

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Az aradi tizenhárom.

Budapest, október 5.

(L.) Akiket ötven évvel ezelőtt bitófák tövébe temettek: föltámasztjuk őket sziveinkben. Amott porladnak a csontjaik, a halandó részük. Itt, a mi lelkünkben izzó tüzzel él a glóriájuk, — nekünk nap, amely megtermékenyíti nemzetünk élete fáját. Az aradi tizenháromnak csontjai a mi legféltebb, legszentebb ereklyénk. Nincs kincsünk, amely velök fölrerne. Láttunk mi ragyogó napokat, amikor három tenger hullámai törtek meg országunk erős partjain. Volt kor, amikor Luzitániától Szármátiáig ur volt a magyar. Strassburgban és Bizáncban, Velencében és az északi tenger homokján lengett már a mi trikolórunk, hangozt a mi nyelvünk zenéje: az a néhány aradi katona mégis drágább, nagyszerűbb emlék nekünk. Ők a magyarság hősi mártírúmanak a foglalatja. Egy rövid emberöltő alatt végigjárták azt a Kálváriát, amelyet ezer év alatt vérző lábbal járt végig az egész magyarság. Amikor emléküknök örök életet biztosítottunk, egytől ennek a hősi fajnak írjuk meg jövődjét.

Arad mellett lépcsőtakarta kis halom jelöli a helyet, ahol — éppen ötven éve — szegyenítő bitófán vértettek el a magyar szabadságharc hősei közül tizenhárman. A szegyen dicsőséggé vált: amint Krisztus megszentelte a keresztet, úgy avatta a dicsőség fájává ama tizenhárom az aradi szegyenfákat. Az a halom maga körül látja ezen a mai napon egész Magyarországot, ott lesznek lé-

lekben azok is, akiket messzi terek választanak el a délvidék metropolisától. Sem politika, sem nemzetiség, sem nyelv, sem tradíció nem szakaszt el egyet is Magyarország fiai közül ettől az ünneptől. Egyek vagyunk ezen a szent helyen mindannyian. A cementum, amely minket egybeforraszt: ama tizenháromnak hulló vére. Nem partikuláris gondolatért áldozták fel életüket, hanem egy mélyen emberi szenvedélyért, a legdicsőségesebbért: a szabadságért. Annak mámorát mi szeliden éreztük sziveinkben, ők ama nagy elemi kitöréskor ezerszeresen állottak annak deleje alatt. Feltekintünk rájuk, mint olyan különlétező alakokra, akiknek elég nagy volt a lelkük ezt a hatalmas szenvedélyt befogadni és szítani. Mi, szomoru és szürke idők gyöngé munkásai önként oda szegődünk az ő szuggesztív nagyságuk mellé: hátha abból a hatalmas, szenvedélyes szabadságszeretetből magunkba tudunk csalni csak annyit, hogy ne törpüljünk el mellettük semmivé.

A föld mélyéből, ahol azokat a csontokat magyar földde változtatja a vegy bomlás, erős fluidum csap felénk. Hazájár a tizenhárom halott: ők is annak a csodás Csabahadnak a tagjai, amely vágató csontparipákon közénk robog, valahányszor egy-egy nyirkos éjszakán veszedelem fenyegeti a magyart. Így meséli a legenda. A mi fantáziánk fáradt arra, hogy képekben gondolkozzék. Mi nem látjuk a mese színét és formáit, csak a tartalom, a mottó marad meg ben-

nünk. A mese mottója ez: semmink nincs ebben a világrészben, amelyen rokontalanul telepedtünk le, csak a multunk. Multunk ereje, nagysága. Csaba vezér kísérteti serege: mind a mi erős fajszabadító, fajteremtő elődeinknek emléke. Nema tejut fehér ösvényén jönnek többé segítségünkre, hanem emlékezetünkben. A kísérteties sereg legifjabb tizenhárom katonáját nem látjuk többé fantasztikus képben; de érezzük, hogy azt kell nekünk cselekednünk, amit ők cselekedtek: szívünk vére hullásáig rajongva szeretni ezt a mi családunkat, ezt a hazát. Észszel, hogy nagyra neveljük, szívvel, ha a gondolat munkája már nem ad reményt, karddal, ha bekövetkezik az ultima ratio nehézsége. És ha ezer bitófát emelnek elének: él annak a tizenháromnak emléke, s tudja minden magyar, hogy életet áldozni a szegyenfán is szent dolog, mert voltak egykor, ötven évvel ezelőtt, hős emberek, akik dicsőséggé avatták ezt a halált is.

Nincs a szívünkben szomorúság, amidőn az aradi kis halom képét látjuk szemünk előtt. Bosszu gondolata sem jár a szívünkben. Ebben a percben csak egy érzés uralkodik az egész magyar családon: vér szerint való gyermekeivé váljunk azoknak az apáknak. Messzi, szép jövőbe vezető tüzoszlop: annak a tizenháromnak a glóriája. Menjünk utána. Ők az igazi vezérek és igazságunk megtestesülése, mert az ő elvesztésükre szövetkeztek összes ellenségeink. A tizenhárom sirjáról valamely csillagos éjszakán ki-kicsap a lidérc kék lángja, temető-lidérc, de nekünk utmutató.

T Á R C A.

Tizenhárom.

Irta: *Ábrányi Emil.*

Ősz volt. Október. Ámde akkor tőlünk Korábban elszállt a vándormadár. Elfonnyadt minden. Temető volt minden. Vértől piroslott a sötét határ. A méla erdőn barkály koppanása Úgy hangozott, mint koporsó-szögezés. Vagy tán szekercék csattogása volt az, Jelentve, hogy kilenc bitófa kész.

S kihozták őket egy bús őszi reggel. Milyen látvány volt, édes Istenem! Külön harcoltak húsz csatában. És most Találkoztak mind — a vesztőhelyen. Gyászolt az ég. Sirtál te is, Teremtőm, Bár úgy végzéd, hogy így haljanak ők! S a néma csöndben még egyszer, utólszor, Egymás szemébe néztek a dicsők!

Mikor a nap kelt, akkor áldozott le Tizenhárom nap!... Lassan fölpirult A nagy, tüzes gömb — s a magyar vitészség Tizenhárom szép napja éjbe hullt. Orozva jöttél s megfojtottad őket Tolvaj halál! Nem merted nyílt csatán!

Ó ennyi hős, mióta a világ áll,
Egyszerre még nem halt meg soha tán!

*

Nem voltak ők könnyelmű ifju népek,
Kiket rajongás vak hévvel ragad.
A megszentelt jog s törvényes szabadság
Csatolta föl villámló kardjukat!
Törvényszegés, jogliprás, vakmerő dölyf,
Hazájuk nagy sérelme volt az ok.
Mind férfi, mind hős, mind szép, tiszta lélek!
S úgy haltak, mint a rablógyilkosok.

*

Ki volt náluknál tisztéletreméltóbb,
És kik szenvedtek aljasabb halált?
De zord bakóik rosszúl számítottak,
Mert a gyalázat fonségükre vált!
Szegyen-halált szántak nekik. De nem lett
Belőle szegyen és nem lett halál!
A szegyen, az bíráik homlokán ég,
S az ő nevük örök sugárban áll.

*

Mert föltámadtak ők is, mint a nemzet
Melyért meghaltak! S most látatlanul
Itt élnek köztünk, intő mesterekként,
Kiktől a szív nagy dolgokat tanul.
Ha csüggedünk, ha meglep a kísértés,
Hogy lanyhán védjük népünk igazát —
E gyáva korban megtanítanak arra:
Hogy' kell szeretni bátran a hazát!

Örülj, magyar! Országod él, virágzik.
Hajók, gőzgépek, gyarak kürtje bűg.
De jóléted zajos szimfóniáját
Ők szerzették, e csöndes vértanúk!
Vigyázz!... Ha eddig megtartott az Isten,
És biztatóbb jövőd int feléd:
Nem érdemelnél egy napot se többet,
Ha egyszer őket elfelejtenéd!

*

Ha elfelednéd, hogy magadhoz így szólj:
„Nekik nem árthat az idők moha!
Azzal, hogy őket rútul megtagadjam,
Nem bókólok, nem hízelgek soha!
Nyugodt vagyok. Törvénynek és királynak
A hódolási adóját meghozom:
De nevüket mélyeséges áhitattal
A jó Istenhez fölimádkozom!

*

„Mert bármily szép a kegy pompája, fénye,
Még szebb a könny, mely érettük ragyog!
Ők hívek voltak sírig a hazához,
Hozzájuk én is sírig hű vagyok!
Míg a szívemnek lesz egy dobbanása,
Míg koszorút bír fenni a kezem,
Míg a szabadság szebb a szolgáló-láncnál,
Míg egy könnyem lesz —: én emlékezem!

Ne engedjük meg senkinek, hogy ezt a lángot ellobbantsa. Az az egyetlen tűz ezen a világon, amely tud minket melegíteni és fényt vetni miránk.

Oh, hogy egy sirból kell ezt a lángot magunkba szívniunk!

BELFÖLD.

Nemzetiségi kongresszus. Az oláh agitáció vezérei már rég török azon a fejüket, hogy közös kongresszusra hívják össze az országban lakó nemzetiségeket. Eről a kérdéssel legutóbb a nagyszebeni román konferencián komolyan tanácskoztak, de az értekezlet úgy találta, hogy ez időszerűt nem célszerű a kongresszus összehívása. Meg is mondják határozatukban, hogy miért. Azért, mert a mai viszonyok mellett kevés kilátás van arra, hogy a kongresszus összehívását megengedik. Lám, az oláh vezérek jobban ismerik a mai kormányt, mint Bánffyának ama tisztelői, akik a nemzetiségeknek adott engedélyekről mesélnek. A nagyszebeni értekezleten egyébként bejelentették azt is, hogy a központi választási bizottság a passzív ellentállás folytatását határozta el.

1849—1899.

Budapest, október 5.

Takarjuk fekete fityolba a nemzeti lobogót, mert újra reánk virradt a nap, az ötvenedik, a mikor annyi hős halála keresztfává dicsőítette a bitót. A letűnt félszázad alatt sok szenvedésben, sok küzdelemben volt része a magyarnak, majd a börtönök mélyéből kikelt a szabadság és a nemzet a haladás munkájában nagygyá, tisztelt lett, de a vértanuk emléke ma is frissen él emlékünkből és tűzszlopoként világítja meg a jövőnk nemzedék előtt a hazaszeretet ragyogó példáját. Az ő szent sirjuk felett lebeg az engesztelő feledés szelleme és mégis mennyit áldoznánk érte, ha meg nem történté lehetne tenni ezt a gyásznapot. Ott van kitorolhatatlanul a nemzet történetében, amely itélt a véres tett fölött. Itélt úgy, hogy vértanukká avatta a kinszenvedteket és csodált nevet adott a magyarságnak, amely ily férfiakat állított a védelmezett népjog oratórájába. Batthyány, Damjanich, Pöstenberg s mind, akik oltárt állítottak a hazaszeretnek, a meggyőződésnek, a harc vitézségnek, virágot fakasztottak a vérázta földön és emlékeik egy nemzet foglaltja imába, példájuk jövőnk nemzedékeket lelkesít és tanít a hazát szeretni, életet, mindent áldozni az igaz ügyért, a haza szabadságáért, alkotmányáért.

Az aradi ünnepek.

Arad, október 5.

Ötven esztendő óta halluk, ötven esztendő óta mondja a könnyező kegyelet és a lármás, frázisos hazafiság, hogy Arad Magyarország Golgothája és még sem lett belőle elcsépelet frázis. Tiszta szinigazság ez, amelyet megérez itt mindenki, csak az istentelen nem érzi és az ostoba. Az a vér, amely most ötven éve megfestette a fűvet az aradi vár sáncgyűrűjében, az a halálhőrgés, amely az új-aradi országúton most ötven éve szakadt fel kilenc vértanú földök mellől: megszentelte ennek a városnak földjét, levegőjét. A legdicsőbb mártírúrnak szent helye ez a föld; a legszentebb emlékezésnek örök szolozsmáját leheli ez a levegő.

Ezzel az emlékezéssel nem tud megküzdeni az idő, a modern fasúltság. Erősebb lesz évről-évre, frissebb lesz napról-napra. Tudja Isten, itt Aradon nincsenek is fasult emberek. Az öszülő férfi, a munkában megrokkant öreg fiatal rajongással ápolja a szent hagyományt, amely Aradot Golgothává avatta és a serdülő gyermek szinte öreges komolysággal emlegeti már, amit az apjától tanult: ez a város Magyarország Golgothája.

A magyar Golgotha országaszóló nagy ünnepre készül. Ez a készülődés is milyen más, mint máshol, mint máskor. Hetek óta lázban a város. Szórol-szóra így van, semmi köze hozzá az alkalmi riportok sablonjának. Az egész város, apraján-nagyja, a hatóság, az előkelő társaságok, a közelet vezetői, az egyszerű polgár, az iskolagyermek, a vének: mindenki lázasan készül az ötvenéves gyászos forduló megünneplésére, az országos nagy ünnepre, amely mégis annyira lokális, mert Aradnak megszentelt hagyományában, szomorúságosan szent fogásban hoztatott.

Az előkészületek ma már nagy méretekben bontakoznak ki. Az utcák, különösen a fő-ut és a Szabadság-tér (az ünnep főrészenek a színhelye) máris impozáns, komoly fekete díszben pompáznak. A vértanuszobor körül hatalmas fekete árboerdő emelkedik, gyászfátyollal bevont trikólóral ékesen. Gyászposztóval bevont díszkapukon belül tizenhárom árbocon tizenhárom paizs a tizenhárom vértanú monogramjával és faklyatartóval, amelyben holnap hatalmas lángok fogják jelképezni a hazafüi kegyelet öröktűzét. A házak erkélyeit fekete posztó borítja, az orozatokról fekete és nemzetiszín zászlók hirdetik, hogy Arad lakossága és vele az ország könnyező áhitattal ünnepel itt holnap. A mellékutakban sincs egyetlen ház sem a gyászünnep jelvényei nélkül.

A mai nap a vendégek fogadásának és elszállásolásának a napja. Itt ez is másképpen megy, mint rendszeren menni szokott. Vagy tíz vonat ontotta az ideget (csak Budapestről hét), és az a rengeteg ember — lehet vagy tízezer, — mind a legnagyobb könnyűséggel jut kényelmes szálláshoz. Öt-hatszáz magánlakás állott rendelkezésre a hoteleken és középületekben rögtönzött szállásokon kívül. A város törvényhatósága által kiküldött rendezőbizottság, meg a polgárság külön bizottságai, élükön Salacz Gyula polgármesterrel, Sarlot Domokos főkapitányval, Barabás Béla országgyűlési képviselével, Kovács Vince tanárral és Kristófy János iparkamarai elnökkel bámulatos munkát végeztek. Az igaz, hogy megkönnyítette a feladatát ez a lelkes, jó közönség. A legelőkelőbb úri házak valóságos versengéssel vendéget. Az érkező vonatoknál az elszállásoló bizottság karaszalagos tagjain kívül ott sűrűnek a vendégszerető házigazdák is. Minden idegen öt perc alatt otthon van Aradon.

Száznál több küldöttség jött meg már ma és még holnap is érkezik egész sereg, nagyrészt különvonatokon. Tisztelettel, áhitattal bámulják utchoszszat a katonás rendben felvonuló öreg honvédeket, akik nagyrészt negyvennyolcas uniformisban jöttek. A képviselőház és a budapesti újságírók különvonatát vilóságos izgatottsággal várják. Már egy órával az érkezés előtt rengeteg sűrű tömeg hullámszik a főúton és a vasúti állomás előtt. Akinek fogata van, mind kirendelte az állomáshoz.

A bevonulás utvonala nappali fényben pompázik. A hatalmas ílvámpákkal vetekednek az üzletek kirakatai. Ma késő éjjelig maradnak nyitva a boltok, ragyogó, mozgalmas nagyvárosi képet nyújtva. A kirakatokban pompázik egy sereg koszorú, mind a vértanú-szoborra és a vesztőhelyre szánva. Hogyan, hogyan nem, legszebb valamennyi között az aradi vagongyár munkásainak óriási ezüstkoszorúja. Nekem legalább ez a legszebb. Ezer munkás — magyar és idegen származású vegyest — ezüsből való tügyfalombbal áldoz a tizenhárom emlékének.

— Ti meghaltatok a hazáért, mi dolgozunk a hazáért.

Első pillanatra tán bombaszínnek látszik, pedig nem az. Mennyi igaz honszeretet és mennyi okos munkásnézet sugárzik ebből a felirásból.

Az utcán nagy néptömeg jár már most is és emelkedett lezsi a hangulatot. Ideérkezett egy érdekes vendég: báró Ende Károly, a konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövetség attaséja, aki Leiningen tábornoknak rokona. A vendég ma meglátogatta az itteni ereklye-muzeumot, ahol a gróf Leiningenre vonatkozó tárgyakat nagy megatottsággal szemlélte. Báró Ende egyenesen ez ünnepélyre jött Konstantinápolyból.

Érdekes a katonai parancsnokság viselkedése ez ügyben. Ugyanis tegnap a várbán a legénység előtt kihirdettek egy napiparancsot, amely megtiltja a katonáknak, hogy október 5. és 6-án a színházba menjenek és a városban mutatkozzanak. Minthogy azonban több önkéntes a városban lakik, ezeknek megparancsolták, hogy az utcán ne igen mutatkozzanak, ha pedig az utcán meg kell jelenniük, úgy politikai tüntetéseknek ne vegyenek részt, ugyszintén ne jelenjenek meg a faklyásmeneten, pedig nem is lesz faklyásmenet.

A vendégek közt vannak a vértanuk egyes családtagjai.

Arad, október 5.

A különböző küldöttségek tagjai ezrével özönlének az ország minden vidékéről és a város tele van idegenekkel. Salacz polgármester meghívta az ünnepre Perczel Miklóst is, a szabadságharc vitéz ezredesét, aki azonban levélben azt válaszolta, hogy aggkora és gyengesége miatt nem kelhet hosszabb utra.

A különvonat, amely Budapestről a képviselőház küldöttségével és az öreg honvédekkel délután 2 órakor kelt utra, ma este nyolcadfél órakor érkezett meg. A rendezőbizottság megbízásából Békés-

Csabágy utaztak a budapesti vendégek elé Barabás Béla, dr. Nemess Zsigmond és dr. Soltész Adolf. Az aradi pályaudvaron és körülötte tengernép várta a vendégeket és a vonat berobogásakor egyszerevő éljen és hangzott föl. Fábrián főispán, a rendező bizottság és a városi tanács is kint volt az állomáson, de hivatalos üdvözlő szónoklatok nem voltak. A különvonaton érkeztek: Perczel Dezső házelnök vezetésével a képviselőház küldöttsége, melynek tagjai: Csávossy Béla háznapgy, Horánszky Nándor, Kossuth Ferenc, Thaly Kálmán, Vészi József, Molnár Antal, Holló Lajos, Polónyi Géza, Mezőssy Béla, Madarász József, Kubik Béla, Szinay Gyula, Kállay Lipót Leidenfrost László, Gyurkovits György, Asbóth János, Páder Rezső, Lehoczky Antal, Fichler Győző, Molnár Antal, Beniczky Árpád országgyűlési képviselők, Desseuffy Arisztid, a képviselőház háznapgya, Jankovits Gyula képviselőházi gyorsiroda-főnök, a budapesti gyász-ünnepr rendezőinek küldöttei, a 48/49-iki honvédegyesületek központi választmányának deputációja Csatóry Lajos és Balogh Sándor vezetésével, Pestvármegye képviselőit Bellágh Imre megyei főügyész vezeti. Eljötték a Budapesti Újságírók Egyesületének, az Otkon írói körnek küldöttei, képviselve van a deputációk közt a Demokrata-Kör, a Kisfaludy- és Petőfi-Társaság, a Kereskedő Ifjak Egyesülete, a Magyar Utazók Egyesülete stb.

A képviselőház elnöke magával hozta a Ház óriási babérkoszorúját, amelyet a képviselőház határozatához képest az elnök személyesen fog holnap az aradi vértanú-szobor talapzatára letenni. A koszorúnak fél méter szélességű gyászfátyollal bevont nemzeti színű szalagjain ez a felirat olvasható:

— A magyar országgyűlés képviselőháza, igaz kegyeletének jelöl.

A megérkezés után az elszállásoló bizottság tagjai bemutatkoztak a budapesti vendégeknek és mindenki szeretetreméltó előzékenységgel elkísértek szállásukra. Perczel Dezső házelnök a főispán dízshintáján hajtatott be a városba s a főispánnal szállott meg, Horánszky Nándor Vásharhelyi László vendége. A fúton végig temérdek nép nézte a bevonulást és lépten-nyomon zugó éljenzés üdvözölte a vendégeket. Este a Fehérkereszt fogadóban együtt vacsorázott a képviselőház elnöke a fővárosi vendégekkel, miután előbb a színházban is volt.

Reggelre várják Hieronymi Károlyt, a város országgyűlési képviselőjét, a szegedi és hódmezővásárhelyi küldöttségeket; onnan vagy ezer ember jön a Dugonics-társaság, a vidéki hírlapírók, a központi társadalmi egyesület, a negyvennyolcas honvédek képviselőiben, míg Hódmezővásárhely ötszáz polgarát küldi az ünnepre, mindegyik küldöttség szebb-nél-szebb koszorúval.

Az újságkiadó országos szövetségének küldöttsége Wolfner József vezetésével alatt szintén ide érkezett és remek koszorút helyez a szoborra.

A vértanuk családtagjait mind meghívta a rendező bizottság és szép levelben különösen Damjanich János özvegyét kérte föl a megjelenésre, a tábornokné azonban nem jött el, maga helyett szép koszorút küldött, de eljötték Vécsey grófné és Ende Károly báró osztrák-magyar nagykövetségi at-tasé, Leiningen tábornok unokaöccsese Konstantinápolyból és azonkívül Schueidel, Kiss Ernő és Pöstenberg rokoni. Ma a vendégeket öt különvonat hozta, de már a rendes vonattal is százával érkeztek az ünneplők: köztük a székesfőváros küldöttei Rózsavölgyi alpolgármester vezetésével, magukkal hozva Budapest remek koszorúját. Holnap két különvonatot várnak. Marmaros-Sziget tanácsa Arad város tanácsához intézett táviratban is lerőta kegyeletét.

Az országos érdeklődést jellemzi, hogy ötven-nél több alkalmi vers érkezett Barabáshoz mindenfelől, egy Londonból is.

Holnap a képviselők és újságírók megtéknik a szabadságharc muzeumot.

Temesvár, október 5.

A főzépiskolák ifjusága holnap reggel különvonattal megy Aradra, hogy a vértanuk síremlékére koszorút tegyenek. A vidéki hírlapírók országos szövetségének koszorújával Kulinyi Zsigmond elnök, Barát Ármán alelnök és Brajter Lajos igazgatósági tag ma délután utaztak Aradra.

A fővárosban.

Gróf Batthyány Lajosnak és társainak emlékét is ünnepli holnap a főváros hazafias közönsége. Előbb, délelőtt 10 órakor a Ferencrendi templomban és a belvárosi főplébánia templomban gyászmise lesz, a melyre a plébánia hivatal meghívta a fővárosi tanácsot és a bizottsági tagokat. A belvárosi bizottsági tagjai testületileg vesznek részt a misén, amelyen Kirner Károly apátplébános fog celebrálni.

A mise alatt Szendrő Lajos, a m. kir. operaház tagja két betétet fog énekelni és pedig az *Alessandro Stradella* kezdetű, 1667-ből való olasz éneket, a mise végén pedig ugyancsak egy régi dalt a *tisztító tűzről*, magyar nyelven.

A budapesti piarista főgimnázium tanártestülete és ifjúsága a szabadságharc vértanúinak emlékére a rendház kápolnájában gyászmisért tart teljes gyászpompával, utána a gimnázium disztermében a Himnusz és Szózat elénekésén kívül Várdi Antal *A tizenhárom* és Tóth Kálmán *Damjanichné archépe előtt* című költeményeit szavalja egy-egy tanuló. A szabadságharc vértanúinak emlékezetét Pintér Kálmán tanár olvassa fel.

A budapesti ünnepségek rendező bizottsága *Ilyés Bálint* orsz. képviselő vezetésével a március 15. napján tartott *Damjanich János övegyénél*, annak József-körút 69. szám alatt levő lakásán. *Ilyés Bálint* mély megindulással köszöntötte a nehéz órákban a nagy vértanú övegyét, tolmácsolva a polgárság határtalan tiszteletét s kegyeletét s egyszerre meghívta őt a budapesti gyászünnepre. *Damjanichné* zokogva hallgatta a mély érzésű szavakat, megköszönte a polgárság megemlékezését és kijelentette, hogy sem testi, sem lelki erőt nem érez annyit magában, hogy a bizonyára magasztos gyászünnepélynek reá nézve szívtépő részleteit végig-hallgassa. Csöndes magányban és imában tölti a holnapi napot. *Damjanichné* lelki hangulatára való tekintettel a rendező bizottság lemondott ama teréről, hogy ma este, október 6-ikának előestéjén színenáddal köszöntse.

A vasárnapi gyászmisének nagyszerűségét a már jelentkezett és folyton jelentkező körök és testületek előre biztosítják. A rendező bizottság kéri az összes testületeket, hogy küldőiket a felvonulás megkezdése végett szombat este 7 órakor a Demokratakörben (Nagymező-utca 21.) tartandó nagybizottsági értekezletre feltétlenül küldjék ki.

A gyászmisében való részvételre egymásután jelentkeznek a testületek és különösen az iparosok egyesületei buzgólkodnak azon, hogy az minél nagyszerűbb legyen.

Az aradi vértanúk.

Alább közöljük oly férfiak visszaemlékezéseit, aki mint a vértanúk egyikének segédítették mindvégig részese volt a szabadságharcnak. A világios fegyverletétel után szintén az aradi vár tömlőcseibe került s átélte a nemzet történetének leg-szomorubb napjait.

A világios fegyverletétel után a hadifoglyokat *Gyulára* vitték, ahol az orosz kiséret átadta őket az osztrák katonaságnak és kormánybiztosoknak. A következő honvédtábornokok voltak ott együtt: 1. *Aulich Lajos*, 2. *Nagy Sándor József*, 3. *Lahner György*, 4. *Schweidel József*, 5. *Pöllenberg Ernő*, 6. *Kiss Ernő*, 7. *Knezics Károly*, 8. *Török Ignác*, 9. *Lázár György*. *Damjanich* (10.), mint várparancsnok Aradon maradt, *Dessewffy Arisztid* (11.), ki Törökországba készült menekülni, *Lichtenstein* herceg szavára önként jelentkezett Aradon, gróf *Leiningen Károly* (12.) szintén visszajött, gróf *Vécsey Károly* (13.) pedig Nagy-Váradról jött Aradra.

Lenkey tábornok betegesen fekvő Aradon s mint elmebeteg halt meg a börtönben.

Mihelyt a tábornokok az aradi vár börtönében elhelyeztettek, megkezdődött ellenük a hadi törvényeségi eljárás, egy e célra különösen összedílt katonai bíróság által, mely naponta reggeli 8 órától délutáni 6 óráig folyton működött. Legelőször *Pöllenberg Ernő* tábornokot vették vallatásra, kitől a fegyverletételi ajánlatokra vonatkozó tárgyalások iránt kívánták felvilágosítást. Utána *Nagy-Sándor József* tábornok került a sor, kiről azt hitték, hogy mint *Görgei Artúr* antagonista, mindenféle érdekes adatokkal fog szolgálni. Három napi szünet után ismét folytatták a kihallgatásokat, de ekkor, valószínűleg felsőbb utasítás folytán, majdnem kizárólag az illető tábornokok egyéni működéseit kutatták, holott e részben nagyon is alapos tudomással bírtak, mi oda mutatott, hogy a magyar tábornok fölös számmal lehetett titkos kémek és tudósítók.

Az április 15-iki függetlenség nyilatkozatra nézve csak *Damjanich János* tábornokot faggatták, kit anarchikus érzelmekkel vádoltak. A tulajdonképpeni bizonyítási eljárás csak szeptember utolsó napjaiban lón befejezve és miután a vádlottak minden haborúság nélkül beismertek, hogy a szabadságharc jogosultságát kétségbe soha sem vonták, csakis az iránt vártak Haynau-tól utasítást az illető hadbírák: mikorra mondassék ki az ítélet.

Erre nézve már régóta létező elhatározások lehetnek rönnartva, mivel a halálos ítéletek végrehajtását minden körülmények közt október 6-án, *Latour* hadügyminiszter halálának évnapján akarták megtartani. A bosszúálló terv *Grüne* Károly gróftól eredt, ki köztudomás szerint, *Latour* meggyilkoltatása napján arra esküdött meg, hogy egy év múlva *Latour*-t a forradalom valamennyi vezérfejlát a bitólan akarja lantni.

A vértanú tábornokok közül *Kiss Ernő* és *Schweidel József* sehoggy sem akarták a per rossz régét elhinni és azzal hatorították alkalmazni hal-

társait, hogy az egész eljárásnak legfeljebb rangvesztés és legrosszabb esetben egy-két évi várfogság lesz a következménye. Ellenben *Aulich Lajos*, gróf *Leiningen Károly*, *Pöllenberg Ernő* és a többi tábornokok komolyan készültek a halálra. Egyikük sem várta a bitófát, hanem katonásan, golyó által kívánt meghalni.

Egynemely hadbíró, kit *Aulich* stólkus nyugodtsága vérg bosszantott, elárulta az eredeti szándékot, de erre *Aulich* azt felelte, hogy nem a büntetés, hanem a bűn neme gyalázza meg az embert.

A tábornokok rokoni nemcsak Aradon, de Pesten és Bécsben is mindent elkövettek megmentésükre, de egyik helyről a másikra küldetvén, végre belátták, hogy minden veszve van.

Dessewffy Arisztid *Lichtenstein* herceg becsületszavát bírta arra nézve, hogy férje kegyelmet fog kapni és örömeinek családi ékszerait, pénzt olyan embereknek ajándékozta, kik a parva befolytak.

*Lichtenstein*nek szintén szavát adta *Haynau Dessewffy* megkegyelmezésére nézve, de a kegyelem abból állott, hogy a vitéz tábornokot kétél helyett golyóval végezték ki.

Gróf *Leiningen Károly* tábornok megkegyelmezését nagybátyja *Leiningen Keresztély* császári tábornok ellenzte, ki az áruló szökevény rokon kivégeztetését természetes dolognak tartotta.

Kiss Ernő mellett a hannoverai udvar tett lépéseket Bécsben, ahol azonban azt felelték, „hogy azon ezred tulajdonosa (a hannoverai király), amelynek *Kiss Ernő* volt a parancsnoka, ne kívánja az ezred megbecsülését *Kiss* megkegyelmezésében.”

Pöllenberg Ernő erősen bizott *Paskievics* herceg, *Rüdiger* tábornok és azonkívül ifjabb *Konstantin Nikolajevics* nagyherceg pártfogásában, kikkel, mint *Görgei* hadi hírnöke a fegyverletétel dolgában gyakran érintkezett, s kik őt orosz módra örökkévaló barátságukról biztosították.

Török Ignác, aki pedig tetlegesen soha sem szolgált a seregben, és csak mint mérnökari főnök működött, egy óráig sem habozott a fölött, mi fog vele történni. Az utolsó pillanatig kedvenc olvasmányát, *Vauban* erődítmenyi munkáit lapozgatta és csak azt restelte, hogy két egykori tanítványa, akik most a hadbíroságban fölötté törvényt mondtak, oly cudarul bánt vele.

Knezicsnek, *Lahnernek*, nemkülönben *Lázár*nak eszök ágában sem volt kegyelemért rimázkodni, vagy pedig rokonaikat ezért zaklatni.

A halálos ítéleteket egyenként hirdették ki a tábornokoknak. Legelőször *Kiss Ernő* tábornokra került a sor, ki erősen felszólalt, midőn az ítélet felolvasása után vasra verték. Mindez nem használt és midőn a tábornokot börtönébe visszakísérték, a folyosón *Nagy Sándor József* jött elébe.

— Nos barátom — kezdé *Kiss Ernő* nevével — én már készen vagyok; most, látom, read kerül a sor. Ezzel egymással kezét szorítva, elváltak, hogy egymást csak a halál napján láthassák ismét.

Az elítéltekhez a lelkészeken kívül senkit sem boosajtottak; azonkívül mindegyiknél két fegyveres őr állott, és a porkoláb a felügyelő tiszt jelenlétében minden két órában átkutatta a börtönt, megvizsgálta a láncokat és megmozgatta a foglyok ruháit. Az ételt metsző szerek nélkül kapták, bort nem íhatak többé és fehérruhát sem válthattak. A várbán állomásozó gyalogság tisztjei nemcsak maguk fel nem mentek a folyosón, hol az elítéltek őriztetek, hanem még a legénységét sem boosajtották oda, habár a kivégeztés előtti napon, szabadon ki-s be járhattak volna.

A vár kapui az utolsó öt nap alatt folyton zárva voltak, és a parancsnok sajátkezülev aláirt engedély nélkül a várból senki sem távozatott, míg a lelkészeken kívül más valaki alig jöhett be a kapun.

— Magában a városban sokféle hír volt elterjedve. Sokan azt beszéltek, hogy a tábornokokat Bécsbe kísérik, és ott fognak lenyagkiztatni; mások ismét azt híresztelték, hogy az Pesten fog megtörténni, hol *Kossuth* is fogva tartják. Mindezen hírek csak addig tartottak, míg a brünni hóhér legényeivel meg nem érkeztek, ki mindenütt azzal döcekedtek, hogy a legvézetellen rebellis tábornokok az egyszerű ő fogja felkötni. Az erre való szerszámokat magával hozta és csak a bitófákat rendelte meg, melyek utasítása szerint Uj-Aradon készültek.

A rémhír hallatára a legtöbb házban lefűggyönyűtek az ablakok a lakosok, nehogy valamiképp a borzasztó jeleneteket tanúi legyenek. Az utcákon alig járt valaki a katonaságon kívül, amelynek erős őrséget éjjel-nappal a városban eirkáltak. A templomokban csak reggeli kilenc óráig maradhettek az emberek, ezenül zárva lett még az uj-aradi uton lévő kis kápolna is.

A kivégeztés előtti napon két futár érkezett egymásután *Pest*ről és *Bécs*ből, akik a csapatparancsnok számára sürgönyöket hoztak. A futarak csak október 6-ikán este indultak vissza és valószínűleg a megtörtént kivégeztésekről szóló jelentést vitték magukkal.

Miképpen haltak meg a vértanúk az aradi Golgothán, azt mindenki tudja, hiszen sokan leírták. Arról azonban még senki sem beszélt, mily vérfagyasztó jelenetek fordultak elő a majdnem harmadfél óráig tartó verengés alatt.

A vezénylő tiszt, *Tichy* őrnagy, durva és lelketlen eljárása a katonaság soraiban is általános megbotborakozást idézett elő, mihelyt köztudomásra jutott.

Ugyanis a halálos ítéletek szokásos felolvasása és a kegyelemkérés gunyos formásága után, a tábornokokat az osztrák seregben viselt rangjuk fölénytelisével szólította elő a porkoláb a katonaság négyesgömből, hogy őket egyenként a hóhérnak és pribékjeinek oda lökje, amint ezt a pár

századdal ezelőtt készült katonai büntető-kodex megkívánja.

Midőn gróf *Leiningen Károly*ra került a sor, a porkoláb zavarba jött és eképp szólította meg:

— Ich bitte, Herr General Graf Leiningen.

Erre *Tichy* őrnagy odakiáltott:

— Was, Hauptmann Leiningen, sonst nichts...

Leiningen megvető tekintettel választott a bántó szavakra és szótlanul ment a hóhér felé.

Rendkívül alacsony bitófákat csináltattak s miután a vértanúk, *Knezics* és *Pöllenberg* tábornokok kivételével, többnyire szálás emberek voltak, a hóhér és legényei háromszor-négyszer is felrántották a faldoklótak.

Damjanich tábornok majdnem egy fejjel nagyobb volt, mint a számára fenntartott bitófa. Midőn törött lábával két mankón nehezen oda vonszorgott, a hóhér két helyen erősen megkötötte lábait, úgy, hogy a tábornok akaratlanul feljajdult. Mig a hóhér a tábornok fejével vesződött, addig két pribék lábait húzta el a földről, s addig ráncogálta jobbról-balra, míg a megkínzott vértanú, majdnem fél óráig tartó vívódás után, kiszivedett.

Török Ignác tábornok, aki igen ideges és beteges ember volt, szokott vendégbaja nélkül lévén, erősen megfázott és midőn a sorból kilépett, zokogási görcsöt kapott. Ezt az „urak” gyávaágnak nézték, holott addigi tartásából láthaták volna, hogy a hős tábornok nem félt a haláltól.

Még több afféle jelenet fordult elő, de a leg-remitóbb mégis az volt, midőn *Vécsey Károly* tábornok, kit bírának kegyetlenségé legutolsóinak hagyott, hogy társainak halálküzdelmét végig nézhesse, a már kimult *Damjanich* tábornok még meleg hullájához lépett, ennek megkékült kezét megcsókolta, mire a katonaság sorából hangos zokogást lehetett hallani.

Knezics tábornok hangosan imádkozott és még akkor sem szűnt meg az őt kíséző lelkészszel együtt a haldoklók imáját elmondani, midőn a hurkot már nyakába vetették.

Aulich Lajos tábornok halt meg legelőször. Szokott nyugalmával hallgatta végig a halálos-ítélet felolvasását, s aztán *Tichy* őrnagy felé fordulván, ki lónáton ülve alig várhatta már, hogy egykori felebbvalóját a bitófa alatt láthassa, német nyelven a következőket mondta: „Ich protestire fierlich gegen dieses Urtheil.“ Többet már nem beszélhetett, mert *Tichy* kardjával intett a porkolábnak, ki a tábornokot karjánál fogva félre rántotta és a hóhérnak oda lökte.

Pöllenberg Ernő tábornok az utolsó pillanatig kegyelmet remélt és mindig a vár felé nézett hátra, honnan a lovas küldöncnek a kegyelemhírrrel meg kellett volna érkeznie. habár erről soha szó sem volt. De *Pöllenberg*, ki a fegyverletételi akadozásokban az orosz fővezérnél közbenjárt, még Nagyváradról is kapott hírt, hogy *Rüdiger* tábornok, illetőleg *Paskievics* herceg megkegyelmezését ki fogja a carnál eszközölni. Midőn rea került a sor, bajtársaitól fennhangon elbucuszva, bátran lépett a bitófa felé.

Az iszonyu dráma tíz órakor ért véget, amidőn az eddig visszatartott népet oda eresztették a vesztőhelyre. A katonaság elvonulása után csak hat gránátos maradt ott, míg a sirások munkájukat be nem fejezték.

A holttesteket alkonyatokor vágták le a bitó-fákról, s valamint a vár sáncárkában agyonlőtték, úgy it is a kilenc tábornokról minden ruhát lehuzták. Csakis kettőn, *Damjanich* és *Lahner*on hagyták meg az inget, a többiek mezelenül jutottak a sírba.

A két órán túl tartott borzalmas jelenet végével, midőn a felhőköl kibontakozott nap sugárai vértanúk sápadt vonásaira estek, még az elvadult horvát katonákat is elfogta a rémület.

Este felé az addig visszatartott népet oda eresztették a vesztőhelyre. Később némely családnak sikerült a drága tetemetek visszaszerezni. *Lázár Vilmos*, *Schweidel* tábornokok, ugyszintén *Aulich*, *Knezics*, *Nagy-Sándor*, *Pöllenberg* és *Török* most is ott alusszák az örök álmot, hol ezelőtt negyvenegy évvel elásattak.

Baththyány vértanúsága.

Aznap, amikor a szabadságharc 13 vitéz tábornoka vértanuhaltát halt, az osztrák zsarnokság Pesten is éreztette nemtelen bosszúját. Október 6-ikán végezték ki az Ujépületben az első felelős kormány elnökét gróf *Baththyány Lajost* és vele nemzeti ügyünk több jelesét.

A borzalmas tragédia egy szemtanú, *Weinberger* nyugalmazott fővárosi városzгада előadása szerint így folyt le:

Először *Woronyczo*ki lengyel hercegre került a sor. Midőn az egy zászlóalj katonából alkotott négyesgömb vették a cellájából, vígan fűtyörésztet a férfias szépségű, dalias természetű herceg, ki maga se hitte, hogy a szabadságharcban való részvételéért halállal fog bünhődni. De midőn fölolvasták a hadbírák a halálos ítéletet, elásápt. Az ítélet-hirdetés után nyomban bekötötték szemét — és négy vadász agyonlőtte. Utána egy *Abancourt* nevű becsi nót hoztak a vesztőhelyre, kinek az volt a bűne, hogy oly vitézül harcolt, hogy szadadossággal vitte föl a becsi légiónál. Ezt a hadbírák csak hosszabb várfogságra ítélték.

Következett gróf *Baththyány Lajos* kivégzése. Ugy négy óra tájban nagy izgatottság uralkodott az Ujépület udvarán, hol polgári ruhában egyedül csak *Weinberger* városzгада volt jelen, aki alig négy lépésnyire távolsgólt láta, mint vezeti ki egy katonarvos a 6-dik cellából. A nagy vérvesztésé miatt roskadozó gróf *Baththyány* utolsó utiában egy francia

gyónatáppra támaszkodott, kinek hangosan ezeket mondá Magyarország első felelős miniszterelnöke: — Erősen kell önmre támaszkodnom, de ne higgye, hogy szellemileg gyöngye vagyok. Érzem, hogy vérvessztés folytán lábaim gyöngyök.

Amidőn az Ujépület udvarán felállított katonai négyezerben az ítéletet kihirdették gróf Bathányi előtt halk dobpergés mellett, a menet az 5-dik pavillon udvaráról nyíló nagy sarga-fekete kapun kiment az ugynevezett fapiacra, szemben a mostani vallás- és közoktatási minisztérium palotájával, hol a kivégzés hírére tisztes távolban csekély számú közönség verődött össze. A publikum Bathányi grófot némán üdvözölte, ez fejbőlintással viszonzta. A nemes főurat erre két akáca közé állították, s ezüst himzésű kék házi sapkáját maga emelte le, midőn szemeit bekötötték. Erre négy vadászkatonára előre lépett, Bathányi pedig, amennyire aláltsága engedte, hangosan kiáltotta:

— Éljen a haza!

— Allez Jäger! a vezénylő tiszt kardjával intett, mire előrdüldtek a lövések. Az egyik golyó homlokába, kettő a mellébe fúródott, Bathányi azonban meghalt, holtestét nagy nehezen megmentették a hazafias ferenczrendi barátok. Ünneplősen csak 1870-ben temették el.

KÜLFÖLD.

Ausztriai helyzet.

Budapest, október 5.

Folyton folynak a tanácskozások miniszterek és pártok között a helyzet tisztázása és a jövő feladatainak megállapítása végett. A kormány, hogy minden irányban felvilágosítást szerezzen magának, Bécsbe hivatva a politikai tartományok főnökeit, s Coudenhove csehországi, Goess trieszti helytartót, valamint Hein felső-ausztriai helytartósági alelnököt már Bécsben is vannak, ahova a legközelebbi napokban Pininski galíciai helytartó is meg fog érkezni. A kormány ezekről az uraktól információt akar kapni az egyes tartományok viszonyairól és egyúttal őket is tájékoztatni kívánja az új minisztérium irányáról, amelynek ismeretére miheztartás végett szükségök van.

Bécs, október 5.

Gróf Clary, a minisztertanács elnöke, még egyre tanácskozik a parlamenti pártok vezetőivel. A baloldali vezéreivel folytatott és már ismert tanácskozásokon kívül a miniszterelnök még Jaworski, Jedzejowicz, Dipauli, Fuchs, Bilinski és Lueger képviselőkkel konferált. Powsche, Ferjanics és Berks szlovén képviselők ma délutánra voltak hivatalosak, de a jobboldal parlamenti bizottságának ülése miatt csak holnap tehetnek eleget a meghívásnak. A tárgyalásokat a legközelebbi napokban folytatják.

Bécs, október 5.

A jobboldal végrehajtó bizottsága ma Jaworski elnöklelte alatt ülést tartott, amelyen — a kiadott kommuniké szerint — hosszabb vita után, amelyen valamennyi párt képviselői résztvettek, egyhangulag a következő határozati javaslatot fogadták el:

A jobboldali pártok tovább is megmaradnak ebben a kötelekben és eltökélt szándékuk közös programjukat megvalósítani. Különösen arra fognak törekedni, hogy a nyelvviszály Ausztria valamennyi népének alkotmányosan biztosított egyenjóságára alapján véglegesen elintézzessék és a többségi viszonyoknak megfelelő kormány alakítsák.

Ezt megelőzőleg délelőtt a képviselőházban dr. Fuchs és Ebenhof a katolikus néppárt részéről, gróf Pálffy és gróf Schwarzenberg a feudális nagybirtokosok, Dieduszycki és Bilinsky képviselők a lengyelek részéről tanácskoztak, mindannyian a jobboldal föltétlen szolidaritását hangsúlyozták.

Bécs, október 5.

Az ifjuscsekk-lub végrehajtó-bizottságának mai ülésén dr. Engel, dr. Paczak és dr. Stranzky és Kail volt pénzügyminiszter vettek részt. E tárgyalásoknak már preludálta a Linzer Volksblatt, amelyben egy katolikus néppártot tartozó képviselő cikket ír.

E cikk kifejti, hogy a katolikus néppárt azon az állásponton van ugyan, hogy adott körülmények között a jobboldal szolidaritását fenn kell tartani, de ha az ifju-csebek a nyelvrendeletek megszüntetéséből casus bellit csinálnak a kormány ellen, a katolikus néppárt ehhez a fölfogáshoz nem fog csatlakozni, mert mind az álláspont volt, hogy a nyelvkérdést törvényekkel és nem rendeletekkel, de mindezt föltétlenül szabályozni kell.

A lap a többség jövőndő magatartására vonatkozólag a következő követeléseket hangoztatja:

1. A többség kötelekének fennállása továbbra is.
2. Az összes állami szükségletek megszavazása.
3. A kisebbség jogosult kívánságaira való tekintettel és a németek között fennálló ellentétek kiegyenlítésére a szükséges kezdő lépések megtétele.

A transvaali háború.

Budapest, október 5.

Ha igaz az, amit Krüger elnöknek az angol kormányhoz intézett ultimátumáról jelentettek, akkor a boerok ma megkezdték az ellenségeskedéseket. Egy brüsszeli táviratunk megerősíti ugyan a hírt, de sem Londonból, sem Pretóriából nem érkezett jelentés, mely akár az ultimátum átnyújtásának, akár az ellenségeskedés megkezdésének tényéről szólna. A hadmozdulatok azonban már javában folynak s igen kevés remény van ahhoz, hogy még a tizenketedik órában sikerül a kétségtelenül békés hajlamu Viktória királynőt rábírní, hogy erélyesen szegüljön ellene kormánya háborús szándékának és tegye lehetővé Transvaalnak azt, hogy tisztességgel vergődjék ki abból a helyzetből, amelybe esőkönyössége sodorta. Mert sommi kétség, hogy Transvaalnak az utlánderekekkel szemben való igazságtalansága épp oly menthetetlen, mint az angolok erőszakossága.

Mai távirataink a következők:

Brüsszel, október 5.

Leyds, Transvaal európai képviselője, a cáfolatokkal szemben fenntartja azt az állítást, hogy Krüger elnök Angliának már héttől át-számraztatta az ultimátumot, mely azt a fenyegetést foglalja magában, hogy ha Anglia az abban hangoztatott követeléseket nem fogadja el csütörtökig, Transvaal megkezdi az ellenségeskedést.

Brüsszel, október 5.

Transvaal diplomáciai ügyvivője kormányától hivatalos értesítést kapott, amely szerint ma küldötte meg Transvaal az ultimátumot Angolországnak s ebben követelte, hogy negyvennyolc óra alatt rendelje vissza csapatait.

Ma igen sok német tiszt utazott itt át Dél-Afrikába. A belgiumi tiszteknek nem engedték meg, hogy Transvaalba menjenek.

London, október 5.

A koronatanács a parlament egybehívása ügyében szombaton ül össze Osborneban. Az afrikai hírekkel arra lehet következtetni, hogy a pretóriai angol ügyvivőség már tegnap ott hagyta székhelyét és hogy már ma megkezdődik az ellenségeskedés. Transvaal Oranje szabadállammal együtt egy teljesen kidolgozott haditervet fogadott el. Johannesburgban már torlaszokat emeltek.

A Fokgyarmat miniszterelnökének, Schreinernek különös magatartását itt élénk figyelemmel kísérik. Schreiner már vissza akart lépni, és csakis minisztertársai rábeszélésre maradt meg hivatalában. Okvetlen szükséges azonban, hogy a minisztérium mennél gyorsabban döntsön a bürok iránti szimpátiája és hivatalbeli kötelessége közt.

Simonstown, október 5.

A Magicienne nevű angol hadihajó parancsot kapott, hogy azonnal induljon a Delagoa-öböl felé.

London, október 5.

Hír szerint a pénzügyminiszter a tengerészeti készülődések eddigi költségeinek fedezésére máris három millió fontot utalványozott. A kormány az alsóház helybenhagyása nélkül nem fog ezen az összegzen túl menni, hanem megkéri az alsóházat, hogy nyolc millió fontot meg nem haladó összeget boesásson rendelkezésére. A katonai hatóságok intézkedést tettek a Natalon át vezető összekötő vonal berendezésére és védelmére. Ezen a vonalon állítólag elegendő hadi tábor van élelmiszerek összegyűjtésére és a csapatok pihe-nésére, úgy hogy a csapatok mindjárt partraszállásuk után a harcvonalba küldhetők és az indulást sommi sem akadályozná. A Dél-Afrikába szánt csapatok létszáma meghaladja a 40,000-et.

London, október 5.

A Daily Telegraphnak azt jelentik Charles-townból tegnapelőtti kelettel, hogy Johannesburg nem védheti magát komolyan és Pretória sem képes nagyon ellentállani, noha öt jól fölszerelt erdje van. A boerok hadserege o jelentés szerint csak 20.000 főnyi nagy, fegyvelmetlen szabadcsapat. Ugyane forrás szerint az ellenségeskedés ma kezdik meg.

Pretória, október 5.

Schreiner és Hofmeyert ma estére a béke érdekében való fölhivatalos küldetésben idevárják. A kormány szigoruan utasította a parancsnokokat és az összes tiszteket, hogy semmi szin alatt sem szabad az angolok területét megsérteni.

London, október 5.

A Daily Telegraphnak jelentik New-Castleból tegnapelőtti kelettel: A boerok az új folyamán megszállták Laingsnekot és nagy számmal állást foglaltak a Volksrusttól délnyugatra emelkedő hegyeken. Ma megkezdték előnyomulásukat a túzérsgé általános előretolásával. Hír szerint holnap megszállják Mejiula Hillt. Az angolok Natalt a határtól Glencoeig elhagyni készülnek. Symons tábornok előkészületeket tett, hogy New-Castlet 24 óra alatt kiürítse.

Fokváros, október 5.

White, Forestier és Wather tábornokok ma a katonai hatóságokkal tanácskoztak. White azt a meggyőződését fejezte ki, hogy az angoloknak elég katonaságuk van minden támadás visszaverésére. White ma este vasuton East-Londonba utazik, onnan pedig a Scot hajóval Durbanba megy.

Pretória, október 5.

A boerok hadseregében a parancsnokok a következők:

A natáli határon Jan-Kock tábornok vezényli a csapatokat; a keleti határon Schall-Burger tábornok és Rustenburgnál Malan tábornok. Mindössze 9 tábornok fogja vezetni a csapatokat. Transvaal az Oranje állammal teljes hadjárati tervben állapodott meg.

London, október 5.

A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából tegnapelőtti: A volksraad mai ülésén csak 14 tag volt jelen. A elnök bejelentette, hogy a mostani viszonyok mellett a volksraadot újabb intézkedésig feloszlatják. Krüger elnök beszédet tartott, amelyben azt mondta, hogy istent hívja fel tanuul arra, hogy mindent elkövetek, hogy az idegeneknek megadják a polgárjogot. Az idegenek azonban megmutatták, hogy nem kell nekik a polgárjog. Ha komoly események találnak is bekövetkezni, a köztársaság ügye mindenesetre igazságos. Isten segíteni fogja a köztársaságot.

Leyds miniszter ma közölte, hogy a hadi állapot proklamálását még néhány nappal elhalasztották.

Az itt lefoglalt aranyrudak értéke 800.000 font sterling. Hír szerint még egy hajórakományt várnak.

Fokvárosból jelentik a Reuter-ügynökségnek tegnapelőtti kelettel: Hivatalosan alaptalannak nyilvánítják azt a hírt, hogy brit csapatok át-lépték Oranje szabadállam határát.

Az 5. dísás-ezred Ladysmithbe érkezett. Volksrustból azt jelentik, hogy az a határidő, amelyet Transvaal az angol csapatoknak a határtól való visszavonásra tűzött, ma este 5 órakor jár le. Ha addig Transvaal követelését nem teljesítik, a köztársaság megkezdi az ellenségeskedést.

Pretória, október 5.

Itt semmit sem tudnak arról, hogy Hofmeyer és Schreiner hivatalos küldetésben ide érkeznek.

Brisbane, október 5.

Queensland gyarmati kormányát felszólították, hogy a gyarmat katonaságát október 31. előtt Dél-Afrikába küldjék. A kellő előkészületeket már megtették.

London, október 5.

A Reuter-ügynökségnek jelentik New-Castleból negyedik kelettel: A natáli miniszterelnöktől érkezett távirat szerint az ottani csapatok nem mehetnek New-Castle segítségére. A boerok meg akarják támadni a várost. Az ellentállás lehetetlen. A miniszterelnök azt ajánlja, hogy az asszonyokat távolítsák el és a várost adják át.

London, október 5.

(D. u. 5 óra 15 perc.)

A Reuter-ügynökség alaptalannak nyilvánítja azt a hírt, hogy Transvaalnak megüzenték a háborút.

(Dr. Holub véleménye.)

Holub Afrika-utazó, aki tizenegy évig bejárta Közép- és Dél-Afrikának legkülönbözőbb részeit, a dél-afrikai viszonyoknak egyik legalaposabb ismerője, aki a matabélék lázadásánál is megmutatta, hogy minden egyes jóslata beteljesedett, igen érdekesen nyilatkozott a transvaali háborúról.

Holub azt mondta, hogy az angol-transvaali háborúnak hatása egyenesen iszonyatos lesz. A dél-afrikai bennszülöttek még mindig végtelenül el vannak keseredve s alig várják a pillanatot, hogy mind az angolok, mind a boerok ellen föllázadhassanak. Ott vannak első sorban a zulus, akik a szaracsen lakosság

nak igen jelentékeny százalékát teszik s akik mellett a gyorsan művelődő becsuának nem jönnek számításba. A zuluokról legelső sorban lehet fölteni, hogy azalatt, amíg a boerok a határon az angolok ellen harcolnak, lerázni igyekeznek az idezenek uralmát. De az angolokra is nagy veszedelmé zudulhat abból, ha a Fok-földön levő néger törzsek fölláznak, úgy, hogy még ma sejtetni sem lehet, hogy meddig fog terjedni a háború színtere, de valószínű, hogy a háború még csak nem is sejtett arányokat fog ölteni.

Holub nagy hibának tartja, hogy az oranjei köztársaság nem jelentette ki semlegességét, hanem Transvaalal azonosította magát. Ezzel Transvaalnak többet értett, semmint használt, mert az Oranjaban élő hollandusok és németek megtehették volna azt, hogy mint önkéntesek Transvaalba menjenek, míg így lehetővé tették azt, hogy az angolok a fennsíkot alkotó Oranjen át, amely legalkalmasabb ellenséges invázióra, törjenek be Transvaalba. Ha Oranje semleges maradt volna, akkor az angolok csak nyugat felől törhettek volna be Transvaalba s ezt a részt hegyes formációja miatt könnyebb lett volna megvédelmezni, vagy pedig kelet felől, azaz Portugál-Afrikán át, amely különösen nyáron (Dél-Afrikában tudvalevőleg októberben kezdődik a nyár) rendkívül egészségtelen. A nyári hónapokban emberek és állatok ezrivel pusztulnak el, ugyanez a sors várt volna az angol csapatokra is, amelyek nincsenek hozzászokva az ottani klímához.

Holub még most is lehetségesnek tartja, hogy megakadályozzák a háborút, amely a jelenkorunk legborzasztóbb háborúja volna s amelynek hatása már most is rémülettel tölt el minden emberbarátot.

A franciaországi események. Már a rennesi pör folyamán s utána is rögtön fölívást követelték bizonyos részről, nevezetesen a Mélinecsoport részéről a képviselőház összehívását. A Waldeck-Rousseau-kormány ennek a sürgetésnek mindaddig ellentállott, amíg úgy vélekedett, hogy a képviselőház turbulens elemeinek szóhozjutása megzavarhatja a pacifikációnak és csillapításnak azt a művét, amelynek magát a kormány szentelte. Midőn tehát ma azt adja hírül egy párisi távirat, hogy a parlamentet valószínűleg november 3-ikára összehívják, ezt annak a jelöl kell tekinteni, hogy Waldeck-Rousseau elég nyugodtnak látja immár a helyzetet s nem fél attól sem, hogy az állami törvényszékre, mely a monarchista és nacionalista összeesküvők fölött bíraskodik, a képviselőházi lármdűk semmi megtévesztő hatással nem lesznek.

A megnyugtató szavát hangoztatta Loubet köztársasági elnök is épp ma Grignan városában, amelynek ő azelőtt megyei képviselője volt. A polgármester üdvözlő beszédére adott válaszában azt mondta az elnök, hogy hála az egységnek, egyetértésnek s jóakaratoknak, azok a muló agitációk, amelyeket az érdekelt ellenfelek szítanak, helyüket az állandó békének adják át, amelyek virradását már most is lehet látni.

A kiállításról azt mondta Loubet, hogy Franciaországának a humanitás föladatait kell végeznie és kötelessége, hogy a világnak magasztos példát adjon. Az elnök így fejezte be beszédét:

— Minden francia szereti hazáját és a hadsereget, amely Franciaországnak véje.

Páris, október 5.

Cavaignac volt hadügyminiszternél és Guy irónónél hírszerint házmotózatot tartottak az állami törvényszék bizottságának utasítására. Az Intransigeant azt írja, hogy legközelebb letartóztatják Rogel tábernokot és Quenay de Beaurepairet. Mindezek az intézkedések a Faure temetése napján történnékel vannak kapcsolatban. Néhány nacionalista tudvalevőleg Cavaignacot akarta erőszakkal a köztársaság elnökévé tenni.

Páris, október 5.

Waldeck-Rousseau miniszterelnök elfogadja a választott bíró tisztét a le creusoli sztrájk ügyében, ha ebben mind a két fél megegyezik. Schneider bányatulajdonos hír szerint hajlandó ezt a javaslatot elfogadni.

Páris, október 5.

A költségvetési bizottság 13 szavazattal 5 ellenében elhatározta a vatikáni nagykövetség költségeinek törlesztését.

Páris, október 5.

A szenátus folyosóján azt beszéltek, hogy Béranget, a vizsgáló-bizottság elnöke, ma több elfogatási parancsot adott ki, de nem tudják, ki ellen.

— BUDAPESTI NAPLO. Szeptember 30-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

HIREK.

Budapest, október 5.

— **Személyi hírek.** Széll Kálmán miniszterelnök ma délben rövid tartózkodásra Rádóva utazott. — Lukács László pénzügyminiszter ma délben Bécsből visszaérkezett Budapestre.

— **Az udvar Budapesten.** A budai királyi palotában már fojnyak az előkészületek az udvar fogadására. A király ugyanis már a jövő hét végén Budapestre érkezik és október 15-én, vasárnap jelen lesz a karmeliták budapesti új templomának fölszentelési ünnepén. A jövő hét végén jön vissza a fővárosba József főherceg, aki most családjával Tátrafűtreden időzik. Az udvar néhány hetet tölt Budapesten, de itt időzése alatt sem szünetelnek a királyi palota újjáépítési munkálatai.

— **A ferencrendiek ünnepe.** A Szent Ferenc-rendiek védőszentének tegnapi volt a nevenapja. Ez alkalomból a belvárosi templomban a hívek nagy sokaságának részvételével melletti ünnepi mise volt, amelyen a szertartást Bán Sándor házfőnök tartotta pápi segédlettel. Ezt megelőzőleg ugyancsak a házfőnök egyházi szónoklatot tartott. Délben a zárdában díszelő volt, amelyen a főváros előkelőségei közül sokan vettek részt. A ferenciek IX. kerületi templomában az ünnepet e hó 8-dikán délelőtt 10 órakor tartják meg, amikor a kerületben a bucsu is lesz.

— **Kossuth-ereklyék.** Kossuth Ferenc, a vértanúk gyászünnepe alkalmából Kossuth Lajostól fennmaradt ereklyéket adományozott az aradi országos szabadságharci muzeumnak. Ezek a tárgyak a következők:

Egy bőrtüri író-tárcsa felszereléssel, és benne Kossuth egy sajátkezü jegyzetével.

Egy aranypaszományos óv, amelyet Kossuth Amerikában és Olaszországban némely alkalommal viselt.

Egy tettekabarony himzet háziasapka, amelyet sokat viselt.

Egy pár szemüveg tokkal.

Egy pár kezyü, amelyet sokat viselt.

Egy zsebkendő, rajta K. betű, egyszerű himzessel.

— **Uj egyetemi tanár.** A Hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király dr. Margalits Edét a budapesti tudományegyetemen a horvát nyelv és irodalom nyilvános rendkívüli tanárát, kinevezte e tanszék nyilvános rendes tanárává.

— **Főispán és aljegyző.** Megirtuk azt a párbaj-affért, amely Kürthy Lajos liptói főispán és Palugyay Mórje megyei aljegyző közt keletkezett. Liptószentmiklósról táviratozza most tudósítónk, hogy a párbaj függőben marad Palugyay lemondásáig, mert a főispán hívei nem engedik, hogy aljegyzőjével megverekedjék. Palugyay párhívei szintén nem engednek s a tárgyalásokat szünetlenül folytatják. A párbajügy erősen politikai jellegű, amennyiben Palugyayék Kürthy főispán távozását akarják.

— **Gyulai Pál lemondása.** Az az akció, amelyet a Kisfaludy-Társaság tagjai indítani akartak, hogy Gyulai Pált az elnökségről való lemondásra kényszerítsék, immár tárgyalanná fog válni, mert Gyulai elhatározta, hogy önként lemond az elnöki tisztségéről.

— **Oláhok a nagyváradi jogakadémián.** Dolcas és társainak kiceapatása sem tudta elrettenteni a nagyváradi jogakadémia oláh hallgatóit az izetlen diák-román agitációtól. A minap titokban társasvacsorát rendeztek, melyen, mint most kiderül, kiscsapatot társaitat ünnepelték. A kizárt diákok közül megjelent a vacsorán Steere Coriolán és Aeni János, akiket Jahab üdvözölt, kiemelve dikeiójában, hogy a küzdelem szelleme közöttük örökös és eszméik az ő eszméik. Azután Scioju József ellette a kizárt diákokat, mire Steere Coriolán beszélt és arra bujtogatta társait, hogy minden alkalommal demonstrálják román voltukat. Románok vagytok, ugymond, beszéljétek az édes román nyelven az akadémia falain belül is és ne érintkezétek soha a magyarokkal, akik tavaly megdöbölték bennünket. A jogakadémia tanári kara is értesült a román ifjúság ez újabb izelenségeről és mint levelezők táviratozza, komolyan fel fog lépni a politizáló diákok ellen.

— **Evangelikus istentiszteletek az iskolákban.** Az evangelikus egyház nemrég engedélyt kért a főváros tanácsától, hogy az elemi iskolákban vasárnaponként istentiszteleteket tarthasson. A tanács az engedélyt megadta s vasárnap tartották az első istentiszteletet a Murányi-utcai iskolában a hívők nagy sokasága mellett. Majte Vilmos vállastanár tartott szónoklatot. Lotveesen Gyula pedig orgonán egyházi dalokat játszott. A jövő vasárnapon a Baross-utcai iskolában lesz az istentisztelet.

— **A párisi kiállítás magyar osztálya.** Budapestre tegnap egy nagy szállomány magyar hadtörténelmi emlékek érkezett, melyeket a párisi kiállítás részére a magyar kormány megbízásából dr. Szendrey János válogatott össze Darnay Kálmán sümegi muzeumából. A gazdag sorozatban vannak kardok, harci fejszék, sarkantyuk, nyilak az Arpád-házi királyok korából; kézvért, sodrony-páncéling, vas harci sisak, sarkantvuk Hunyady korából; szuro-

nyok, csillagos és gerezdes buzogányok, harci csákányok, bárdok, fejszék, diszfokosok, köztük egy igen érdekes harci fejsze, egykoru nyelén rézzszeggel kiverve — Mindent a hazáért. Halál az ellenek. 1622. — olvasható. Ehhez a gyűjteményhez járul még egy sorozat kengyel, zablá, sarkantyú, nyilhegy és lópatkó, ezredéves multunk legregőbb korából, amelyek mind Darnaynak Sümeg vidékén végzett ásatai révén kerültek napvilágra.

— **Felsőszertessel vádolt tanár.** Tanári körökben már napok óta szájról-szájra jár az a hír, hogy a Ferenc József nevelő-intézet egyik tanárát, Varga Ottót, az ismert történetírót felettes hatósága felfüggesztette állásától. A hír, mint értesülünk, igaz és mindenestre hivatva van arra, hogy feltűnést keltsen, mert Varga Ottó a tanári kar egyik legképzettebb, leghazafiasabb tagja, akinek történelmi tankönyvét sok középiskolában használnák. A vád Varga Ottó ellen az, hogy még a mult tanév vége felé az 1848—49-iki eseményekről tartván előadást, olyan hangon bírálta a király nevével viselő intézetben az uralkodó tetteit, s úgy beszélt a dinasztiról, ahogy monarchikus államban az ifjúság nevelőjének, az ifjúság előtt bíráltnia és beszélnie nem szabad. Előadása állítólag feltűnt növendékei közül egy magasrangú katonatiszt fiának, aki otthon fölemeltette a dolgot apja előtt. Ez a katonatiszt följelentette a történelmi tanárt felettes hatóságánál, amely azóta ellenőriztette Vargát. Gyorsiról jegyzeteket készítették előadásairól és azonkivül öt tanítványa is, akik a mult esztendőben tettek érettségi, megerősítették a katonatiszt fiának elbeszélését. Mind ennek az lett az eredménye, hogy Varga Ottót felfüggesztették állásától, megindították ellene a fezzelmi eljárást és helyettesítésével egy másik tanárt bízták meg. A fölfüggesztés híre a közszeretben álló tudós tanár növendékei közt nagy konsternációt keltett s a derék fiuk mozgalmat indítottak, hogy valamennyien elmennek a miniszter elé és kérní fogják, hogy helyezze vissza Vargát tanári székebe. Ezek a fiuk semmit sem tudnak arról, amit a gyorsiról feljegyzések állítólag megerősítettek. Közlebbi adatok ebben az ügyben nem ismerünk, de ismerjük Varga Ottónak tankönyveit, amelyek talán sokszor a történelmi tárgyilagosság rovására, de izzó fajszeretettel s lelkes hazafiságtól áthatva tárgyalják a magyarság függetlenségi törekvéseit, de a dinasztia is megtalálja bennük a köteles tiszteletet. Varga Ottó, még mint aradi főgimnáziumi tanár, az aradi vértanuszor leleplezése alkalmából hatalmas munkában megírta az aradi gyásznap történetét, de ott sincs semmi, ami bántó volna a lojalitás szempontjából.

— **Ellopott tengerészeti titkok.** Londonból táviratozza tudósítónk: A portsmouthi arsenálból a minap eltűnt néhány jelző-könyv. Ezekben a könyvekben az újonnan föltalált speciális zászlójelzések vannak megírva, melyeket háború esetén valamely ellenséges hatalom nem használhat ugyan, mert háború esetén titkos jelzést használnak, melyet csak néhány nagyragru tiszt ismer. De az eltűnt jelzéseket fölhasználhatja valamelyik tengeri hatalom a maga jelző-rendszerének tökéletesítésére, mivel egyáltalán az angol haditengerészet jelző-rendszere a legteljesesebb. Portsmouthban most a tengerészeti hatóság kívül négy detektív és egy detektív-felügyelő keresi az eltűnt könyveket. Nagyon fontosnak tartják, hogy a könyvek megkerüljenek. Hír szerint egy jelző-matróz, aki ez idő szerint rézségeskedés miatt tizenegy napra van elzárva, rézségségében elárulta, hogy egy fiúnak könyveket adott. Ezt a fiut ki is kutatták. Vallatáskor azt mondta, hogy az illető matróz megbizta, hogy egy csomó könyvet csempészen ki az arsenálból. Hogy jelzőkönyvek voltak a csomagban, a fiu nem tudta. Két hasonló jelzőkönyvet hamar csomóba kötöttek és a fiu kijelentette, hogy az a csomó, melyet ő kivitt az arsenálból, éppen olyan alakú, éppen akkora és ugyanolyan súlyú volt. A fiu bevallotta azt is, hogy akkor szökött ki a kapun, amikor az ott levő rendőrök néhány ember megvizsgálásával voltak elfoglalva és hogy az arsenálon kívül polgári ruhában várta a jelzőmatrót, aki elvette tőle a csomagot és elisietett.

— **Hadgyakorlatok után.** Hadgyakorlatok után egyre-másra teremnek az adekdoták, amelyeknek rendszerint egy-egy főherceg a szereplője. A budapesti hadtest idei zárógyakorlata idejéből beszéltek, hogy a gyakorlatok első napján Ferenc Ferdinánd főherceg döntőnként az ellenfelet kevés előcsapatot keresett a terepen. A csapat, élen a főherceggel, Tass közszégen lovagolt át, ahol a közszéghaza előtt egy pár kun atyafi pipázott.

— **Nem látták erre huszárokat?** — kérdezte a trónörökös az egyik atyafit.

— **Német huszárokat láttunk** — felelt a kun — do magyarokat nem.

A főherceg jóízűen mosolygott a kun atyafi fölött, aki a német huszárok alatt a közös hadseregeliket értette.

— **Keresztényüldözés.** Nero császár véres kegyetlenkedéseit elevenítik fel Perzsiában a fanatikus papok. Vérhaborító jelenetekről jönnek táviratok: a legsötétebb imperatori idők keresztényüldözése folyik Perzsiában, a nélkül, hogy az európai hatalmak beavatkozása eddig segített volna a bajon. A perzsa sah, aki elődje példáját követve sorra járta Európa udvarait, úgy látszik nagyon kevés civilizáltság vitt magával hazá. Különben nem eshetnének meg oly szörnyű dolgok, mint amilyeneknek színhelye e napokban Kasvin perzsa város volt. Kasvin kereskedőváros Teherán és Rest között; lakosainak száma mintegy ötvétezer. Nem régen sajnálatos esemény történt, mely bizonyítja, mekkora a perzsa nép fanatizmusa és mekkora a papság tekintélye, amely a népet és az országot veszedelembe dönti.

A papság ugyanis fölbujtogatta a népet a város keresztény lakosságának lemészárlására. A keresztény lakosságot ötven örmény és három-négy orosz kereskedő teszi ki. Egy egész hónapig erről prédikáltak a papok a moséban, míg végre bekövetkezett a katasztrófa.

Bár a teheráni orosz nagykövet határozott fellépése megakadályozta a vérontást, mégis egy örménynek, a ki orosz alattal, két házat lerombolták, kifosztották és tíz embert, közöttük három orosz alattalolt megsebesítettek. Nemsokára azután egy perzsa ember állítog meg látta, hogy egy Arutjun nevű örmény, aki orosz alattalolt, kijött egy perzsa teherhordó házából; a teherhordónak szép fiatal felesége van. Ez elég volt arra, hogy a papok ismét prédikálni kezdjenek a keresztények ellen. A prédikációnak volt is fogatja. Másnap délután körülbelül négyezer főnyi tömeg, bottal, kövel és vasszerűvel látva megtámadta Arutjun két házat. Két óra hosszáig tartott a fosztogatás, a rablás és csak a sötétség beálltával szűnt meg a pusztító munka.

Másnap a keresztények a nagyvezetnek és a sahnak, az orosz alattalolt Arqipulo orosz nagykövetnek is telegrafáltak segítségért és a bűnösök megbüntetését kérték. Néhány óra múlva a sah azt felelte a kormányzónak, hogy Kasvin városa számára nem létezik többé; csapatokat fog küldeni, melyek a bűnösöket szigorúan meg fogják büntetni. A ki a kormányzó ezt a táviratot megkapta, összefogdosított körülbelül háromszáz szerencsétlen mesterembert és holdust. Ezeket kegyetlenül megcsuklatta, de az igazi bűnösöknek nem esett bántódásuk. Ezeket a csapatok megérkezése előtt nem merte a kormányzó elfogatni. Attól lehet tartani, hogy a kasvini esemény más tartományban ismétlődik, míg igaztannak szerzőit, a fanatizmusukban minden emberi érzésből kivetkőzött papokat alaposan meg nem büntetik. Ennyit megkövetelhet Európa a perzsa sahtól, aki végre is csak el tud banni egy csomó paptal.

— **A gyermekvédő kongresszus.** Azok a gyermekbarátok, akik messze idegenből jöttek hozzánk, hogy a kicsinyek sorsán fordítsanak, visszatértek hazájukba. Még onnan is örömmel gondoltak vissza az itt töltött kellemes napokra s sokan köszönő levelet intéztek a kongresszus elnökségéhez. A nagy-számú levél közül igen érdekes *Omboni* Stefánia, paduai egyetemi tanár nejeinek levele, mely így szól: „Élénk szükségét érzem annak, hogy mélyen érzett köszönetemnek adjak kifejezést azon szeretetreméltó figyelemért, melyben ön és munkatársai részesítették. Kérem, közölje velük halámat. Engedje meg egyúttal, hogy szerencsét kívánjak a kongresszus bámulatos sikereire, amelynek érdekében annyit fáradoztam, s amelyet olyan kitartással s oly széles alapokon készítettek elő. Oly eredmény ez, amelyre mindenkor vissza fogunk emlékezni, amidőn ideáink s törekvéseink diadalt fognak aratni. Budapest városa és a bizottság tagjainak nevei ezen diadalnak főosztályosai lesznek. Fogadják, kegyelmes uram, újból is bámulatom és meleg szimpátiám kifejezését mindazok iránt, amiket láttam és tapasztaltam szép városukban, valamint a kitartás és energia iránt, amely ott mindenkinek sajátja. Legyen kegyes kifejezését az érzelmeimet s fogadja mély tiszteletem tolmácsolói.” — A *Rainer* főhercegnő védnöksége alatt álló bécsi színiidei gyermektelep elnöksége is őszinte elismerését fejezte ki.

— **Lindner Gusztáv pohárköszöntői.** *Kolozsvárról* táviratozzák: Lindner Gusztáv ellen több lap támadást intézett a Brassóban és Nagyszombatban tartott pohárköszöntői miatt. Lindner meilkelve beszédeinek szövegét fegyelmi vizsgálataért kért maga ellen. A kolozsvári egyetem jogi kara és később az egyetemi tanács egyhangulag kimondotta, hogy ebben az ügyben semminemű hivatalos eljárásnak nem látja helyét.

— **Kereskedelmi iskolai tanárok tisztelgése.** A kereskedelmi iskolai tanárok országos egyesülete tegnap tisztelgett *König Gyula* volt miniszteri biztosnak és *Schach Béla* és *Kirchner Béla* főigazgatóknál abból az alkalomból, hogy *König* eltávozott, illetőleg, hogy az új főigazgatók a kereskedelmi iskolák élére állottak. A tanároknak mintegy 100 tagu küldöttségét *Névv* László és *Orbán* Ferenc vezette *Ujv* Kónia.

mint a főigazgatók meghatva mondták köszönetet az üdvözlőért. A küldöttség azután *Wlassics Gyula* kultuszminiszternél és *Morlin Emil* tanácsosnál tisztelgett. Este az *István főherceg* szállóban bankett volt, melyen számos felkötöttönt mondtak.

— **Halálozás.** Ritka öreg ur halt meg tegnap. Egyszerű, nemeslelkű tanító, aki azonban egymaga több szorgolattal tett a magyar nyelvnek, mint vagy félucat iskolai tásaság. Az öreg ur, akit *Roder* Adolfnak hívtak, épenséggel nem a fia jó híre révén kerül bele a kiváló emberek sorába, hanem a maga derék munkája révén. A fia *Radó* Antal, elég író önmagának, az édes atyja, az öreg, hatvanhat éves *Roder* nem szorul a fia dicsőségére, mert a maga emberségéből küzdötte ki az elismerést, mikor az ország nyugati határszélén évek során keresztül olyan német lapot szerkesztett, amelynek a tárcái mindég magyar nyelvi leckéket tartalmaztak. E mellett megírta a németajuk számára a magyar nyelv-könyvet, amely sok kiadást ért meg és ma is a legjobb az ilyen mű munkák közt. Negyven évig tanított a szombathelyi zsidó iskolában, melynek utóbb igazgatója lett s mikor ebbe kellett hagynia a tanítást, Vasvármegye egész társadalmá ovációval bucsúzott el tőle, a király pedig kiüntette az arany érdemkeresztel. Az öreg tudós utolsó éveit Budapesten töltötte, honnan orvosi tanácsra falura költözött kisebbik fiához, *Radó* Pál vörsi gazdatiszthez. Itt érte a halál, mely érdemekben gazdag, munkás életét befejezte.

— **A nép egyeteme.** A léha Franciaországban hála Istennek nagyon sok az okos ember s benn komolyabb képe is van ennek az országnak, mint kifelé messze, ahol mi csak a ferdeségeit látjuk, hatványozott mértékben az erényeivel szemben. Itt például már régen járóték arra, amit mi csak találunk és minden pozitív eredmény nélkül nagyon kicsiben és nagyon szerény eszközökkel próbálunk, hogy a nép, a munkás elem akkor nyerhető meg igazán a társadalom számára, ha emeljük az intelligenciáját, fejlesztjük a tudását s megtanítjuk neki azt, hogy a kék zubbony egy általában semmi vel sínes kellemetlenebb helyzetben, mint a szürke hivatalnokkabbát. Párisban megnyitott a népies egyetem. Valami olyan, mint amilyen intézmény a mi Szabad Liceumunk, hanem nagyobb arányokban van megalkotva s népiesebb is — tehát szükségképpen népszerűbb is lett rövidesen. A *Comperation des idées* név alatt mindössze három esztendővel ezelőtt néhány tudós, író, költő és művész társaságot alkotott a tudományok népszerűsítésére. Kicsiben kezdték a dolgot. Egyetlen termet béreltek egyik legnépesebb munkásnegyedben s kihirdették, hogy aki tanulni akar, annak módot adnak erre. Minden este fölolvasásokat tartottak s eleinte persze üres padok előtt. Aztán érdeklődni kezdett a kék zubbony s a helyett, hogy koszmába ment volna, be-benézett a fölolvásokra s mivelhogy a fölolvásoknak szoktunk érdekes mondani valójuk volt, nemsokára szük lett a terem. Szük lett a másik is, amit felébe kibéreltek s tavalyra már olyan nagy volt az érdeklődés az előadások iránt, hogy a társaság a köztársaság és Páris városa segítségével nagy kétemeletes palotát épített óriás fölolvásos teremmel s azonkívül még vagy nyolc kisebb helyiséggel, amelyek közt tornaterem is van s olvasósobák meg könyvtár. A könyvtár kötetit hazavihetik az érdeklődők. S a négy egyeteme virul. — Bár már nálunk is csinálnának valami ilyest.

— **Segítsünk a postának.** Igaza van a postának abban, hogy a közönségnek is segítségére kell lenni, ha pontos kiszolgálást kíván. Másképpen nem is képzelhető el az, hogy idejében jussunk és bizonyosan hozzájussunk azokhoz a postai küldeményekhez, amelyek nem ajánlatlan érkeznek a címünkre. S a posta panaszol... Azt mondja, hogy hiába igyekszik a levélhordó azon, hogy pontosan elvégezze a dolgát, nem képes reá. Sokszor hermetice becsukott lakásra talál, ahova semmi részen se képes bejutni a levelet. Vagy ha mégis betuszkolja a levelet valami ajtóhasadékon, sokszor megcsúszik, hogy az irás idegen kézbe kerül. Hogy ez ne történhessen meg, a postaigazgatóság arra kéri a publikumot, hogy tegyen az ajtó elé nevével ellátott levélcsékereit. Ezzel egyszerre rendbejönne a levélkézbesítés dolga.

— **Jubileum.** *Schalek* Henrik, a bécsi általános ismert hirdetési irodának tulajdonosa születésének 70-dik, vállalatának pedig 25 éves jubileumát ünnepli. Aki személyesen ismeri a szeretetreméltó ünneplést, az egészen meg van lepve fáradhatatlan tevékenységétől és fiatalos rugóknységától. A hirdetési iroda, amelyet *Schalek* Frigyes 1873. április 23-án alapított, ugy belőlődn, mint a külföldön nagy hírnevet szerzett magának céltudatosságával és előzetekénységével. A napilapok, amelyek *Schalek* hirdetési irodájával már évek óta baráti összeköttetésben állnak, egy művészi kivitelű felirattal üdvözik az ünneplést.

— **Az utálatos copf.** Nincs a fővárosi tanácsnak ablaka? Magyar fiuk, kutaszátok ki azt az ablakot egy kis macskazene okáért. Ha sikerül nektek a lehetetlen és megtálatjátok a fővárosi tanács fejét, tán huznátok le róla a hálóspikát. De nincs annak a tanácsnak ablaka, mert különben hát hónap alatt egyszer csak kinézett volna rajta valaki és meglátta volna, hogy más világ van a régi helyén és a fővárosnak nem kell a lehetetlenségig alázkodnia a lojalitásban, mikor már az állam maga is meglátta a méltóságát. És nincs annak a tanácsnak feje, mert különben tudna róla, hogy az állami iskolák szünettel adnak alkalmat az ifjúságnak október hat megünneplésére és egyszerűen ostobaság, ha a főváros a maga iskolában ezen a napon is elgyótri a gyermekeket. Ablaktalanul és fejtelennül dolgozik az a tanács, nem lát és nem gondolkodik, azért lábatlankodás minden dolga. Az embernek megáll az esze, hogy azon a napon, mikor Magyarország törvényhozása koszorút tesz az aradi vértanuk szobrára, de maga a főváros is elküldte koszorúját, Budapest főváros iskoláiban muszájfeladásokat tartanak s a gyermekeknek, akik hetek óta készülték a félszázados gyászünnepre, megtiltották az ünnep megtartását. Hát a főváros lojalissab akar lenni az állammal? És hazát ad Gyulai Pálnak, aki a saját otthonában hazát vesztett? A főváros ragasztja fel magára a copfot, amit már a Kisfaludy-társaságról is le tudtak vágni? Hát ez szűgyen és gyalázat. De több is, örütség. Tiszta szerencse, hogy a fővárosi iskolák igazgatói és tanárai a tanács ellenére is meglátják a kegyeletes emlékezés módját s a muszájfeladások kezdetén minden tanár kegyeletesen fogja a saját osztályában méltatni a nagy nap történelmi jelentőségét. Így legalább még sem lesz más kompromittálva, csak a fővárosi tanács. Az pedig régen olyan, hogy már nem lehet kompromittálni.

— **Vilma királynő tolvaja.** A németalföldiek szép királynőjének nagy volt a meglepetése a napokban, amikor hosszabb külföldi utjából hazatért. Észrevette, hogy tolvajok jártak a palotában, akik kifosztották a királynő kincses kamráját. Kétszeresen értékes volt a királynőnek az ellopott holmi, mert közte voltak anyjától kapott ajándékai. Különösen egy kristályból való, aranyba foglalt üvegnek és egy arany tüttartó-doboznak eltűnését fájlalta a királynő. A tettesre könnyű volt — gyanakodni, mert az ékszeres óra, *Le Blanc* elűnt. Tüvé tették érte az országot és a szemfüles rendőrség el is fogta Amsterdam egyik szállójában, ahol *de Witt* név alatt rejtőzött. Egy hágai aranyművesnél pedig megtalálták az elzalogosított ékszereket s azonfölül még sok tárgyat, amelyekről az aranyműves beismerte, hogy azokat is *Le Blanc* lopta a királynőtől. Két éve álltak már összekötésben és sok jó üzletet csináltak.

— **Rózsaszínű posta.** Franciaországban lassankint divatba jön az igazi, abszolút szerelmi posta, amelyikhez nem kell se postabélyeg, se *poszkizsi*, csak — galamb. Hőfehér galambok viszik el rózsás lábacskáikon a szerelmes üzeneteket és míg a bájos címzett megírja válaszáat, a galamb szerelemről turbékolva kóstolgatja az élére rakott édességet és várja a feleletet. Stílszerűségén kívül van ennek a rózsaszínű postának még egy nagy előnye: a galambok nem kívánnak boldog új évet.

— **Ép elmével az örültek házában.** Nagyváradon, mint tudósítónk táviratozza, most egy gyanus ügy foglalkoztatja a közönséget. Még a nyáron történt, hogy *Czirjék* Emil államvasuti ellenőrt kórházi megfigyelés után beszállították a Lipótmezőre. A megfigyelésre az adott okot, hogy nagyon fel-tűnően viselkedett, az utcaán meztőláb járkált és a családját meg akarta ölni. Most az a fordulat állott be, hogy *Pázmány* Lajosné, *Czirjék* ismerőse, feljelentést tett a belügyminiszterhez, hogy *Czirjék ép elmével került az örültek házába.* Neki megvallotta, hogy csak szimulálja az örültséget, aminek megvan a maga oka. *Czirjék* Kolozsvárott régebben egy összetűzött a főlebbvalójával, hogy az elmozdításától félt és azért tetette az örültséget, hogy a felesége számára biztosítsa a nyugdíját.

— **Motoros kocsik a postaszolgálatban.** *Hege-dus* Sándor kereskedelemügyi miniszter a berlini elektromos kiállításra két szakközéget küldte ki az ugynevezett motoros-kocsik rendszerének tanulmányozására. Ha a Berlinben most kiállított kocsik szerkezet dolgában olyan haladást mutatnak, amely a postaszolgálat gyorsítását eredményezhetné, a magyar postaigazgatás az új találmányt a postaszolgálat érdekében alkalmasint értékesíteni fogja.

— **Cukor és méreg.** *Napokból* írják, hogy ott furesa dolgot mivel e napokban egy cukrász. Szándékosan arzenikumot kevert a süteményeibe s így találta föl vendégeinek. A városban száznál több ember betegedett meg a mérgezés tünetei között s jó szerencse, hogy idejében észrevették a mérgezés eredetét. Még nincs kiderítve, hogy mi indította a cukrászt erre a tette.

— **Veszprém után.** Veszprémben tudvaleg annyira dühöngött az egészség, hogy a halál napokig elkerülte ezt a várost. Most a józsefvárosiak játszanak ilyen kis halhatatlanságosdít s egy huszonnégy óráig nem adtak ki egyetlen egy embert sem a halálnak. Igaz ugyan, hogy ez genialis művelet a józsefvárosiaktól, hanem azért ne bízzák el magukat s ne higgyék, hogy ők érték el a legnagyobb rekordot. Nem! A Mecesek-hegy aljai községekben május tizenhatodikától, szeptember hetedikéig nem halt meg senki. Szeptember hetedikétől a mai napig pedig egy ember halt meg. Az se volt már egész ember — mert hatvan esztendősen vén asszony volt s vak is volt, sánta is s úgy halt meg, hogy beleesett egy árokba.

Ha Mecesek alján így folytatódik a dolog, akkor ott táncmulatságot lehet rendezni a temetőben.

— **Katonaorvosok szabályzata.** Új szabályzatot adott ki a közös hadügyminisztérium a katonarvosok számára. E szerint az orvosi karba főlvételtől folyomódhatnak: 1. tartalékos főorvosok, segédorvosok és segédorvos-helyettesek; 2. oly katonatisztek, hadapródok, altisztek vagy katonák, akik orvostudori oklevéllel bírnak; 3. egyéves önkéntes orvosnövendékek, sorhadkötelezettségük teljesítése után mint segédorvos-helyettesek; 4. egyéves orvosnövendékek (összes orvosi tudományok tudorai) a katonai állományban való felévi sorhadkötelezettség teljesítése után; 5. a császári királyi és a magyar királyi honvédség fentemlített minősítéssel bíró egyénei.

Azok a folyamodók, akik egyévi önkéntesi kötelezettségüknek nem mint segédorvos-helyettesek tettek eleget, próbaszolgálatot teljesítenek s e célra valamelyik katonakórházba osztják be őket. A próbaszolgálat rendszeren hat hónapig tart, de ha ez az idő nem volna elegendő a jelölt képességének megítélésére, úgy ez meghosszabbítható. Ha a jelöltek a próbaszolgálat megkezdésekor még nem viselnek tiszti, vagy hadapródi rendfokozatot, úgy azonnal segédorvos-helyettesekké nevezik ki őket. Az előléptetések a katonai orvosi tisztikarban rangsorban mennek végbe. Rendkívüli fontos esetekben azonban a másodosztályú főorvosorvos rendfokozat szerint történhetnek soronkívüli előléptetések. Első osztályú főorvosorvos és vezértörzsorvos, a rangsor szoros betartása nélkül a katonai egészségügy terén kipróbált erőket léptetnek elő. Mozgósítás esetén oly kitűnő polgári állású orvosok, akik nem tartoznak sem a hadsereg, sem a honvédség tartalékába és nem népfelkötötelesek, ha vállalkoznak a mozgósított hadseregnél orvosi szolgálatot teljesíteni, úgy kivételesen törzsorvos vagy főorvosorvos kinevezhetők. A háború után az ilyen orvosok — ha kérelmezik — a tartalékban, vagy szolgálaton kívüli viszonyban meghagyandók. Azok a tartalékos segédorvosok, kik igényt tartanak a tartalékos főorvosi kinevezésre, a saját költségükön hathónapi próbaszolgálatot tartoznak teljesíteni. Ugyanily feltétel mellett tartalékos főorvosok rangsorra való tekintet nélkül nevezhetők ki másodosztályú ezredorvosokká a tartalékban. — A katonarvosjelöltek járulékait így rendezik: A segédorvos-helyettesek a rendfokozattal járó járulékon kívül még 35 forint pótíjat kapnak. Azok a jelöltek, a kik nem segédorvos-helyettesek (tartalékos tisztek, hadapródhelyettesek) havi 80 forint általánynak kapnak. Azonkívül igényt tarthatnak az utiköltség megtérítésére.

— **A zágrábi hentesek pakoló papirosa.** Zágrábvármegye levéltárában nem sok becsülete van a holmi régi, megsárgult papirosu irásnak. Mire is lenne? A régi írás penészes és büdös s csak a tudósnak értékes, a számrának nem. Így esett az, hogy esztendő óta egyébe se pakolnak senkát, szalmát és szalvaladót a zágrábi hentesek, mint régi papirokba, pergamenbe, amit kilogramm számrá kapnak a megye levéltárából. S talán még ezután is régi történeti adatokat adnának ráadásnak öt krajcár ára szalonnára, ha rá nem jött volna a vásárra egy diák. Tíz krajcár ára szalmát vett a hentesnél és egy fontos régi írásba csomagolva kapta. Utána járt a dolognak s a vizitáció során kiszült, hogy minden hentes levéltári papírba csomagolja a hufélét.

— **A felelősség.** Eddig a villamos vasut vasut volt addig, amíg legelőzta az embereket. Mikor aztán számon kérték tőle a vasut mivoltát, azt mondhatta, hogy ő rá nem lehet ráhuzni a vasutak felelősségéről szóló törvényt. Most, az ötödik kerületi polgári kör folyamodott a kormányhoz s azt kéri, hogy az 1874. évi 18. törvényeket terjesztsék ki azokra a balesetekre is, melyeket a közuti vasutak okoznak.

— **A szüret.** A szüret mindenfelé megkezdődött, ragyogó, verőfényes időben. A fővárosban a mulkiori nagy eszérésre s arvizra való tekintettel a főváros tanácsa korábban engedte meg a szüretelést, amelyet már mindenütt be is fejeztek. Arra való tekintettel, hogy a mustot a korsmarosok közül

sokan szalicillal meg más egyéb szerrel pancsolták, hogy részben tiszta legyen, részben hosszabb ideig ne menjen forrásba, a hatóság figyelmezteti az illetőket, hogy előforduló esetekben igen szigorúan jár el velük szemben. A középiskolák közül többen az igazgatóság három napi szüreti vakációt adott.

— **Abdala.** Szép szerencsény leány, aki ez a név. Fekete, mint az ébenfa és gümblýded meg koldorhaju — és huszonöt esztendő. Az volt a foglalkozása, hogy a városligeti panoptikumban mutogatta magát. Még nyolc szerencsény, férfi, gyerek, asszony vegyesen volt kivüle a panoptikum látványosság, de egyike olyan igazán látványosság, mint ő. Egyszerre két urnak is megakadt rajta a szeme. Az egyik egy negyven éves fekete legény, szintén panoptikumbeli műdarab, a másik pedig egy városi fekete, akinek a polgári foglalkozása az, hogy egy szőnyegkereskedés áruikéinek csinál reklámot. S azért lettek aktuálisak ők hárman most ilyen egyszerre, mert megugrottak. A szőnyeges is keresteti őket, meg a panoptikum is s a rendőrség a körözés levélbe mindössze azt írta személyleírásnak: — feketék.

— **A halottas menet.** A temesvári utcán viszik a koporsót. Szegényes egyszerű koporsó az s szegényesen, egyszerűen öltözött két vén anyóka megy a halottas kocsi után. Szépen karon fogják egymást s úgy tipegnek meg-megroggyó, öreges járással. Az egyik nyolevan esztendő, a másik egy híján hetvenkilenc.

Valaki megkérdi a két nénit, hogy: ugy-e bizony a gyereketek kísérik?

— A gyereket? Dehogy! Szegény édes anyánkat viszzük az utolsó útjára. Tessék meg nézni a koporsóját, ki van rá vésvé cifra szög-gel, hogy: *Szemetesek* Erzsébet, élt 102 évet.

Mondták s kocogtak tovább a kocsi után. — **A börze áldozata.** Megirtuk lapunk mai számában, hogy a börzejátéknak újabb áldozata van: *Neumayer Lázár*, az öbudai Goldberger cég könyvelője, aki eltűnt a lakásáról, mert a tőzsdén elvesztette körülbelül 80.000 forint ára vagyonát s ezenkívül még olyan differenciái támadtak, amelyeket nem tudott kiegyenlíteni. A boldogtalan ember minden bucsu nélkül hagyta ott családját, amely jelentést tett a rendőrségnek az eltűnéséről. *Neumayer* tegnap reggel átjött Pestre s családja azóta semmit sem tudott róla. Mai lapunkban írtuk meg azt is, hogy a kerepesi-uton lévő *Adria* fogadóban tegnapelőtt délben egy középkori férfi, aki a vendégkönyvbe, mint *Vándori László* budafoki kereskedő jegyezte be magát, öngyilkossá lett. A vizsgálat kiderítette, hogy *Vándori László* azonos *Neumayer Lázárral* s a szerencsétlen ember tőzsdéi vesztesége miatt öngyilkossá lett. Felesége ismerté föl a holtestét ma a törvényszéki orvostani intézetben, ahova boncolás végett kiszállították.

— **Automobil temetés.** Chicagóban új temetkezési vállalat alakult, amely automobil kocsikon szállítja a holtakat örök nyughelyükre. És minthogy a *yankeek* honában az idő pénz, az automobil vállalat hamar fellendült, mert aránytalanabban gyorsabban végzi el a kegyeletes aktust lörejei vetélytársainál.

Kedves ötlet a jellege, melyet az új vállalat minden egyes kocsijára felpingált:

Bucsuzni fáj
tehát
bucsuzzunk gyorsan!

Csak az a kár hogy nem írta oda, hány kilométer sebességgel öránkint.

— **A Duna apadása.** A Duna ezelőt 10 nappal érte el a fővárosnál a legnagyobb magasságot, amikor 668 centiméteren állt. Azóta mindenütt apad a víz nemcsak a felső, de az alsó szakaszon is, úgy hogy a kirendeltségeket minden tájékról bevonták. A fővárosnál e tíz nap alatt 313 centimétert apadt, s mai magassága 355 centiméter.

— **Bányászsztrájk Franciaországban.** Hetek óta sztrájkolnak már a bányások *Le Creusois*ban. Ma *Viviani* képviselő elnökelele alatt gyűlést tartottak a sztrájkolók. A képviselő utalt arra, hogy az 1890-iki híres *carmauxi* sztrájkot *Loubet* egyenlített ki s indítványára a gyűlés elhatározta, hogy hét megbízottat küld ki a választott bíróságba, amely dönteni fog a sztrájk ügyében. Egyszersmint beadványt intéztek *Waldeck-Rousseau* miniszterelnökhez, amelyben döntést kér. A parisi újságok kedvezően fogadják a sztrájkolók azt a határozatát, hogy a miniszterelnököt kéri föl a döntésre és azt hiszik, hogy a sztrájkolók is, a bányatulajdonos is meg fog hajolni a miniszterelnök döntése előtt.

— **Házasság.** Szegő Lóthar fővárosi kereskedő eljegyezte *Gyöngyösi* Adolf malomtulajdonos leányát, *Matild* kisasszonyt Mohácsról.

Steuer Izidor gyógyszerész Szent-Gálról eljegyezte *Krausz* Szidonka kisasszonyt, *Krausz* Adolf bécsi nagykereskedő és háztulajdonos leányát.

Steinberger Mór fővárosi bornyagkereskedő eljegyezte *Várnay* Lipót szegedi könyv- és papirnagykereskedő leányát *Irmát*.

— **Tarascon.** Nem is *Tarascon*ról volna szó tulajdonképpen, hanem *Saumur* városáról, amelyben *Quenay de Beaurepaire* ur született. A saumuri polgárok ugyanis elhatározták, hogy megünneplik városuk nagy szülöttjét, csak úgy, mint a tarasconiak *Tartarin* urat. Október 15-ikén lesz meg a nagy banket a saumuri várososhöz nagyermeiben. Az ünneplést nem irigyljük *Beaurepaire* urtól, — ráfér, eleget kinevelték. Csak a meghívottak lajstromára volnánk kíváncsiak és attól tartunk, hogy a szegény, annyiszor becsapott férfit kelepccének tartja majd ezt a meghívást is, és azt találja felelni derék polgártársainak, hogy hagyják békében az ilyen — *ostobaságokkal*.

Mennyire igaza volna!

— **Perotti Gyula eltűnése.** Semmi kétség sem fér immár ahhoz a hírnékhöz, hogy *Perotti* Gyula, az Opera kitűnő tenoristája, *Bartóky* Matilddal és *Kommer* Antallal együtt — bucsu nélkül — uthagyta Európát — és átvitorlázott Amerikába, hogy teljes tönkretett vagyoni helyzetét némileg megjavítsa. Alább *Perotti* megbízott ügyvédjének nyilatkozatát közöljük, amely minden tekintetben megerősíti a mi hírnéket. De ma Hamburgból távirat érkezett *Bartóky* Matildtól, — egyik nagynénjéhez — amelyben tudatja a kisasszony, hogy *Perottival* és *Kommerrel* az északnémet *Lloyd* társulat *Bismarck* nevű hajóján tegnap indultak utnak Amerika felé, ahova e hó 12-én érkeznek meg. A fentebb említett nyilatkozat különben a következő:

Tekintetes Szerkesztőség! *Megszökött operanékes* cím alatt tárgyalják a képes lapok *Perotti* Gyula hírneves tenoristának és *Kommer* Antal jóhírű vendégülöknek ama vállalkozását, hogy anyagi ügyeiknek rendezése végett művészi körutára indultak Amerikába. Engedjék meg, hogy ez ügyben nyilatkozzam, miután erre én, mint *Perotti* Gyulának és *Kommer* Antalnak az 1899. évi szeptember 12-én és 21-én *Schilling* Rudolf királyi közelegző előtt 1281. és 1326. ügyszámok alatt meghatalmazott általános képviselője egyedül vagyok hivatala. *Perotti* Gyulát az utóbbi időben uszorások fűldözték. Annyira mentek kegyetlenségükkel, hogy a művészek felöltöket, kintüteméseit lefoglalták. Uszorafeljelentésekre gondoltunk, de *Perottinak* eszébe jutott, hogy már két ízben sikerült neki amerikai körutából 50—50.000 dollárt hazahozni és elhatározta, hogy harmadszor fog szerencsét próbálni és első keresményéből összes uszoraadosságait minden kamattal együtt kifizeti. Nehogy azonban piszkos adósságok hátrahagyásával nevét beszenyezze, úgy improvizálót keresett és talált *Kommer* Antal ugyancsak ügyfelem szeméjében, aki *Perotti* ügyeinek rendezéséhez 5000 ft készpénzzel járult. Megjegyzem, hogy *Kommer* Antal senkinek egy krajcárral sem tartozik. Ugy *Kommer* Antal, mint *Perotti* Gyula összes megbítt barátaitól még szeptember 20-án elbucsuztat és hogy *Perotti* Gyula nemcsak hogy feleségétől nem vált el, de nem is gondol a válásra. Sem *Perotti*, sem *Kommer* Antal nem érdemlik meg azt, hogy azért, mert tisztességes kenyérkereset után néztek, megszőkösről beszéljenek. *Kommer* Antal pedig amerikai állampolgár, ő voltaképpen — hazautazott.

Mély tisztelettel
Dr. Székényi Lipót,
ügyvéd.

— **Ruhatisztítás felekezeti alapon.** Lapunk egy előfizetője ma furcsa kis vászondarabot küldött el hozzánk. Ez van ráírva:

2734.0.
zsidó

Előzményei pedig a következők. Az illető ur ember elküldte felesége ruháját *Kovács Péter és fia* Andrassy-ur ruhatisztító intézetébe. Amikor aztán visszakarta, véletlenül rajtamaradt a fűntebbi kis vászondarab, amelyet levelében el is küldött. A ruhatisztítás történetében ez kétségkívül az első eset, hogy a toalettek gazdáik vallása szerint osztályozzák. Az is bizonyosnak vehető, hogy azt a szegény zsidó ruhát alaposan megkínózták a rituális alapon működő kis intézetben...

— **Munkás-otthon.** A józsefvárosi négyzetnek a kerületi előlároság épületében lévő díszes helyiségét munkás-otthonnak rendezték be. A munkás-otthonban ezeröttszáz kötet könyv van s a munkások az új otthonban olvashatnak. Tegnap nyitotta meg a munkás-otthont *Berkes* Imre tanár, az igazgató. A múlt évben a szocialisták beempestették lapjait a munkás-otthonba, de az idén *Nagy* József, a könyvtár felügyelője kizsírította őket. Estéknél 50—100 munkás jár a helyiségbe.

— **A csikagói utas.** Valami csikagói vállalkozó a napokban evvel állított be Budapestre:

— Azt beszélnek nálunk, hogy Budapestben két elektrotechnikai csoda van. Azért jöttem, hogy megnézzem őket. Az egyik a *Telefon* Ujság, a másik a földalatti villamos vasut.

A messze földről jött idegen meglepettette a két csodát s ugyancsak nagyot nézett, mikor arról értesült, hogy mi már természetesen dolognak tart-

jud, hogy telefonon keresztül hallgatjuk az opera előadásait.

— Ha minálunk volna ilyesmi, még ott is csodának tartanák s így alighanem amerikaiasabb vér van önökben, mint az amerikaiakban. Annyi azonban bizonyos, hogy ha New Yorkban volna olyan ujság, mint a Telefon Hírmondó, legalább is ötvenezer előfizető hallgatná naponta.

— **Fel-ség-feleség.** Mint ahogy Obrenovics Milán nem igen felel, éppen úgy nem igen feleség az a negyvenötven esztendő körülí egy kicsit vörös, inkább iszákosforma arcú asszony se, aki ma azzal a panaszszal állított be az ügyeletes rendőrtisztviselőhöz, hogy megverte az ura.

— Hát aztán mit kap érte? — kérdezte. — Azt gondolta tudniillik, hogy hogyan büntetik majd meg az urát azért a pár pofért, amit kapott tőle.

— Bizza csak a kapitány urra. Majd ad neki.

— Mit?

— Vagy huszonnégy órát.

— Úgy? Az ugyan nem sok. Az ujságban azt olvastam, hogy Belgrádban halálra ítélték egyet feleséggyilkosságért. Hát ezt a lökött mérít kímélik?

S szomorúan távozott a szerelmes szende hölgy.

— **Nyilatkozat.** Stadler Károly ur, a fővárosnak egy nagyon széles körökben tisztelt és szeretett polgára a következő sorok közlésére kért fel bennünket:

A Magyarországnak tegnapi, október 4-iki számában Pázmány Dénes aláírással cikk jelent meg, amely reám nézve súlyosan sértő, s egyúttal arra törekszik, hogy becsületes üzenetet tünkretöze. Magam és vendégeim iránti erkölcsi kötelességem hozta magával, hogy e cikk alapján az illetékes kerületi előjárásnál, valamint a M. A. T. igazgatóságánál a tényállás felderítésére haladéktalanul szigorú vizsgálatot kérjek, s a cikkíró ellen becsületért és rágalomzás miatt sajtópert indítsak. Az eredményről a t. közönségnek annak idején, de lehetőleg gyorsan értesítenem fogom. *Ludapest, 1899. október 5. Stadler Károly.*

— **Az aradi pályaudvar kibővítése.** Aradról táviratozzák: Az itteni pályaudvar kibővítése céljából ma volt a közigazgatási bejárás. A kereskedelmi miniszter Ney Ferenc főfelügyelő, a magyar államvasutak igazgatóságát Gulácsi Béla és Speidl Bódog főfelügyelők, az arad-eszaki vasutat Hegedűs főmérnök, az aradi feltevezetiséget Krenner főfelügyelő, a megyét Dálnoki alispán és Arad várost Salac polgármester képviselték. A kiépítés 2 millió forintba kerül, ebből a jövő évi költségvetésbe 125.000 forintot vesznek fel s az egész átalakítás hat év alatt elkészül. A várostól 60.000 forint és az arad-eszaki vasutól 70.000 forint bezzájarulást kérnek leginkább munkában, a többit az állami beruházás költséreiből fedezik. Először a nagy viadukt épül, utána a fűtőház, pályaudvar s állomási épület. A bejárás s tárgyalás reggelről késő délutánig tartott s utána bankett volt.

— **Az osztályorsjáték húzása.** Az osztályorsjáték mai húzásának eredménye a következő: *huszeder koronát nyert a 74869 számú sorsjegy, tízezer koronát a 49117, ötezer koronát a 77081 95383 88376, kétezer koronát az 56585 98641 45210 86600 64945 81449 74220 44434, ezer koronát a 49602 31535 33993 25881 16104 43867 87381 87963 85318 50466 21532 58385 6 73619 75569 42730 52251 44383 18231 87668 67277 56608 6077 7461 64657 és öt-zár koronát a 69161 74697 60172 5675 93539 94121 31191 1950 17535 17136 32695 5080 21856 68333 93119 26397 52-20 63983 87062 14185 59686 21245 45149 67774 72179 98340 69041 77917 14021 67562 50875 27718 59117 89758 69688 39713 71212 88356 86059 43438 2103 számú sorsjegy.*

Több nagy nyeresémet között a mai napon az osztályorsjátékban huszeder korona nyeresémmel kihúzott 74869 számú sorsjegyet négy negyedben Fehér Lajos és Társa Gizella-ter 5. szám alatt lévő sorsjegy-felárusítónál adták el.

— **Az aradi vértanúk.** Élénk feltűnést keltett az ezredes kiállítás alkalmával Thorma nagy festménye az aradi vértanúkról. Beöthy Zoltán a festőről és művéről a *Budapesti Szemle*ben írott tanulmányában a következőket mondotta a többiek között: „Az öröm és remény, melyet ezzel az első nagy alkotásával ébrazst, nemesnek az ő pályájának, de az egész magyar történelmi képirásnak jövődjét illeti. A nemzet, melynek e jövődjét szíven kell viselni, s amelyhez ebben az esetben fordulhatunk, fog-e módot nyújtani, hogy Thorma képe hozzá méltó környezetben találjon állandó helyet? E kérdésre a nemzet nem felelt. A festmény összegyűjtője f. kszik a művész lakásán. Most a *Könyves Kálmán részvénytársaság* az *Aradi vértanúk* művészi reprodukcióját kiadja. Ohajtható, hogy a vértanúk e szép és méltó emléket minden magyar család tűzhelye grize. A reprodukciók októberben fognak megjelenni. A kép ára a művész által stílizált díszes keretben 32 forint (passpartout-val 33 forint) lesz, amely összeg a kiadótársaságnál (Könyves Kálmán, Kerepesi-ut 17.) havi részletben is fizethető.

— **Október 6-ika a Telefon Hírmondóban.** Mikor az egész nemzet elmege gyászolni az aradi Golgotához, hogy lerója a kegyeletés utód adóját ana Tizenhárom iránt, akik ma ötven éve vértanúvá váltak a szabadságért, minden magyar ember szívében mélyen gyászol. A *Telefon Hírmondó* is méltó keretben áldoz mai hanzversenyn a

martirok emlékének. A műsor kiemelkedőbb számai a következők: *Gabányi Árpád A tizenhárom című alkalmi költeményét Zilahy Gyula a Nemzeti Színház művésze adja elő, Péntek Ferenc év. ref. pap emlékszedet tart a gyászünnepe jelentőségéről, hazafias dalokat énekelnek Ney Bernát, Grossi József és Strósz Árpád a M. Kir. Operaház tagjai, szavalni fog Körösmeszezy Gusztáv a Nemzeti Színház tagja; közreműködnek még: Dück Bertha, Farkas Jozsef és Oláh Lajos tőragató művés, közben pedig az Opera karszemélyzete az Ave Mariát énekl. Hangverseny után az aradi és másútt rendezett gyászünnepek lefolyásáról érkező s más érdekes híreket olvastat fel a *Telefon Hírmondó*, amelynek befejezte után 11 óráig cigányzeno lesz hallható a kagylókon keresztül.*

Vak gyermekek mártírúma.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, október 5.

A budapesti vakok intézetében, amely Pivár Ignác kegyesrendi atya igazgatása alatt áll, ma ismételtelen olyan dolog történt, amely markánsan jellemzi azt a nevelési rendszert, amelyet Pivár Ignác az intézetbe meghonosított. *Ma az intézetnek két fiatal gyermeknövendéke — egy nem sikerült öngyilkossági kísérlet után — megszökött az intézetből, mert nem tudta már tűrni azt az atyai bánásmódot, amelyben része volt. Ez az eset kellett még csak koronájául az előbbieknél. Anélkül, hogy a szomorú eset mélyebb bírálatába bocsátkoznánk, elmondjuk magukat a tényeket. Elég kiáltóan beszélnek.*

Amióta a kis *Vio Erazmó* kezeit büntetlenül cukorszárgával kötözte hátra a vakok intézetének igazgatója, azóta az üllegeles ügyszólván napirenden volt az intézetben. Pivár igazgató bosszuját nemcsak a növendékek érezték, hanem az intézeti tanítók is, akiket az igazgató minden csokélységért leszüdött a növendékek előtt. A botrányos jelenetek ugyszólván napról-napra ismétlődtek, nem esékly nyomot hagyva a szerencsétlen vak gyerekek lelkében. Ezeknek előrebocsátása szükséges a mai események megértéséhez, mert különben meg nem foghatja az ember, hogy két alig tizenkét éves vak gyerek az öngyilkosság eszméjével foglalkozzék.

Ma délelőtt tíz óra tájban vették észre a vakok intézetében, hogy *Kacsokovics Gusztí, Kacsokovics Imre szigetvári főszolgabírónak a fia és Balázs Béla, Banda Marci* híres cigányprimás sógorúnőjének kis fia *ülnt az intézet helyiségéből.*

Az intézetben mindenki meg volt rémulve az eset miatt, mert a többi vak növendék azt beszélte, hogy a két kis világtalan gyerek többször emlegette előtűk, hogy mivel nem tudja tűrni az intézetbeli bánásmódot, öngyilkosságra gondol.

De maga Pivár igazgató volt legjobban kétségbeesve. Fűhöz-fához kapkodott s végre is megbizta *Pischinger Nándor* intézeti zenetanárt, hogy kocsin induljon a megszökött gyerekek keresésére. Így is történt a Pischinger tanár legelőször is a kis *Balázs Béla* szüleinek a Csengery-utca 8-ik szám alatt lévő lakására hajtatott, ahol megtalálta a két kis szökevénynt. A tanár rögtön haza akarta szállítani a két gyereket. *Balázs Bélának* a mostoha apja azonban nem engedte ezt meg, hanem előbb elküldött a kis Béla gyereket édes anyjájért, aki éppen nem volt otthon.

Amint az édesanya hazakerült, rettenetes sejtelmek fogták el. Arról már volt tudomása, hogy fiával nem a legnagyobb szeretettel bántanak az intézetben, de hogy a kis gyerek szökevényre gondoljon a mostoha bánásmódot elől, arról még halvány sejtelve sem volt. Annál nagyobb volt hát a meglepetése és ijedsége, amikor lát, aki úgy reszketett, mint a kocsonya, megdagadt fejjel látta meg.

Pischinger tanár — Pivár igazgató kiküldöttje — már akkor ott volt a gyerekekért. Kért, fenyegetőzt, hogy mindkét gyermeket magával vihesse az intézetbe. *Balázs Béla* azonban nem akarta ereszteni egyiket sem. Végre mégis csak beleegyezett az ijesztgetések hatása alatt, hogy a kis *Kacsokovics*-fiut kiadja, ekkor azonban megrázó jelenet játszódott le. A kis vak fiu odaszaladt az egyszerű cigányaszszonyhoz és sirva kérte:

— Édes nénike, az istenne kérem, ne engedjen vissza az intézetbe, mert ha visszavisznek, ma éjjel ugys leugrom az emeletről!

A szegény, tapasztalatlan asszony maga is sirva fakadt ezekre a szavakra, de mégis kénytelen volt engedni Pischinger tanár fenyegetéseinek s kiadta a kis *Kacsokovics* Gusztit.

Pischinger tanár ur aztán már a kapu alatt alaposan gondajba vette a kis vak fiut. Alig értek ugyanis a kapu alá, úgy ő, mint társa, akinek nevét nem jegyezte fel a krónika, *elkezdtek ökleikkel agyba-főbe verni a kis gyereket, aki keservesen jajgatott. E közben a következő szavakat hallatták:*

— Megállj te gazember, majd adunk mi teneked szökeést!

Ez a botrányos jelenet, amelynek a házban több szavahihető tanuja van, annyira felháborította azokat, akik előtt történt, hogy megbotránykozással tiltakoztak a barbár kegyetlenség ellen. *Pischinger* urék azonban elhajattak a kis *Kacsokovics* Gusztival s azóta nincs értesülésünk arról, hogy miként bántak vele.

Balázs Bélának az édesanyja azonban azonnal megtáviratozta az esetet Szigetvárra, *Kacsokovics* főszolgabírónak, akitől ma délután a következő távirat érkezett:

Fiamat tartsák maguknál, azonnal jövék. *Kacsokovits.*

A főszolgabíró megérkezését holnap reggelre várák. *Balázs Béla* édesanyja most már nagyon bánja, hogy a fenyegetéseknek engedve el engedte vinni lakásáról a kis *Kacsokovits* fiut.

Tudósítónk ma délután felkereste szülei lakásán a kis *Balázs Bélát*, a vakok intézete mai szenzációjának egyik hőstét. Az okos, értelmes arcú kis fiúcska bekötött fejjel, betegesen fekszik odahaza. Még most is reszket az izgatottságtól, ha öngyilkossági szándékáról és szökevényéről beszél, amelyet a következőkben mondott el:

— Napok óta elkészültünk már a *Kacsokovits* Gusztival az öngyilkosságra, mert nem tudtuk tűrni azt a bánásmódot, amiben részünk volt az intézetben. Folyton ütöttek-verték bennünket s akármit kaptunk hazulról, mindent elvettek tőlünk. Nemrégiben bent volt az édesanyám s három diót, egy kis csokoládét és nyolc krajcárt kaptam tőle. *Schann* tanár ur mindjárt elvette tőlem és nem adta többé vissza. Éppen így bántak a *Kacsokovits* Gusztival is, akivel nagyon jó barátságban voltam.

Egyszer aztán, amikor már nagyon sokat sírtunk, elhatároztuk a Gusztival, hogy *öngyilkosok leszünk és együtt halunk meg.* Ma reggel *Kirscheneuter* tanár ur nagyon megvert, az öklével verte a fejemet. A Gusztí azt mondta erre, hogy most már legyünk öngyilkosok. Két zsebkendő volt nálunk, az egyiket összetűtük és kötelel fontunk belőle. Biztattuk egymást, hogy akaszszuk föl magunkat s a zsebkendőből font kötelet fel is kötöttük már az ablakvasra. Ekkor nekem eszembe jutott, hogy az öngyilkosság bűn s a következőkben mondtam Gusztinak:

— Mégis csak ne legyünk öngyilkosok, mert a pokolba jutunk; hanem kövessük az Isten rendelkezését és szökevények az intézetből, ha lehet. A kis Béla ezután átadta munkatársunknak azt a zsebkendődarabokból összetűtött kötelet, amelyre fel akarták magukat kötni. Ha valaki kíváncsi erre az érdekes deliktumra, szerkesztőségünkben délután 4-5 óra között megtekintheti.

Elmondta ezután a kis Béla, hogy ő egy keveset lát és észrevette, hogy a kulcs benne van a kapuban. Ekkor elkezdtek *Hunyadvár ostromát* játszani a kapu előtt, hogy fel ne tűnjék, ha kinyitják a kaput. Ugy is történt; sikerült észrevétlenül kiosonniok s hajadonfővel indultak neki a Csengeri-utának. Először az *Andrássy-utra* tévedtek, ahonnan nem tudtak volna hazatalálni, de egy jó emberre akadtak, aki bevezette őket a Csengeri-utába. Innen már hazataláltak a 8-ik szám alá.

Ami ezután történt, azt már elmondottuk.

Balázs Bélának az édesanyja, aki igazán a legnagyobb anyai szeretettel bánik szerencsétlen kis gyermekével, ma délben felment a vakok intézetbe, hogy Pivár igazgató urtól számon kérje fiának eltűnését. Az igazgató ur — ami természetes is — nem fogadta nagyon szívesen — sőt a következőket mondta neki:

— Hallgasson el, mert ki fogom dobni az intézet helyiségéből. Különbön is be fogom csukatni magát, ha itt kiabál, mert reggelre megtudják az ujságok s akkor engem megint leszídnak.

A szegény asszony nem tájított, számon kérte az igazgatótól a fia szenvedéseit, Pivár igazgató ur azonban egyszerűen kiutasította az intézet helyiségeiből. Így oldotta meg a két szerencsétlen vak gyereket elűnésének a kérdését.

Kacsokovits főszolgabíró, aki a legnagyobb atyai szeretettel őrzi szerencsétlen kis fiának jólétét, holnap reggel megérkezik s bizonyára ő is számadásra fogja vonni Pivár igazgató urat.

A kis *Kacsokovics* Gusztit, akit erőszakkal vittak vissza a vakok intézetébe, már *házi fegyelmileg* meg is büntette Pivár igazgató, amennyiben *ma délben csak levest és kenyert kapott ebédre s ezt is állva kellett elköltenie*

Fogtechnikusok hegemoniája.

— Jelenet. —

A fogtechnikusok arra kéri a belügy-minisztert, hogy tiltsa el az orvosokat a fogszát gyakorlásától.

Elnök: Szeretném, ha szép javaslatokat terjeszhetnének a kongresszus elé. Utóvégre is a javaslat a fő. Hogy megszavazzák-e, az mellékes.

Titkár: Itt összeállítottam néhányat. Azt hiszem, min'czen fogtechnikusi sziv meg fog dobanni, ha hallja.

Elnök: Olvassa fel.

Titkár: Az első javaslat arra kéri a minisztert, hogy tiltsa el az ügyvédek a jogi dolgoktól. Az orvosokkal már végeztünk, most az ügyvédek a sor.

Elnök: Miért tiltsa el?

Titkár: Neveléses kérdés. Miért? Maguk mindennek az okát keresik. És ha éppen ok kell, az is van. Fog... jog... ez hasonlít. Leszünk jogtechnikusok.

Elnök: Pompás! Maga kis lángész!

Titkár: A második javaslat kéri a minisztert, hogy tiltsa el az építészeket a házépítéstől. Mi egy ház egy fogorvoshoz képest! Hallotta már, hogy valakinek fáj a háza? Ugy-e nem? De a foga, az sok embernek fáj. Ami pedig nem fáj, az nincs. Az ember fájdalomra született. És az építés technika. Mi pedig technikusok vagyunk. Érti?

Elnök: Hogyne érteném!

Titkár: Harmadik javaslatom arra kéri a minisztert, tiltsa el a tanárokat a tanítástól. Hát ahhoz már csak igazán jobban értünk, mint ők. Ezt bizonyítani se kell.

Elnök: Nem. Ne is bizonyítsa.

Titkár: Van még egy ugynevezett Sorsjáték-javaslat. Tiltsanak el mindenkit a sorsjátéktól. Mi csak tudunk úgy huzni, mint akárcik!

Elnök: Remek!

Titkár: És a jövő-ido javaslat. Tiltsanak el mindenkit a fog-gal képzett jövő-ido használatától. Azt hiszem, ez jogos kérdés. Az a forma a miénk. Fog-e kérdésünk teljesíteni?

Elnök: Fog.

— o. —

FŐVÁROS.

(*) **Szük iskolák.** A Rottenbiller-utcai elemi fiúiskola igazgatója, mint értesülünk, ma előterjesztést tett a tanácsoshoz s abban a keserves állapotok ellen kér némi orvoslást. Az iskolának 922 tanulója van, akiket összesen kilenc teremben oktatnak, még pedig a félnapos tanítás rendszere szerint. A szegény tanulók egy részének állandóan a folyosókon kell ácsorogniuk, míg a többi a tanítást hallgatja. A hitanórát a tornacsarnok előszobájában kell tartani, amely helyiségbe nyíllanak az intézet mellékhelyiségeinek az ajtói s az oktatást folyton zavarja a tornázók zaja. Ebben a helyiségben tartanak heti 31 óra hitanleckét. Az igazgató csupán arra kéri a tanácsot, hogyha már ezeken az állapotokon nem lehet hirtelen segíteni, legalább párnáztsai el a tornaterem ajtaját. — Hasonló a Hattyu-utcai kisdudóv állapota is. Ide 300 gyerek jár naponta és ezeket százként zsúfolják be három terembe. A növendékeknek még ülőké szobájuk sincsen s a nyílt folyosókon kénytelenek ültőzködni. Az igazgatóság arra kéri a tanácsot, hogy legalább a folyosókat zárassa el a kis gyermekek érdekében. Ugyanítt az is a panna-sz, hogy a Bathyány-utca és Hattyu-utca keresztelésénél igen nagy a forgalom s a közlekedés zaja negyed, sőt félórakra lehetetlenné teszi az oktatást. Az igazgató kéri, hogy a kisdudóv környékét zajtalan burkolattal lássa el a tanács.

(*) **Eldőt a Vigadó sorsa.** Annyi küdelem után végre elintézte ma a fővárosi tanács a Vigadó sorsát. A vendéglői helyiséget ugyanis *Bokor* Józsefnek adta egy esztendőre bérebe, aki nagy merészen vállalkozott arra, hogy ingyen kibéri a vendéglőt. Mert házbért nem kell fizetnie, hanem köteles a vendéglői helyiséget a saját költségén restaurálni. Az emeleti termet a város maga adja esetről esetre bérebe. A Vigadó gondnokává kinevezték *Baló* László levéltári segédet, az ellenőrzéssel pedig *Langer* Géza bízták meg. A pénzügyi osztály feladata lesz, hogy a nagyterem bérösszegének minimumát megállapítsa.

(*) **Kisajátítás.** A budai Zárda-utca és Margit-körút közötti lévő rész szabályozása céljára szükséges ingatlanok egy részét már megszerették a főváros részére. Az utca és körút sarkán lévő telek tulajdonosa azonban olyan nagy árt kért, hogy a máriúti hivatal most a szabadkezből való megvétel

elintézését javasolja azzal, hogy a kereskedelemügyi miniszterrel kérémezzék a telekre nézve a kisajátító jog engedélyezését.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** Opera.** Vonatkésés ma nem történt és a multkor lemaradt ballerinák pontosan megjelentek a színpadon. A *Piros cipőkben* lépett föl mind a kettő, *Balogh* Szidi és *Schmideck* Gizella; de a piros cipőket csak a bájos *Balogh* Szidi viselte, aki a főszerepet alakította *Barbieri* kisasszony, a volt primaballerina helyén. A közönség mind a két fiatal ballerínát rendkívül szívesen fogadta és a kisasszonyok bebizonyították, hogy Milánóban nem vesztegettek az időt. Tényleg sokat tanultak a Beretta híres iskolájában. Sokkal biztosabban állanak mos a cipőjük hegyére, (Más hölgy abban keresi a virtust, hogy a sarkára áll. Ballerináknál megfordítva megy.) Sokkal több bravúrral keringenek és fokozottabb mértékben egyesítik a mosoly báját a lábszár erejével. Technikájuk magasan kiemelkedett már az első kadrill sablonjából, ahol pályájukat kezdték. Vegyük ehhez a csinos arcot, a karcsu termetet, a tökéletesen formált lábakat és könnyen megérthetjük, hogy a páholyokban ma este a történelmi nevű arisztokrácia több ifju és kevésbé ifju tagja is megjelent, akikhez az eddigi operai előadásokon még nem volt szerencsénk. Az érdeklődés, a szimpáthia és a tetszés ma nagy volt, de az igazgatóság mégis jól fogja tenni, ha szerződöt egy valóságos prima ballerínát, mert a szép és tehetséges kisasszonyok — bármennyit tanultak is Berettánál — egyelőre még nem állanak az igazi virtuóz táncművészet magaslatán. (Csak hatalmas pirouettekkel közelednek feléje.) *Balogh* kisasszony különösen a kaméliatáncot járta el rendkívüli gráciával. Arany-szöke hajával, könnyű fehér ruhájában és szelíd, kisé méla mosolyával olyan volt, mint egy táncoló Ofélia. A fekete haju *Schmideck* Gizella rózsaszínű ruhában lejtett egy pas de deux Carbonéval és fényes bizonyítást tett eleven, tüzes temperamentumáról. Mindenki gyönyörködött a két úde, fiatal ballerínában, de a történelmi arisztokrácia csak rengeteg Armstrong-látósvet sezegette rájuk és a tepsolást átengedte a karzatnak, ahol a lelkes, fanatikus klakk egész este villámlott és mennydörgött, mint Jupiter az Olimposon.

**** Beer Miksa József a Budapesti Naplóhoz.** Beer Miksa József, a *Kovácsok sztrájkja* című opera szerzője, a következő levelet intézte szerkesztőségünkhöz:

Igen tisztelt szerkesztőség!

Mint bécsi ember magyarul nem tudok és így csak valakinek a szives fordítása révén értesültem a *Budapesti Naplóban* művemre vonatkozólag megjelent barátságos és szellemes kritikáról.

Idegen tollakkal vagy hangjegyekkel — legalább tudatosan — nem cifrázom fel magamat. Idegen címeket sem akarnék elcsajátítani. Beesés lapjunktól azt látom, hogy hirtelenében *udvari tanácsossá* léptem elő. Köszönöm *Ábrányi* Emilnek, a kitűnő poétának ezt a szíves kinevezést, de kénytelen vagyok kijelenteni, hogy nem illet meg ez a cím.

Remélem, hogy e kijelentés után sem vonja vissza szereltemelő következtetéseit *Ábrányi* ur, akinek — épp úgy, mint más kritikus-kollektáinak, akik velem szemben jóakaró elnézést tanúsítottak — ezennel legforróbb köszönetemet nyilvánítom.

Soraím szíves közzétételét kérve, vagyok kíváló tisztelettel

Budapest, 1899. október 5.

Beer Miksa József,
a *Kovácsok sztrájkja* szerzője.

Készséggel tettünk eleget Beer M. József ur óhajának és örömmel látjuk elms levelelőből, hogy gentlemannek épp olyan korrek, mint muzstkusnak. Nagyon természetes, hogy *Ábrányi* Emil egy betűt sem von vissza abból a sok jóból, amit Beer M. József kis operájában felfedezett és bírálatában megírt. Az ő szemében nem degradálta magát Beer M. József ezzel a nyilatkozattal. Értékben inkább nőtt, hogy az udvari tanácsosságot lehámozta magáról és csak mint egyszerű poéta áll előtte. Az udvari tanácsosságot különben egy könnyomatos kommuniké nyomán ruházta rá. Reméli, hogy kibitorlás miatt nem fogják pörbe fogni Bécsben és bucsuzóul azt kívánja neki, hogy jökevdét, kedves humorát, amiről levele tanúságot tesz, őrizze meg az emberi kor legvégső határáig.

**** A Vígsház két eredeti egyfelvonásos darabja.** A *Vígsház* igazgatósága két eredeti, egy-

felvonásos vígjátékot fogadott előadásra. Az egyik *Az attaché atyja*, szerzője *Dálnoky* Nagy Lajos, a másik: *A klerikus szerzője* *Parall* Bertalan.

**** Az Országos Színész-Egyesületből.** Az Országos Színész-Egyesület központi tanácsa e hónap tizedikén rendkívüli ülést tart. A tanácsület megelőzőleg fegyelmi bizottsági ülés lesz, amelyen *Belle* Ivánnak, a pozsonyi színház igazgatójának ügyét fogja a bizottság tárgyalni.

**** Tudós professzor Hatvani.** *Makai* Emil ily című háromfelvonásos darabjára készül a *Vígsház*. Az igazgatóság felkérésére a szerző helyi és történelmi tanulmányok céljából Debrecenbe utazott.

**** Blaha Lujza a Vígsházban.** *Blaha* Lujza szombaton lép fel utóljára vendégként a *Vígsházban*. Ez alkalommal tizedszerjatszsa a fogadósné szerepét az *Arany Kakas* című népszerűvé vált bohózatban.

**** A vidéki színészet rendkívüli közgyűlése.** Az Országos Színész-Egyesület tudvalevőleg e hó 24-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen az ujonnan kidolgozott alapszabálytervezet megvitatása lesz a tárgy. Az elnökség már szétküldte a közgyűlésre szóló meghívókat, s egyben felkérte az egyes társulatokat, hogy olyan képviselőket küldjenek a gyűlésre, akik a színészet ügyét a szívükön viselik. A titkársághoz eddig három nagyobb társulat küldte meg képviselőinek jegyzékét.

**** Náday Ilonka az An der Wien-ben.** *Pálmay* Ilkának első bécsi bemutatkozása óta nem volt a bécsi *An der Wien*-színháznak olyan ránk nézve is érdekes bemutatója, mint a legközelebbi. A bécsi színház legközelebbi ujdonságában, október kilencedikén, *Náday* Ilonka mutatkozik be, mint német operett-énekésnő. Az érdekes bemutatkozóra, mint halljuk, sokan mennek fel Budapestről is, akik a fiatal művésznőt ebben a nem könnyű debut-jében látni óhajják. *Náday* Ferenc, a *Nemzeti Színház* kitűnő művésze szintén ott lesz leánya bemutatkozásán.

**** Magyar művész dícsősége külföldön.** Berlinben a Mendelssohn-Bartholdy ösztöndíj pályázata e hó 1-én dőlt el. Száznál több nagy művész és művésznő jelentkezett a nagy versenyre, az ének- és zeneművészet minden ágából. A második díjat egy magyar művész, a 17 esztendő *Földessy* Arnold nyerte el, kit *Joachim* külön is megdicsért. Az első díjat egy berlini művésznő kapta.

**** Fuchs igazgató halála.** *Fuchs* Nepomuk János, a bécsi zeneakadémia hírneves igazgatója, mint lapunknak *Vöslauból* táviratozzák, ma ott meghalt. A nagynevű művész, aki már sok év óta áll a bécsi zeneakadémia élén, vérmérgezés következtében már régóta betegeskedett.

**** Duse berlini bucsuja.** *Duse* Eleonora, akit Berlinben óriási mértékben ünnepeleek, azzal hálálja meg a német közönségnek lekésését, amelyben művészetét részesítették, hogy utolsó vendégjátékának a végén *Göthe* *Emont* című szomorújátékának egy hatóság jelenését fogja eljátszani, hogy a nagy német költő szavaival bucsúzzék el a berlini közönségtől.

**** Sarah Bernhardt vendégjátéka.** *Sarah Bernhardt* vendégjátékára a *Magyar Színház* pénztáránál megkezdtek a jegyek elárulását. Az előjegyzetek csak vasárnapig tarthatók meg, később ezeket is áruba bocsátják. A francia tragika vendégjátékainak sorrendje, mint már megírtuk, a következő lesz: október 16-án, hétfőn *A kaméliás hölgy*, kedden 27-én és szerdán 18-án *Hamlet*, végül 19-én *Tosca*. A szíre kerülő darabok összes korhú és fényes diszletei a *Sarah Bernhardt* igazgatása alatt álló *Théâtre Sarah Bernhardt* valók s vele érkezik egész társulata, amely hozzá teljesen méltó erőkből áll.

**** A filharmonikusok.** A filharmoniai társaság ebben az időben az hangversenyt rendez a Vigadó nagytermében (bérletlen), a következő napokon: november 8. és 22., december 5. és 20., 1900. január 10. és 24., február 7., március 14. és 28., ápril 9. A hangversenyek az utolsó kivételével szerdai napokra esnek. A vezénylőtlen *Erkel* Sándor és *Richter* János osztokodnak olyformán, hogy *Erkel* Sándor 6, *Richter* pedig 3 hangversenyt vezényel. Egy hangversenyt *Wagner* Szigfrid vállalt el, míg az *Erkel* hangversenyein még *Dvorák* Antal zeneszerző, *Fischer* Ferenc bajor királyi udvari karnagy és *Auer* Lipót tanár, az orosz kár hegédművész is szerepelnek, mint vendégdirigensek. A közreműködő művészek *Kleeberg* Klótdil párisi zongoraművész, *Grósz* Gizella magyar zongoraművész, *Petersen* Margit énekesnő Kopenhágából, továbbá *Auer* Lipót hegédművész, *Dohnányi* Ernő, *Ondricek* Ferenc, *Sawet* Emil és *Wihan* Ernő tanár, a világhírű cseh vonósnegyes gondnokművésze. A társaság azonkívül még egy világhírű énekesnővel folytat tárgyalásokat. Az általános műsort jövő vasárnap közik. Bérelmi kizárólag csak *Méry* Béla zeneműkereskedésnél (Dorottya-utca 7.) lehet, ahol a régi bérlők előjogai október 18-ig (bezárolag) tartanak fenn.

**** Városigéti Színkör.** A *Városigéti Színkör*ben vasárnap, október 8-án, két előadás lesz. Délután fél 4 órakor a *Hamupipóke* tündér-rege kerül színre, melynek szerepeit felöltöttek és gyermekek játszzák. A címszerepét *Feld* Irén játszza. Este 7 órakor az *Elektrát* adják, a címszerepben *Balás* Bauer Olga kisasszonyval. Mindkét előadásnál félhelyvarak lesznek.

**** Duse Eleonora a Népszínházban.** Duse Eleonora e hó végén négy legjobb szerepében fog fellépni a Népszínházban. Műsora a következő: Október 26-án a *Kaméliás hölgy*; 28-án *Tanqueray második felesége*; 30-án *Othton*; 31-én *Georgette*. A Népszínház ez alkalommal felemeli helyárait. Jegyek október 7-étől, szombat jélelött 10 órától kezdve kaphatók a Népszínház-utcai elővételi pénztárnál a következő helyárak mellett: Földszinti páholy 40 frt; I. emeleti páholy 35 frt; II. emeleti páholy 25 frt; I. rangú zsölle 8 frt; II. rangú zsölle 7 frt; körzsek 6 frt; I. rangú földszinti zártzsek 3 frt; II. rangú földszinti zártzsek 1 frt 50; földszinti álló 80 kr; I. emeleti erkély első sor 6 frt; I. emeleti erkély második sor 4 frt; I. emeleti erkély többi sor 3 frt; II. emeleti erkély első sor 3 frt 50 kr; II. emeleti erkély többi sor 2 frt; II. emeleti erkély 60 kr; III. emeleti erkély első sor 2 frt; III. emeleti erkély többi sor 1 frt; karzati ülő 60 kr; karzati álló 30 krajcár. Jegyekért elővételi díjat a pénztárnemzed.

**** Kifütyölt egyfelvonásos.** A lipcsei színházban csinos kis premér volt a napokban. *Schnitzler* Arthurnak három egyfelvonásos darabját s ezek közt *A zöld kakadu* című szatirikus kis vígjátékot mutatták be az utóbbit a közönség kifütyölte.

**** A párisi Vaudeville újdonsága.** A párisi Vaudeville-színház Amoroise *Janville* és Marcell *Balotnak* *La bonne hótése* című színművével nyitotta meg évadját. A darabnak sikere volt. Hősöje egy özvegy, aki azt a világot gyűjti a szalonjába, amelyben nem unatkoznak, hanem szeretkeznek. Ugyszólván az érzések kerítője. A cselekmény könnyed menete és a fényes dialog biztosította a darab sikerét.

Milyenek az emberek,

vagyis

két tanulságos jelenet a Népszínház előtt.

I.

Amikor rendes előadás van.

Egy ur: Manapság nem érdemes pénzt adni a színházért. Én soha fizetek. Van egy unokaöcsém, az ideadja a szabadjegyét. Ugy megyek a színházba.

Egy másik: Én se fizetek. Az én bátyám a rendőrségnél van alkalmazva. Én az ő szabadjegyével járok...

II.

Amikor ingyen előadás van.

Ugyanaz az ur: Azt hiszi talán, hogy én amolyan ingyen-publikum vagyok? Én két forintért vettem egy hordártól a jegyet. Blahánét akarom látni...

A másik: Mit? Hát engem talán potya-fráternek néz? Az én jegyem három pengőbe került! Egy lakatoslegénytől vettem!

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ Az aradi Tizenhárom. Október hatodikán az idén, amikor már ötvényszer élte át a fiatal Magyarország ezt a napot — irodalma támadt. Ami eddig csak szétszórta újságicikkekben esett meg, most már terjedelmesen, az eset szörnű nagyságához illendő terjedelemben kezdik tárgyalni ezt a napot a krónikások. Persze, ha egész könyvtárt irnak róla, akkor sincs kimerítve minden, amit tudni szeretnénk mi, a hátramaradtak, a tizenhárom árvái — no meg a világtörténelem, amely tájékoztatlanul fog megállani a rébusz előtt, hogy: — miért? A vértanuk kultuszának bizonyára legértékesebb könyve ez idén az, amit Hamvay Ödön írt s Deisech Zsigmond adott ki. (Ára 1 frt 20 kr. Diszkötésben 2 frt.) Sok, eddig ismeretlen adat van benne s az egész, terjedelmes kötet vonzóan, jó magyarul van megírva.

○ A Magyar Történelmi Társulat ma délután öt órakor választmányi ülést tartott az Akadémia üléstermében gróf *Teleki Géza* elnökielte alatt. A választmány elhatározta, hogy az aradi gyásznapra koszorút küld, amelyet *Thaly Kálmán* társelnök tesz le a társulat nevében a szabadságszoborra. *Nagy Gyula* titkár bejelentette, hogy gróf *Kun Géza* alapítói tagsági díját 200 forintra emelte fel és *Thaly István* 100 forinttal az alapító tagok sorába lépett. Ezután a választmány öt új évdíjas tagot vett fel tagjai közé. *Bleyer Jakab* felolvasta *Vonaközök* *Suchenwirt Péter* költészetére című értekezését. *Suchenwirt Péter* Nagy Lajos király idejében több ideig tartózkodott Magyarországon. A XIV. század leghíresebb német cimkerkötője, akinek hivatásához tartozott a tornánál mint kikéltő és cimermagyarazó jelen lenni, azonkívül urait a harcra kísérni és hőstetteiket megénekelni. Nagy Lajos királyról is írt egy úgynevezett *diesőrvészédelmet*. Gróf *Zichy Jenő* 100 aranyas pályadíjáról a titkár tett jelentést, amely szerint arra egy pályamunka érkezett *Kézay Simon krónikájáról* cím alatt. Szerzője dr. *Domanovszky Sándor*, s bíralatra *Fauler Gyula* és *Békffy Remig* választmányi tagoknak adtak ki. A pénztárnoki jelentés szerint a társulat vagyona szeptember 30-ig: 10.676 frt 84 kr.

○ Mariette. Ez év novemberében jelenik meg *Singer* és *Wolfner* kiadásában *Martos Ferenc Mariette* című regénye. A regény először a *Budapesti Napló*-ban látott napvilágot, s akkor nagy tetszéssel fogadta a közönség. A művészileg megkomponált, finoman megírt érdekes regényt most másodsor is ajánljuk a publikum figyelmébe. A könyv ára füzve 1 forint 30 krajcár, kötve 2 forint. Az előfizetési pénzeket legkésőbb november elsejéig a szerző címére (Erzsébet-körút, New-York palota) kell küldeni.

○ Kint a pusztán... A közönség, amely szívesen olvassa azokat a paraszt-novellákat, amelyek *Homok* álnév alatt jelennek meg a napilapokban, nem is tudja, ki rejtozik a mögött az álnév mögött. A brilliáns magyar dolgok írója nem más, mint egy egyszerű szegedi borbélyember, akinek *Cserny Mihály* a neve. Ez is csak egy került köztudomásra róla, hogy most előfizetést hirdet egy kötetére, amelynek *Kint a pusztán...* lesz a címe. Csupa magyar novella lesz benne, a magyar földről, a magyar népről. Egy forint az előfizetési ára. Szegedre kell küldeni, a szerző nevére.

MŰVÉSZET.

○ Barabás és Priessnitz. *Priessnitznek*, a vizgyógyítás nagymesterének, akinek éppen ma, október 5-én ünnepelték születése századik évfordulóját, kitünő arképe van a *Barabás-kiállítás*-on. *Barabás*, aki *Priessnitzet* többször festette, 1839-ben *Liechtenstein* hercegnek, továbbá *Bourbon* Károly lucai hercegnek, a nassau-i hercegnek, a maga számára is készített egy vízfestményű arképet róla, amelyet *Priessnitz* sajátkezű aláírásával is ellátott. Éppen ez a kép kerül most kiállításra.

○ Tompa Mihály szobra. Harminc éve annak, hogy Gömörmegyében mozzalom indult meg, amely a *Virágregék* költőjének akart ércszobrot emelni. A megye később maga vette kezébe az ügyet és 12.000 forint gyűlt egybe a szoborra. A szobor mintája már egy éve készen áll *Holt Barnabás* műtermében, ki mint Gömör vármegye szülöttje, ingyen tervezte és mintázta a szobrot, mely Tompát a hatvanas évek magyar zsinóros viseletében, sziklához támaszkodva, virágok kezében ábrázolja. A szobor az újpesti *Beschorner*-féle öntőudében került átálás és úgy tervezték, hogy az idén leleplezik Rimaszombaton, a Tompa-téren. De mivel az új megyeházát ezen a téren építik föl, a szobor leleplezését 1900 őszére halasztotta el *Bornemisza* alispán, a szobor-bizottság elnöke.

○ Magyar művészet Oroszországban. Alig néhány nap választ el október 10-ikétől, amikor a pétervári és moszkvai műkiállításra szánt műveknek a városiigeti műsarnokban kell lenniök. Az *Országos Magyar Képzőművészeti Társulat* tehát még egyszerű sürgősen felkéri a művészeket, hogy úgy bejelentet, mint esetleg csak a beküldéssel egyidejűleg bejelentendő műveiket az említett határnapig minél nagyobb számban beküldeni szíveskedjenek, hogy így a jurynek minél nagyobb anyagból legyen módjában az elküldendő műveket kiválasztania és így ennek a rendkívül nagy horderejű kiállításnak egy erkölcsiileg mint anyagilag kiváló sikert biztosítani.

○ Művésztanyák a vidéken. A nagybányaiak példája kedvet kellett a művészekben arra, hogy kollégialis társaságban keressék fel a magyar vidék egy-egy érdekesebb helyét tavasszal, nyaratszakán és ősszel s a budapesti műtermeket elhagyva, a szabad természetben fessék meg műveiket, ahol sokkal közvetlenebb az inspiráció és sokkal magyarabb lélekkel foghatnak munkához. Hát igen jó, hogy a művészek egy kicsit kerülnek Budapestet: ez a fojtó légkör, ez a nevelés, majmolással és léhasággal teli úgynevezett társasélet nem egy tehetséges festőnek okozta vesztét. Sok áldozatot követelnek a művészek a főváros közönségétől, de íjesztően nagyobb az az áldozat, amelyet a festők hoznak ennek a közönségnek. Jó tehát kimenni, messzi el Budapestről, egészségesebb világba.

Wlassics miniszter előtt fekszik egy tervezet, melyet több neves magyar festőművész nyújtott be és e tervezet részletesen bemutatja, milyen nagyszámú volna a magyar művészeire nézve, ha festőművészeknek legalább munkaidőjüknél egy jelentékeny részét magyar vidékeken töltönnék.

A tervezet úgy kontemplálja, hogy egyes vidéki városaink, kivált olyanok, amelyekben határozott magyar nemzeti jelleg van, körükbe vonnák évről-évre a magyar művészek egy-egy csoportját, hogy ott szerezzenek inspirációt s onnan választanak tárgyat műveikhez. Az egyes városok igen kevés anyagi áldozattal megteremthetnék a művész-otthont. Egyszerű műtermeket kellene építtetniök, illetve meglévő házak könnyen

átalakíthatók volnának ily célra. Sőt azzal is beérnék a művészek, ha műtermekről az egyes városok ideiglenesen nem is gondoskodnának, mert a művészek, kik így vidékre törekszenek, amugy is szabad ég alatt kívánának dolgozni s így csak olyan helyiségekre volna szükségük, amelyet csak kisegítőképp, vagy esetleg lakásul használnának. Egy-egy városban kisebb művészcsoport tartózkodnék; inkább több városban létesítenének ilyen művész-otthont, de az egyes művész-otthonok szűkebb és zártabb körűek volnának. Nem hivatalos uton osztanák szét az egyes művészek közt a városokat, hanem minden művész azt a várost keresné fel, amelyet akar. A művészcsoportok így maguk alakulnának meg s ki-ki nyilván odamenne, ahol a maga kedvére való témát és társaságot talál. Természetesen semmiféle szabályzat nem korlátozná a művészeket a művésztelpeken. Minden művész a tetszése szerint rendezné be otthontát.

A művésztelpek ügye részben már megvalósulás stádiumába is lépett. *Első települ Szolnokot választották ki a művészek*, ezt a magyar karakterű várost, mely közel van a székesfővároshoz is. Már most is több művész dolgozik Szolnokon, de maga a művésztelpek ügye még nincs végleg rendezve. *Jasz-Kun-Nagy-Szolnok* vármegye főispánja, *Lippich Gusztáv* is élénk érdeklődéssel viseltetik a szolnoki művésztelpek ügye iránt s érintkezik ez ügyben a festőművészekkel és így valószínű, hogy a szolnoki művésztelpek mihamar létesül. A vidéki városoknak mindenesetre érdekük, hogy minden telhető anyagi és erkölcsi támogatással ellássák a művésztelpeket, mert a művészek ott tartózkodásuk idejére az egyes vidéki városok társadalmi életét is élénkítenék és növelnék a vidék közönségének érdeklődését a művészetek iránt.

○ A szegedi képzőművészeti egyesület óriási képkiallítása bezárult. A kiállítás összesen 21.000-en látogatták. Vasárnapon és ünnepeken a szegényebb sorsuak belépődíj nélkül nézhették meg a kiállítást, az iskolák növendékei tanáraik vezetésével szintén ingyen látogathatták a tárlatot. Szeged városa töle telhető erővel karolta fel az ősi tárlatot. Magánosok a következő képeket vették meg: *Szikszy Ferenc* „Grisette”-jét, *Rubovics Márk* „Ejnye de jó” című festményét, *Németh Bertalan*, a „Szamár fogat” és „Ökrös szekér” című festményeit, *Andréjka* „Kis hamis”, *Ringelsen* „Merengés” című festményét, továbbá *Heverlede Ferenc* „Legény világgóság” és *Fodor-Hermann Adolf* „Őszi róza” című képeit. Az egyesület kisorsolásra 18 darab képet vett meg: *Csók István* Magdolnáját, *Kéző Kovács László* Százszalmát, *Szikszy Ferenc* két tengeri részletét, *Németh Bertalan* két tájképét, *Barsy Adolf* tanulmányát, *Rubovics Márk* Hazafelé című festményét, *Edivi Illés* Aladár Bégahid, *Gyöngyvirági Eugénia* Nagymosás, *Pörge* Gerzely Reggeli hangulat, *Nyilassy Sándor* Aratók, *Rózsák* és *Pihenés* című festményeit és *Tóth-Molnár Ferenc* három képét. A kiállított 165 képből 27 darab kelt el, vagyis 16 százalék. Az el nem adott képeket és műtárgyakat a szegedi egyesület visszazsallította a *Nemzeti Szalonba*, melynek igazgatósága felhívja a fent elősorolt művészeket, hogy eladott műveik árát a pénztárnál vegyék fel.

○ Művészi pályázat domborművekre. A lipótvárosi bazilika szentélyében több féldombormű díszítést terveztek. A domborművek elkészítésére a templomépítő művezetőség nyilvános pályázatot hirdetett, amely tegnap járt le. A határidőn belül összesen hét pályázat érkezett be, amelyek elbírálását a tanács nem bízta a templom építésére felügyelő bizottságra, hanem külön szakértő bizottságot kért fel e feladatra. A zsüri elnöke *Rath György*, tagjai: *Stróbl Alajos*, *Fadrusz János* szobrászok, *Benczur Alajos* és *Lotz Károly* festőművész, *Cziegler Győző* és *Pártos Gyula* műépítők, *Lollok Lénárd* plébános és *Kauszer József*, a bazilika építésének művezetője. A bizottság október 10-ikén dönt a pályaművek felett, s véleményét legközelebb azután a felügyelő bizottság tárgyalja. A pályázat eredménye iránt mindenfelől nagy az érdeklődés, mert a főváros 35.000 forintot irányozott elő a munkákra, de kimondotta azt is, hogy nagyobb műértékű alkotásoknál még nagyobb anyagi áldozatra is hajlandó.

○ Műtermek a Károlykaszárnyában. Az Erzsébet-emlékfaültető bizottság folyamodott a székesfővároshoz, hogy a Károlykaszárnyában üresen álló 40—50 terem közül egy-néhányt engedjen át a festőművészek számára ingyenes műtermekül s ezzel is segítsen a művészek mostoha helyzetén. A fővárosi tanács most átiratban értesítette a bizottságot, hogy a kértet nem teljesítheti, mert a Károlykaszárnya összes helyiségeire szükség lesz a közigazgatási hivatalok elhelyezésénél.

Feszty Árpád terve.

Budapest, október 5.

Olvastam a *Budapesti Napló* hasábjain *Feszty Árpád* lelkes szavakban előadott, meggyőződéssel áthatott fejtegetését. Hejlesnek, nagyon kitünők találok ezt a tervet. Sajnos, hogy alig egy évtized alatt egy a magyar viselet, mint a magyar diszító stíl termékei majd két harmadrészen eltűntek a használatból. A mai kutató még oly szorgos utánjárás után is csak igen keveset talál mindezekből.

Több mint két évtized előtt akadt egy buzgó, e téren kiváló tehetségű szakember, *Husza József* tanár, aki hangya-szorgalommal gyűjtötte össze széles e hazában mindezt, mi a magyar diszító stíle vonatkozásában és benne értékes. Alapvető terjedelmes munkáiban (kiadta a kultuszminisztérium támogatásával) száz és száz magyar diszító motívum van összegyűjtve, különféle iparágakra földolgozásra készen. *Husza* azóta is folyton gyűjt és dolgozik s mint kitünők szakember e téren nagy hasznára van az ügynek. Dolgozataival szaklapjainkban léptér-nyomon találkoztunk s anyaggyűjtésének szakszerű rendezettség s gazdagság dolgában páratlan. Hogy egy speciális esetet említsék, alig van oly székely kapu (ha külön változatot képvisel a típusban), hogy *Husza* fénykép- vagy rajzgyűjteményeiben meg ne találjuk. A fa-, agyag-, szövő-, bőrpar termékei pontos és szakszerű illusztrációkban ezerszámra található *Husza* gazdag gyűjteményében. A másik gazdag gyűjtemény *Gyarmathy Zsigáné* birtokában a kalotaszegi vonatás s az evvel kapcsolatban levő szövőipart illetőleg már is szép eredményt mutatott föl, egy szellemi mint anyagi szempontból. Az agyagiparból igen tekintélyes gyűjteménye van az *Iparművészeti Múzeumnak*. Pár száz évre visszamenőleg gyönyörű típusokat találai a magyar diszító stíle vonatkozásban. Egy kicsiny, de értékes és kiváló típusaiban változatos gyűjteménye van *D. Szendrey János*nak is, ki e tárgyról pár igen hasznavehető értekezést írt. Az *Iparművészeti Társulat* szakközlönyében több kiváló eredménnyel foglalkoztak a magyar diszító stíl fejlesztésével s egyes iparágaknál nemesített alkalmazásával. Mint egyik kiváló mesterét, s mint európai tekintélyt e téren *Lechner Ödön* műépítész kellett volna legelső sorban említenem, ki az *Iparművészeti Múzeum* díszítésénél mesterileg mutatta meg, hogy mint kell a legritíműbb motívumot nagy és alapos tudással s igaz művészi izléssel alkalmazni.

A fővárosi Redout belső díszítésénél (a geniális *Feszty* műve) szintén számos, jó magyar motívumot találunk.

Mint mindezekből kiviláglik, összegyűjtött anyag volna itt a székes fővárosban is elég; többet manapság országosra sem lehetne találni. Hátra volna első sorban *Feszty Árpád* terve szerint az anyag nemosítása s az egyes iparágakra való célszerű áttétele. A munka tehát voltaképpen itt venné kezdetét. A stílizáló művészek együtt kellene dolgozni az iparosal. Itt tekintetbe jönne az egyes vidékek anyag-minősége és sok más egyéb, a gyakorlati kivitelre vonatkozó dolog.

Erre nézve az iparfelügyelők adhatnak hasznos felvilágosításokat.

A mi új mintalapok készítésénél az eddig használt ormólan motívumok bemutatását s ezzel egyidejűleg a fejlesztendő (izlésesek) mellékelését illeti, hát ez nem elvetendő elv, bár nem okvetlenül szükséges. A kisiparos úgy is mindig valami újabb változatot tűri a fejét már a versenyképesség fokozása szempontjából is, a régieket úgy is jól ösmeri (mintái vannak) s hogy az újat többet ne fogadná örömmel, majdnem kizártnak tekinthető.

Csak azt kellene alaposan meggondolni, hogy az egész nagyszabású munkánál, mint ezt *Feszty Árpád* tervezi, mi volna célszerűbb: centralisztikus széles alapon kezdeni meg, vagy az egyes vidékeken gócpontok alapításával. A tapasztalás eddigéle azt mutatta, hogy ez az utóbbi mód több eredménnyel biztat terelés tekintetében, viszont értékesítés szempontjából az előbbi feltétlenül gyakorlatiasabb. Teljes elismerés illeti a derék művészes életrel való s kiváló eszméjét s hogy mielőbb szakszerűleg s alapos tudással megvalósítható legyen, mindnyájan szívből kívánjuk.

Facsizány Ödön.

SPORT.

*. A *Budapesti Egyetemi Athletikai Club* október hó 14-ikén, délu an fél 3 órákor a csömöri-uti millenári verseny pályán házi versenyt rendez, melynek programja a következő: I. 100 yardos sikverseny (nyílt). II. Junior sikverseny, 200 méter (zárt). III. Magasugrás (zárt). IV. ¼ angol mérföldes sikverseny, 402¼ méter (nyílt). V. Távugrás (nyílt). VI. ¼ angol mérföldes sikfutas, 804¼ méter (nyílt).

VII. Hármasugrás (nyílt). VIII. 220 yardos sikverseny handicap (nyílt). IX. Súlydobás távolba 14 angol fontos golyóval (zárt). X. 1 angol mérföldes sikverseny handicap (nyílt). A vezéskes dr. Záhorsky István címérol küldendők (VIII. Mária-utca 40.). Nevezés zárnap 1899. október hó 11-ikén, szerdán déli 12 óra.

*. A Magyar Testgyakorlók Köre október 8-án, vasárnap délu an fél három órákor a csömöri-uti millenári verseny pályán kerékpár- és atletikai versenyt rendez. Ekkor döl el Budapest kerékpáros bajnoksága 10,000 méterre, melyért legjobb kerékpárosaink mérkőznek. Az atletikai számok között a legérdekesebb az 1609 méteres sikfutás lesz. Ebben a legjobb magyar hosszú távfutó Galitsik Sándor kerül össze *Wesly* Herman bécsi bajnokkal.

*. A két utolsó nagy verseny résztvevői. Szombaton és vasárnapon döl el az őszi meetingnek a Leger után két legszebb versenye: a földművelési minisztérium díja és a Szent László-díj. A földművelési minisztérium díjában csak öt ló fut, de rendkívüli érdekességet ad neki az, hogy a német *Geranium* is bizonyosan indul érte. *Lovasa Jones* lesz, aki *Geraniummal* együtt már Budapestre érkezett. Magyar részről indulnak a versenyben: *Zászlós* (Rumbold), *Nickel* (Sharpe), *Vivó* (Wilton), *Áruló* (Adams). Még onnál is érdekesebb lesz a vasárnap induló Szent László-díj, amelyért értesülésünk szerint a következő lovak indulnak:

<i>Capo Gallo</i>	lovasa	Smith
<i>Incrovable</i>	"	Wilton
<i>Kara</i>	"	Sharpe
<i>Sternbusk</i>	"	Cleminson
<i>Hamlet</i>	"	Park
<i>Ritka II.</i>	"	S. Bulford
<i>Charmant</i>	"	H. Sutable
<i>Antonius</i>	"	Adams
<i>Smandl</i>	"	Adams
<i>Dunántul</i>	"	Rumbold.

Őszi lóversenyek.

(Hetedik nap.)

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, október 5.

Mordánytól, a jóra való sárgától, mely eddig az alagi hosszú versenyeket nyerte össze szorgalmasan, bocsánatot kell kérnünk, hogy azt irtuk róla, hogy beteges ambíciója klasszikus diadalok után kergeti. Mordány ugyanis megnyerte ma a Lovaregyleti díjat, ha sok kilót is kapott társaitól, ami angol közmondás szerint együvé hozza a szamarat is a lóval, de realis és olyan szép finish után, amelyet minden sportferfi, különösen Cromwell fogadó-serege sokáig megemleget. Adassék tehát tisztelet az alagi lónak, amely még csak nem is angolnál van tréningben, hanem odahaza Sárosdon magyar kóztól preparálódik, s amely a vidéki pályáknak olyan nagy tisztességet szerzett ma, Cintra és Biró hajdankori versenyében.

A bookmakerek bizonyára tisztelettel adóznak Mordány acél lábainak, mert hogy ők voltak ma is a legközelebről érdekelt felek, látni való volt a fekete táblájukról, ahol Per Butters ballatánul nagy faverit volt. Ezek a tisztességes kalmárok, akik krétával a kezükben ítélnék eleven és holt versenylovak fölül, jól tudnak ugyan számolni, de mit ér a számadás, ha a fogadóok csak a nyertesre fogadnak? ... A gyöngébb lelkű plüngerék körében már társadalmi mozgalom volt megindulóban a bookmakerek felségelésére, és ime megjött ma nekik Mordány és hozott egy kis derüt sokat próbált fejükre. De mert az outsider egyedül sohasem jár, Mordány mellett még Forgó és Du nur is ezek sorába tartozott a mai győztesek közül, s csak Bánatos, Almaviva és Retford győzelmének nem örültek.

Természetesen csak a Mordány-verseny volt ma érdekes, amelyben Cromwell gyönyörű finish után második, Per Butters harmadik lett, a többi verseny mind kis jelentőségű volt, mint az alábbi eredményekből látható:

I. *Welter-handicap*. Díj 2000 korona. távolság 1400 méter. Gróf Andrassy T. Forgója (Gilchrist) első, báró Springer G. Gaspilleurje (Hyams) második, gróf Pejahevieh A. Gagorinja (Cleminson) harmadik. Azután Gohér, Isolda, De Lujo, Tanagra, Arkadia. Birói ítélet: Biztosan fél hosszal első, nekly hosszal harmadik. Totalizátor 5: 27, helyre 25: 44 I. 25: 59 II. 25: 133 III.

II. *Nyeretlenek versenye*. Díj 2000 korona, távolság 1600 méter. Báró Springer G. Almavivaja (Hyams) első, Losszoncy Gy. Veszélye (Adams) második, gróf Andrassy T. Szemléje (Gilchrist) harmadik. Azután Watchman. Birói ítélet: biztosan két hosszal első, hat hosszal harmadik. Totalizátor 5: 8, helyrefogadások 25: 27 I. 25: 29 II.

III. *Lovaregyleti-díj*. Díj 2000 korona. Távolság 2800 méter. Gróf Esterházy László Mordányja (Hyams) első, báró Harkányi J. Cromwellje (Wilton) második, Dréner A. Per-Buttersje (Smith) harmadik. Futottak még: Komamasszony, Jablanica. Ítélet: Erős küzdelem után rövid fejhosszal nyerve, nyakhosszal harmadik. Totalizátor: 5: 50, Helyrefogadások: I: 25: 70. II. 25: 56.

IV. *Kelenföldi díj*. Díj 2000 korona. Távolság 1400 méter. Gróf Esterházy Béla Bánatos (Adams) első, Dréner A. Dogmája (Smith) második, gróf Károlyi István Yorkja (Gilchrist) harmadik. Futottak még: Feodora, Destillateur, Ujfalu. Ítélet: Fejhosszal nyerve, nyakhosszal harmadik. Totalizátor: 5: 24. Helyrefogadások: I. 25: 71. II. 25: 57.

V. *Kétévesek eladóversenye*. Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Mr. C. Wood Retfordja (Rumbold) első, gr. Wenckheim D. Pattozója (Adams) második, br. Born F. Winifredje (Wallasek) harmadik. Futottak még: Fragile, Mumus, Des Grioux, Don Quichotte, Baltavár, Marmaros, Agrár, Félhosszal első, két hosszal harmadik. Totalizátor: 5: 21. Helyrefogadások: I. 25: 53. II. 25: 109.

VI. *Nyeretlen kétévesek eladóversenye*. Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Mr. Black Du naja (Park) első, gr. Kinsky Zs. Melellaja (Imre) második, br. Springer G. Aranaja harmadik. Futottak még: Álom, Diva, Solaro, Alamizsna, Cocker, Ördög. Ítélet: Biztosan félhosszal első, nyakhosszal harmadik. Totalizátor: 5: 47. Helyrefogadások: I. 25: 129. II. 25: 339.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ *Mócsa*. A komáromi törvényszék vádhatározata jozerőse emelkedett s a bíróság november hetedikére tüzte ki a mócsai bűnper tárgyalását. A vádhatóságot *Kossár Dező* királyi ügyész képviseli. A vádlottakat dr. *Pollák Illés* védi.

§§ *Petőfi szobránál*. A Petőfi ünnepek idején *Wetner Jakab*, a *Népszava* szerkesztője „*Petőfi szobránál*” cím alatt a következőket írta:

„Külön ünnepelünk, mert a polgári osztály délelőtti ünnepe a képmutatás ünnepe volt, mert a népjog elrabló ünnepükkel meggyalázzák Petőfi emléket. . . . Jogot akarunk, hazát a népek, amelyet elraboltak tőle azok, akik elég bátrak előjenni Petőfi szobrához s ott szabadságról beszélni. . . . Ki mőtő tehát, hogy *Petőfi* Sándor emléket megünnepelje? Az az osztály-e, aki a népet gazdaságilag kizsákmányolja és kizsákmányol, politikailag joztalanná teszi. . . . ?

Az ügyészség osztály elleni izgatást látott ebben a kirohanásban s sajtóper indított *Wetner* ellen. A budapesti esküdtsek ma tárgyalta ezt az ügyet. A vádhatóságot dr. *Hammersberg Jenő* főügyész képviselte, a vádlottat dr. *Pollacek Sándor* ügyvéd védte. A tárgyalás kezdetén *Wetner* kijelenti, hogy az inkriminált cikkért elvállalja a felelősséget, sőt helyt áll azért is, hogy mindazt, ami a *Népszavában* megjelent, ő szóról-szóra el is mondta Petőfi szobránál, ahol Boda rendőrtisztviselő nem akasztotta meg beszédében.

§§ *Az ágens*. Valamikor keztyűs volt *Ötvös Nándor*, miután azonban meggyőződött róla, hogy keztyűtlen kézzel is meg lehetne gazdagodni, felesapott pénzágensnek. Mindössze kis ágens volt, hatszáz pengőnél többet sehogysem tudott kijárni, de aztán azt kijárta úgy, hogy nem köszönte meg a kliens. Először is azon kezdte, hogy a kölcsönképpen nyújtandó pénznek csak a felét adta át, mert a másik felét provizióra fordította. Ezek voltak azok az üzelmek, melyek a mindennapi keresetét tették ki. Ünnepi ügy az volt, mikor két váltót kért a megszorult klijentől. Az egyik váltót leszámítottatta, a másikat pedig elfelejtette a zsebében s később a felesége neve alatt bepörölt. Ha aztán az alperes tagadott, *Ötvös* ur előállott mint tanu s megesküdött annak rendje s módja szerint. Ezt a kis huncutságot megeselekedte *Weisz Ignáccal*, *Paun Mártonnéval*, *Beregi Józseffel*, *Kollarc Károlyival*, *Máncser Vincével*, *Deutsch Alberttel* és *May Rózával*. Ezeknek a panaszára került vád alá az ágens, aki ma állott az ítélőtanács előtt. *Ötvös* először is arra kéri a törvényszéket, hogy küldjék el mellőle a börtönőrt.

— Mi kifogása ellene? — kérdi udvariasan az elnök.

— Nagyon felizgat kérem. Nagyon. Ideges vagyok. . . .

— Ugy? Hát menjen el mellőle, börtönőri! Ez az ur nagyon ideges. . . .

A börtönőr távozott s *Ötvös* tagadott s mesélt a lehető legnagyobb rutinnal.

Paun Mártonné szótöven forint kölcsönt akart *Ötvöstől* fölvenni, s erről *Rupp* királyi közjegyző irodájában kötelezvényt is állítottak ki, de csak száz forintot kapott, amibe szorult helyzetére való tekintettel bele kellett nyugodnia. Az elnök kihallgatta *Rupp* közjegyző irnokait, akik megerősítik *Paun Mártonné* eladását s hozzátesszik, hogy *Ötvös* a kötelezvény kiállítására alkalmával rendkívül izgatott és gyanus magaviseletet tanusított, úgy hogy ők mintjárt felismerték, hogy *Ötvös* valamilyen fondorkodik.

Az elnök a tényekre vonatkozólag kért vallomást, de az irnokok kijelentették, hogy a tényekről nem tudnak semmit, de azt hiszik, hogy a panaszosnőnek igaza lehet, mert a vádlott nagyon izgatott volt.

Dr. *Káldor* védő: Önök irnokok a közjegyző ur irodájában. Szoktak pszichikával is foglalkozni, hogy itt most mint pszichiaterek akarnak vallomást tenni?

— Mi csak azt láttuk, hogy gyanus viselkedett s ebből azt következtettük, hogy fondorkodik.

Szünet után a hátralévő öt vádpontot tárgyalták s harmadfél óraker a tárgyalás folytatását holnap délelőtt 9 órára halasztották. A holnapi napon a tárgyalás az esküdszéki teremben lesz. A holnapi tárgyalásra *Deutsch* panaszost, aki jelenleg Bécsben tartózkodik, táviratilag idézték be.

§§ **Javitó-intézetek.** A javító-intézetekről szomorúan konstatálja az állam, hogy mindinkább szünek bizonyulnak s azért egyre-másra bővíteni kell. Most az aszói javító-intézetet bővítették, legújabb pedig a rákospalotai javító-intézet kibővítése vált szükségessé. Az igazságügyminiszter már el is határozta az intézet kibővítését s közel harmincezer forint költséggel egy új pavillont fog építtetni a növendékek számára. Az intézet igazgatósága már ki is írta az árlejtést az építésre október 19-iki határidővel s az új pavillont építését már az idén megkezdik.

§§ **A honti állatok.** Nagybeeskekről táviratozza tudósítónk: Januárban több cikkben foglalkoztak a lapok a torontali állatokkal és *Rónay Jenő* főispánnal. A vármegye akkori rendkívüli közgyűlésén *Demko* Vince keményen megtámadta e cikkeket s a szövegét, aminek következtében *Dániel László* volt torontali alispán, majd nógrádi főispán provokálta *Demkót*, akivel pisztolypárbajt vívott. A nagybeeskekeri törvényszék ma mind *Demkót*, mind *Dániel Lászlót* párvádal vétsége miatt három-három napi államfogházra ítélte.

A jámborok klubja.

Budapest, október 5.

A jámborok alatt urakat kell érteni, a klub szö pedig kártyabarlangot jelent s így menten tisztában vagyunk avval, hogy a jámborok klubja mi volt. A berlini uri esavargók gyülekező helye, mely talán még ma is folytatja a kis játékeit, ha véletlenül nem kerül közéjük valaki, aki az uri felfogással homlok-egyenest álló viselkedést tanusított s miután egy kicsit „vérzett” kártyázás közben, elárulta azoknak a junkereknek és tiszteknek a nevét, akikkel esténként találkozott a jámborok klubjában. Erre a leleplezésre sorra jöttek a szenációs letartóztatások s *Vilmos* császár maga is közbevetette magát s a legerélyesebb eljárást követelte azok ellen a gárdisták ellen, akik, mint mondá: eléktelenítik az ő seregét.

A berlini tartományi törvényszék tegnapelőtt kezdte meg ennek a szenációs pürnek a tárgyalását, melyen *Denso* elnököl.

A törvényszék épülete előtt nagy a tolongás s a berliniek minden módon be akarnak jutni a terembe, az újságok pedig hasábos tudósításokban közlik a tárgyalás részleteit.

Három legényke ül a vádlottak padján. Nem lehet bizonyosan tudni, vajjon a *Simplicissimus*-ból vágták-e ki őket, avagy rólk rajzolták-e a *Simplicissimus* csodásan hülye képű junker típusokat. Az elsőrendű vádlott *Kayser Bruno* kormánytanácsos, a 2-ik gárda ulánus-ezred tartalékos hadnagyja. Mindössze harminc esztendő ember s az élettörténete az édes anyjának abban a működésében van kimerítve, amelylyel ez örökösen a fia adósságait fizette. A másik urat *Kröcher* Bernát Jánosnak hívják s éveinek számát huszonháromra lehet becsülni. Ennek a huszonhárom esztendőnek nagy része a kártyaszal mellett telt el. Természetesen *Kröcher* is rezerviszt. Azért rezerv csak, mert a kártyázásai miatt quietálnia kellett. A harmadik alak *Schlaechtmyer* Pál, egykor altisz a német hadseregben s *Kröcher*nek tanítványa.

Mikor a vizsgálat megindult, még egy vádlott volt a perben. *Kornblum*, aki leleplezte a kártyakompaniát s aki ellen bizonyítékok elégtelensége miatt el kellett ejteni a vádat. *Kornblum* azóta elűnt Berlinből s a védelem nagy örömeire sehol sem találják. A vádat dr. *Isebiel* ügyész képviseli, a védelem a legelőkelőbb berlini ügyvédek kezében van.

A tárgyalás első napján a három vádlottat hallgatták ki s röviden tisztába jött a törvényszék avval, hogy itt nem is hamis kártyások életéről, hanem egy darab társadalomról rántják le a leplet. Három, négyezer márká évi jövedelmükből, a nemes ifjak nyolcvanezret költöttek el. Szeretőket tartottak, fogatot s a világ legelegánsabb fürdőhelyein lézengtek. Arra a kérdésre, hogy honnan szereztek a költséget, minden különösebb megerőltetés nélkül a lóversenyt nevezték meg jövedelmek forrásaképpen. Természetesen kiderült, hogy a kártyaszereken juttatta őket a jómódhoz, *Montecarlo*, *Aachen*, *Ostende*, *Wiesbaden* és *Páris* játékklubjai ismert helyek a vádlottak előtt.

— Hogy alakították meg a jámborok klubját? — kérdi az elnök.

— Nem voltak formalitások. *Wolf* ur kijelentette, hogy szerencsésnek érzi magát, ha ő adhatja az első bankot. Evvel megnyitották a klubot.

A bank természetesen bőven jövedelmezett s s *Wolf* urat ezért halálból örökre felmentették az alól, hogy belépődíjat fizessen. Utóbb ő lett a klubban a legnagyobb ur s az ő ajánlatára mellőzték a

berlini játékkártyákat s a klub *Wolf* tervei szerint *Frankfurtban* készítette a kártyákat.

A bakkarat másik hőse *Levin* volt; vagy amint elnevezték, a gyöngyombos ur, egy ravasz lengyel-zsidó nábob, aki még a régi időből meghitt barátja volt *Wolf*nak. A Centrál-fogadóban nagyon virult a klub. Szombat este volt mindig a legnagyobb játék, s néha huszonöt-harminc pénzes áldozat is akadt a jámborok horgára. A fogadós azonban félt a rendőrségtől, s fölöntotta a bérleti szerződést, mire a jámborok átvonultak a *Minerva-fogadóba*, s ott adták tovább a bankot, míg *Kornblum* és a berlini lapok az egész klubot föl nem robbantották.

A tárgyalás első napján a vádlottak a klub történetét beszélték el s természetesen tagadták, hogy iparszerűleg üzték volna a kártyázást. Tegnap az elnök belefogott a száznál több tanu kihallgatásába. A tárgyalás napokig fog tartani, mert a védők még több tanut jelentettek be.

Berlin, október 5.

A *Jámborok Klubja* tagjainak örében, mint tudósítónk *Berlinből* táviratozza, kedvező fordulat állott be. A törvényszék elrendelte a vádlottaknak ideiglenesen való szabadlábra helyezését, mert nem kell attól tartani, hogy akármelyikük is elmenekül. Nagyon valószínű, hogy az összes vádlottakat fel fogják menteni.

Nyiltér.

NEURO-**ELYSE** A LEGJOBB
SUNG ELYSE PEZSGŐ

ÁTHELYEZÉS!

Simonyi Miksa és Tsa IV. Váci-utca
12. sz. a. lévő
kép, tükrök, képerket s műkereskedési üzletüket
VI. Wesselényi-utca 2a alá
Drócher palotába,
Dohány-utcai sarokházba helyezték át.

Dr. Guth Samu

Fülörvos

Október 1-je óta **Teréz-körut 12. sz. a. lakik.**
(Abbazia-kávéház mellett.)

(Az s rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjár nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Tern, október 5. A rendek tanácsa is elfogadta a betegség és baleset ellen való biztosításról szóló törvényt és életbeléptetését 1903. január elsőjére tüzte ki.

Konstantinápoly, október 5. Irányadó katonai körökben a legutóbbi híresztelésekkel szemben konstatálják, hogy Jemenben a helyzet katonai szempontból kedvező, a pacifikáció pedig a közigazgatási rendszabályok következtében szépen halad. Új csapatok nem mennek Jemenbe, de igenis oda küldenek 9—10.000 ujoncot az erősen redukált nizam-csapatok kiegészítésére és az öreg katonák szabadságolása végett. Tavaly ugyanis a jemeni 7. hadiest nem kapott ujoncokat és három év óta senkit sem szabadítottak. A csapatok kiegészítése után hazaküldik és leszerelik azt a két redif-dandárt (az akkai és adanai 33. és 39. számú dandárokat), amelyeknek hazaküldését egyszer már tévesen jelentették.

A transvaali háboru.

Fokváros, október 5. A fokföldi törvényhozó testületnek 53 tagja *Milner* kormányzó utján peticeiót intézett *Viktória* királynőhöz, amelyben ezt mondják:

A kérvényezőket a vér, a rokonság és a sógorosság kötelei szorosan összefűzik *Transvaal* lakosaival és Dél-Afrika békeje anyagi érdekük. Megvannak győződve róla, hogy az angolok aktív beavatkozás szükséges. *Transvaal* az aranyezékek képviselőit névbe liberális javaslatokat terjesztett törvényhozó testülete elé és beleegyezett abba, hogy e javaslatokat egyes bizottsággal megvizsgálassák. A kérvényezők tehát kéri a királynőt, hogy azonnal nevezze ki megbízottait ebbe a bizottságba. Ha a vizsgálatnak az lesz az eredménye, hogy a jelenlegi választójog elégtelen, *Transvaal* hajlandó újabb javaslatokat tenni. A kérvényezők végül kijelentik, hogy a királynőnek odaadó hívei.

A peticeióra küldött válasz, amelyet *Chamberlain* írt alá, azt mondja, hogy az angol kormány méltányolja a németalföldi származású angol alattvalók rokonszenvét és érdekeit. A kormánynak egyik főcélja az volt, hogy *Transvaal* nem németalföldi lakosainak hasonló jogokat és előjogokat

biztosítson, mint a minőket a fokföldi németalföldiek élveznek. *Anglia* *Transvaal*al szemben figyelembe vett mindent, ami az emlitett céllal összeegyeztethető. Amde a békés megoldásra irányuló fáradozás mindaddig sikertelen volt. Mint-hogy *Transvaal* vonakodott *Anglia* békülékeny ajánlatát elfogadni, *Anglia* kénytelen a maga javaslataival előállni.

Az orosz külügyminiszter utja.

Páris, október 5. *Muraviev* orosz külügyminisztert szombatra idevárják.

Páris, október 5. A *Havas-ügynökségnek* jelentik *San Sebastianból*: *Gróf Muraviev* *Silvela* miniszterelnök kíséretében a királyi kastélyba ment és rövid beszélgetést folytatott a régens-királynéval, amelyben kívülök senki sem vett részt. A kihallgatás után *Muraviev* *Biarritzba* utazott. *Muraviev* ntázása kizárólag udvariassági aktus.

Crispi jubileuma.

Palermo, október 5. A város még ma is nagyon élénk. *Crispi* 80-ik születésnapjára ezrével kapta az üdvözlő táviratokat, köztük *Olaszországtól* és a külföld számos előkelőségétől. *Hohenlohe* herceg a következő táviratot küldte *Crispi*nek:

Fogadja legszívelebb jókívánásaimat és legodaadóbb érzelmeim kifejezését.

Az ünneprendező-bizottság ma délután lakomát adott 250 szegény ember számára. Este a *Viktor Emánuel-színház* előcsarnokában bankett lesz *Crispi* tiszteletére.

Palermo, október 5. *Crispi* tiszteletére ma este lakoma volt. A pohárköszöntők sorát *Della Verdura* herceg szenátor nyitotta meg, aki *Crispi*nek és *Olaszországnak* egyre növekvő szerencsét kívánt és azzal végezte beszédét: „Éljen *Olaszország*! Éljen *Umberto* király! Éljen *Crispi*!”

Crispi azt válaszolta, hogy a szicíliaiaknak ez a pártkülönbség nélküli való testvér-ünnepet nem akarja politikával megzavarni. Ezek az ünnepségek arra valók, hogy megünnélték őt a hazának 55 éven át teljesített szolgálatait. Ismétli régi jelszavát: „A monarchia egyesit, a köztársaság szétválaszt bennünket.” Azután így folytatja: „A monarchia körül kell seregelnünk, amely a haza oszthatatlanságát jelképezi a reakcióval és az anarkiával szemben.” Végül felszólította a jelenlévőket, hogy *Umberto* királynak üdvözlötüket küldjék. *Crispi* beszédét nagy tisztséssel fogadták.

A Fülöp-szigetek.

Frankfurt, október 5. A *Frankfurter Zeitung*nak jelentik New Yorkból: *Mac Kinley* elnök *Dewey* tengernagygyal való tanácskozás után elhatározta, hogy *hajórajt küld Manilába*, a *Brooklyn* páncélos cirkáló-hajóval az élén, a *hajórajt erőlyes folytatására*.

Közgazdasági táviratok.

London, október 5. Az *Angol Bank* a bankkamatlábát 5 százalékra emelte.

Bécs, október 5. A járásbírósg, mint kereskedelmi bíróság a *Beer* és *fiar* cégnek a Hitelintézet ellen beadott keresetére a következő ítéletet hozta: A Hitelintézetnek folyó évi augusztus 22-iki közgyűlésen hozott határozata abban a részében, amelyben kimondták, hogy az alapítókknak följajánlják a kibocsátandó részvények egy harmadrészét, a panaszos cég ellenében érvénytelen. Azt a kérelmet, hogy a Hitelintézet a panaszos cégnek 12 új részvény helyett 18-ra ajánlja föl az elővételi jogot, vagy 243 forint kártérítést fizessen, elutasította a bíróság.

Berlin, október 5. (*Gabonapiac*.) A buza és rozs forgalma szük határok között mozgott és a vételkedy legalább is egyenlő volt a gyöngye kínálattal. Buzából egyes telek 1/4 márkával drágábbak voltak. A zab nem változott. Az idő szép.

Konstantinápoly, október 5. *Pilling*, a még ki nem épített akka-damaszsi vasutvonal engedélyese, koncessziót kért a bagdad-sat-el-arabi vonalra.

Frankfurt, október 5. Árfolyamok szeptemberre. (*A Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom*. Osztrák hitelrészvény 227.10. Osztrák-magyar államvasut 142.20. Déli vasut 31.90. Osztrák-aranyáradek —.—. Olasz áradek 92.05. *Laura*-kőhő 253.70. *Harpeni* 195.75. *Discont* 191.30. *Alpesi* —.—. *Bécsi bank* részvények —.—. *Szilárd*.

Berlin, október 5. (*A Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom*. *Negyyszázalékos magyar aranyáradek* —.—. *Magyar koronáradek* —.—. *Osztrák hitelrészvény* 227.—. *Osztrák-magyar államvasut* 142.—. *Déli vasut* 31.75. *Északnyugati vasut* —.—. *Elbavölgyi vasut* —.—. *Orosz bank* részvény 216.90. *Buschtehrad* —.—. *Orosz bank* részvény —.—. *(Ultimo.) Lombard* —.—.

New York, október 5. *Liszt* helyben 2.70. *Buza* októberre 77.7/8. *decemberre* 80.7/8. *májusra* 80.7/8. *Tengeri májusra* 36.7/8.

Chicago, október 5. *Buza* *decemberre* 73.1/2. *Tengeri májusra* 31.1/8.

KÜLÖNFÉLEK.

Szépitgetem.

Szépitgetem a véteidet gyakran,
Miket elkövetesz csalfán ellenem,
Ha néha egy önfelad pillanatban,
Kacérságot áruol el nekem.

Tudom, tudom, nem csalhatsz úgy meg engem,
Mint ahogy én megesalom önmagam,
Egy bájos ábrándba ringatva lelkem,
Amely már félig úgy is oda van.

O nem, nem adom ez utolsó álmat,
Ez egyről lemondanom nem szabad,
A szerelmet, a legdrágább virágot,
Mely könny és fájdalom között fakadt.

Oly félve csüngök rajt', hogy el ne veszszem,
Hogy csak kelyhét meg bírjam tartani,
Melyet gyönyörrel övez át a lelkem,
Bár össze vannak tépve szirmai.

Veszeli Károly.

† **Irónék.** Amíg a hírneves írőkről sok mindenfélét megtud a világ, az ő asszonyaik a legtöbbször az ismeretlenség homályában töltik napjaikat s az emberek azt hiszik, hogy éppen csak rendben tartják a nagybíró férfiak ruhás szekrényét. Pedig a legtöbbszőr az írők legbuzgóbb munkatársukat is bírják a feleségükben. Különösen díszkedhetik ezzel például Rider Haggard, az ismert nevű angol író. Huszonnégy esztendősen korában házasodott, amikor még nem is álmolta azt, hogy valamikor irodalmi nagyság lesz belőle. Elvette Margitson norfolki őrnagy bájos leánykáját. Már mint gyermekek szomszédok voltak és nagyon szerették is egymást. Haggard a feleségét mindjárt az esküvő után elvitte Natalba, ahol valósággal résztvettek a majuba-hilli csatában. Borzasztó napok voltak azok a fiatal asszonyra nézve. Othonából hallhatta a harcaikat, utóért való folytonos aggodalom közben. A háború után aztán elvitte Haggard az ő feleségét norfolki poetikus fészékébe. Ott élnek azóta valósággal ideális házasságban. Az asszony a legélelkenben érdekli az irodalmi munkássága iránt és részt vesz botanikus és lósporkvetéseiben is. — Crawfordnak, az olvasott angol írónak a felesége meg éppen modellje volt férje sok regényének és novellájának. Fekete szemű, arany-szőke haju, ritka szép asszony, klasszikus arccal. A termete junói. Mielőtt férjhez ment volna, mint a Potomac-hadsereg egyik hősnéje a leánya, nagyon kevés ideig tarózkodott egy helyen, s épp úgy, mint a férje, bejárta egész Európát. Utí élményei kimeríthetetlen tárgyat szolgáltatnak férje novelláihoz. A nápolyi tengeröbölben fekvő birtokukon irigylésre méltó életet élnek Crawfordék. Délelőtt dolgozik

Crawford, s az alatt az asszony a gyermekekkel foglalkozik. A délutánokat a család a gyönyörű jaktján tölti a tyrrheni tenger hullámain. Este, amikor a kicsinyek már lefeküdtek, a férj felolvassa az napi munkáját, amelyet a felesége alaposan kritizál, amihet nagy irodalmi készültsége is van. — Gróf Tolsztoj Leoné az ő híres úrnak nemcsak okos tanácsokkal szolgál, hanem nagy segítségére is van munkájában. Mondják, hogy házasságuk első nyolc esztendője alatt hétszer másolta le a Háború és béke című hat kötetes regényt. Azonkívül még ma is elvégzi a férje összes levelezését. A grófné nagyon szigorúan itéli meg férje munkáját s miután Tolsztoj nagyon sokat ad rá, sok kéziratot dolgoz át. — Sardou feleségének is nagy az irodalmi készültsége, amelyet a férje rendelkezésére bocsát. A történelmi kosztümökben nagy a szakértelme s Sardou a darabjaiban nagy hasznát veszi ennek.

† **A gyermekek száma Franciaországban.** Évek óta nagy a panasz Franciaországban, a népesedés alig számbavehető szaporodása miatt. Egy legújabb statisztikai kimutatás alapján a következő érdekes adatokat közlik a francia családok és gyermekek számáról:

1.848,572 családnak nincs gyermeke			
2.639,894	"	1	" v.n
2.364,202	"	2	" "
1.585,960	"	3	" "
2.122,210	"	háromnál több	" "
185,594 családnál ismeretlen a gyermekek száma			

10.750,432 házaspár van összesen Franciaországban.

A harminc éven felüli nőtlen férfiak száma 1.376,591.

† **A korcsmáros és szolgálója.** Két éjjeli ór Bécsben észrevette, szolgálatközben, hogy egy korcsmának az ajtaja nincs egészen bezárva. Beljebb lélik az ajtó, s korcsma egészen sötét, de nyomban észrevesznek egy hatalmas termetű embert.

— Mit csinál itt? — kérdi az egyik ór.

— Mit csinál maga itt? — felöli a hatalmas alak. — Én a szolgáló vagyok itt.

Abban a pillanatban a korcsma belsejéből csörmpölvő hull le a padlóra egy ablak, s akkor az örök egy másik embert is vesznek észre, aki azzal fázdozott, hogy egy ablakot kinyisson.

— Hát maga kicsoda? — szólnak rá az örök.

— Én a korcsmáros vagyok! — hangzik ki a válasz.

Az örök erre azt követelték a két alaktól, hogy gyujtsanak világot. Akkor megszólalt a korcsmáros: — Ferenc, gyujtsd meg a lámpát!

Ferenc feláll egy székre, s bahrál a lámpa körül, — de nem gyujtja meg. A gazdája dühös lesz, s pofont ígér neki.

— Engem akar az ur megpofozni? No hát gyujtsa meg maga a lámpáját! Egy percig sem maradok szolgálja az urnak.

És az ajtó felé közeledik. A gazdája utána. Mikor eléri, fülön akarja csépelni és rárvall:

— Menj mindjárt a lámpához!

— Nem én!

E közben egyre kijebb érnek az utcára és rohanhannak, mind messzebbre. Akkor már derengett valami az örök agyában. Utána vetették magukat a két embernek, s az egyiket szerencsésen el is csipítették. Mire visszatértek a korcsmához, ott megint találtak valakit, csak hogy az a valaki már csakugyan a korcsmáros volt. Az bejelentette nekik, hogy betörték a korcsmájába, s elvittek onnan öt kilogramm disznóhúst, két egész kenyert, egy tortát, egy nyulat és négy forint apró pénzt. Persze, hogy az a két alak volt a betörő, akik azt a lámpagyújtogatást és összeveszést játszották el az örök előtt.

† **A vasuti katasztrófák megakadályozása.**

Russo d'Assar professzor, a drót nélkül való telefonozás feltalálója hír szerint most olyan találmányon dolgozik, amely egyszerűen megszünteti a vasuti katasztrófákat. Ez a találmány is a telefonozással van kapcsolatban, s részleteit még titokban tartja Russo d'Assar, csak nagyjából ismeretes a tervezete, levelekből, amelyet a tudós feltaláló egyik barátjának írt Rómába. A vasuti katasztrófák rendszerint téves intézkedések, hibás váltóbeállítások, rossz jelzések vagy gonosz kezek munkája következtében állnak be. Mindezek ellen megvédené a találmány a vonatokat. A gépész, a lokomotívvezető idejekorán értesül mindenről, akár mozgó, akár álló akadály, vagy sintonés van előtte. És pedig telefon útján, amelylyel mindig érintkezhetik a mögötte vagy előtte levő állomásokkal vagy vonatokkal s amely tudtul ad mindennemű veszedelemet. Ez a telefon biztos, semmi más hangtól meg nem zavarható riasztó jellet ad még abban az esetben is, ha a két állomás, amely között a vonat éppen jár, nem is tud a veszedelemről. Ugyancsak állandó összeköttetésben van a lokomotív személyzete a vonat személyzetével, valamint az egyes kocsifűlkék a vonatvezetőkkel, úgy hogy a vonaton alig történhetnék a jövőben rablótámadás. Még arra nézve is történhetnek megállapodások, hogy az állomások, amelyek között a vonat éppen áll, olyan halad jelzéseket kapnak a vonatról. Ha pedig ez a jelzés megszűnik, akkor biztos, hogy a vonattal valami baj történt.

† **Guerintáda.** Guerin iskolát csinált harminnyolc napos erődjével. Az algiri antisemita vezér Max Regis próbálta meg a minap véglegesinálni ugyanazt a komédiát, a minap meg Liancourt városában akadt követőkre Guérin. A Villerval család a végrehajtó előtt bezárta kapuját és a család, pus-

REGÉNY.

A verebek.

— REGÉNY. —

Írta: KABOS EDE.

— Nem kell teríték. A lábait fogom eszokolni és álmodni fogok. S ha egyszer a lábait a nyakamra teszi, akkor leszek a legboldogabb. Milyen hűséges kutyája tudnék lenni, Angéla!

A házmesterlány jó kedvvel tette kezét a tanárjelölt vállára.

— Tudom, hogy szeret.

— Imádod!

Már csakugyan olyan volt, mint egy hűséges kutya. Nem is beszélt emberi hangon, csak morgott hízkelve, mint az eb. És vékony teste remegett a gyönyörűségtől, ahogy Angéla világos ruhájából feléje mosolygott. Ha most fölészívhatta volna ezt a leányt egyetlen lélegzettel, sohasem lehetne volna ki többé. Megfulladt volna a saját gyönyörűségében.

— Mit csinál Szaploneczay? — kérdezte egyszer Angéla.

— Az még csak a boldog ember. A Newton megvette a verses regényét és már nyomtatja. Ugy bizony, Angéla kisasszony, már megint kapunk pénzt, ötszáz kemény forintot. Szaploneczay egész nap a nyomdában ül és korrigálja az ivatek. Nem lehet most avval okosan beszélni.

Szaploneczay csakugyan keveset tudott róla, hogy mi készül a bérkaszárnnyában, a kapu alatt. Az új hónapos szobába, ahová már az első boldog napon áthurokolodtak, csak későn este jött meg és olyankor legszívesebben mindjárt leheveredett az ágyba. A felső ablakokat kinyitotta, hogy jobban hallja a hatalmas udvar lélegzését s a behangzó morajban órákig elálmódzott nyitott szemekkel. Kéjes álmok kísértették. valami különös világba szöktették és

sohasem hagyták egészen magához térni. Az erős cigányfejét ilyenkor belefurta a párnákba és líhege figyelte a maga új álomvilágát. Egy rémlett neki, mintha igazán a Heszperidák kertjét látná és a susogó lombok közül esodálótan asszonyfejek bölöngának feléje. Édes vágyakozással, valami szemérmes kacérsággal mosolygott reá a sok asszonyfej és szolgáló sárkányok mindenkifől őrizték az eleven kincseket, csak tőle nem. Ő bátorságosan barangolt a buja kertben, asszonyok és sárkányok közt. Egyik sem bántotta a veszedelmes vadállatok közül.

Kornissal mostanában nem sokat törődött. Mikor a Newton igazgatója kifizette neki a honoráriumot, az öt darab százast még átadta Kornissnak:

— Tessék pénzügyminiszter ur. Tessék elkönyvelni az új jövedelmet is.

De Korniss akkor már körülbelül elvesztette az érzékét a pénz iránt. Neki már az ezer forint is olyan sok volt, hogy a több nem igen ingerelte. Azonfelül egészen természetesnek is találta, hogy ezennel mindig csurogni fog a pénz az ő kis kincstárkuba, mert a szerenese nem is volna szerenese, ha éppen csak egy kurta vizitet tenne az ő választójánál.

Mindenek fölött pedig egész gondolkodását leköttették most a bankett előkészületei. Minden nap ott járt a vendéglősnél és esodálkozva ráta a főjt, hogy két nappal a nevezetes dátum előtt a vendéglős még semmit sem tudott felmutatni. Hol egy tepsit, amelyben az ő pesenyéjűk fuldokol a zsírban? Hol egy kondér, amelyben az ő hálaiak uszkálnak utóljára? Hol egy torta, amely szemérmesen pirul a melyen tisztelt megrendelő láttára? Semmi, de semmi nyoma a nagy megrendelésnek.

Korniss félénken tapogatózott. A vendéglős pedig szánakozva nézett le hozzá:

— Uraságod is sokat érthet az ételekhez. Hát azt hiszi, hogy harmadnapos sültkel fogom a társaságot traktálni? Azt ugy frissiben nézta maid meg...

— Persze, persze — motyogta Korniss ijedten.

Majd megint a Wéberék lakásán keringett. Itt sokkal inkább meg volt elégedve. Wéber bácsi a legényével lassankint átvitte minden fölösleges butort a néhai játékszobába s visszajövet már hozta magával az asztalokat, a székeket. A hátsó szobában már össze is volt állítva az asztalor fele, az ablak mellett várakoztak a székek is, hogy szép sorba állítsák s ezt már egy kis fantáziával láthatta az ember a hófehér terítőtől leboritva, minden tiz arszon egy-egy bokréttával (természetesen sok közte az orgonavirág), két oldalt pedig a nagy vendéglői tányérokkal, a súlyos evőeszközökkel s ami még a terített asztal ékességéhez való. Az első szobát Wéberné még csak akkor surolta fel és állandóan fecsegetett, mert ahány eselédleány arra vetődött, mind megállott az ajtóban egy kis beszélgetésre.

— Holnap este kilenc órakor lesz — magyarázta Wéberné.

— Olyan későn? — kérdezte az egyik lány.

— Még az is korán van. Talán legjobb volna kapuzárás után kezdeni, mikor már nem alkalmatlankodnak annyian.

A bankett órájának megállapítását csakugyan igen szenvedélyes viták előzték meg. Korniss természetesen a nyolc órát ajánlotta, mert ez a bankettek sablonos ideje. Viszont Wéber a praktikus szempontokat domborította ki, hogy tíz óra előtt tulajdonképpen olyan a házmesteri lakás, mint egy nyitott galéria, ahova mindenki betévedhet. Gyermekek és cselédek is hancuroznak még a kapu alatt, ami még a Wéber bácsi felfogása szerint sem alkalmas, hogy a bankett ünnepi hangulatát emelje. Wéberné is a tíz óra mellett volt s ő titokban éppen a cselédségnek vélt vele kedvezni, mert tíz órakor a lakók nyugalomra térnek s a láncból kiszabadult cselédség kedvére osonhat le a kapu alá, ahol akkor sem lesz láb alatt, ha egyszerűen csak bámészkodva lebzsel, de szükség esetén segíthet is Wéber nének.

(Folytatása következik.)

kával kezében, az ablakból kijelentette, hogy aki az ajtóhoz közeledik, azt lelövi. A végrehajtó nem sokat gondolkodott, elment a rendőrfőnökhöz.

— **Eltírt bokrétá.** Régi időkben eleveitlik fel ezt az apróságot: 1849-ben a lombardiai és Veneta tartománybeli városok szorongva várták az alkalmat, hogy az osztrák uralomtól mindenkorra megszabaduljanak. 1849. októberben történt, hogy egy velencei színházban egy este a színház ünnepelelt táncosnőjének remek bokrétát nyújtottak fel, amelynek piros-fehér-zöld szalagjai, mint az olasz függetlenség jelvényei, a közönség soraiban leirhatatlan lelkesedést keltezték. A tüzészerű táncosnő mély hajlongásokkal köszöntötte meg a bokrétát és a közönség tapsait. Másnap azonban a rendőrség megidézte a táncosnőt és kemény vállatára fogta a piros-fehér-zöld szalag eredete felől. A bájos olasz nő remegve jelentette ki, hogy ő nem tett egyebet, mint hogy meghajította magát a közönség előtt.

— Jó — jegyezte meg a rendőrfőnök — ha még egyszer bokrétát nyújtanak föl önnek, úgy vágja a földhöz és tiporja össze.

A művésznő meghajította magát és eltávozott. Még aznap elbeszélte a történeteket barátainak, akik bosszút esküdtek a rendőrség ellen. Aznap este ugyanis ismét föllépett a művésznő, és a fölönás végén megint bokrétát kapott, de — ezáltal nem az olasz szabadság nemzeti trikolorja, hanem az osztrák fekete-sárga színek díszítették a bokrétát.

— Bestiával kiáltó föl a művésznő és a mindenható rendőrség parancsa szerint lábaival tiporta össze a bokrétát a szalaggal együtt.

A közönség tombolt örömeiben, a rendőrfőnök pedig visszavonta rendeletét.

— **Vörös teherkocsik.** A hasznosság érdekében nem sokára vörös színű teherkocsik közlekednek majd a magyar államvasutak vonalain. A magyar államvasutak teherkocsijai ugyanis kezdetül fogva sűrű színűek voltak, amely színt a cinkfehér és fekete festékek bizonyos arányban való keveréséből állították elő. Minthogy azonban sem a cinkfehér, sem a fekete festékeknek magában véve nincs kellő fűdőképessége s e mellett a cinkfehérnek az a tulajdonsága, hogy más festékekkel keverve, idővel a befestett tárgyról poralakkal leválik, a teherkocsik csakhamar megfeketedtek és a kocsik faalkatrészei az idő viszontagságai ellen nem voltak megővhetők. Mindent megpróbáltak arra nézve, hogy a sűrű festékek ezt a hátrányos tulajdonságát megszüntessék, minthogy azonban a kísérletek meddő maradtak, új festék után kellett nézni, amelynek fizikai és kémiai tulajdonságai az idő viszontagságaitól függetlenek legyenek s a fűdőképesség szempontjából megfeleljen, a nélkül, hogy színnel kellene keverni.

Ennek a követelésnek legjobban a vasoxyd vörös festék felel meg, miért is a magyar államvasutak igazgatósága elhatározta, hogy teherkocsijait ezzel a festékkel fogja festetni.

— **Ujabb fajta reklámok.** Ezen a téren a régi a kopott nem ér semmit. Új reklám tehát lesz mindig. Ime Ceylonban egy új whiskeynek a hírért hogy terjesztik. A cég megfogadott egy léghajóst, aki sokszor felszállt, a kis próbaüvegeket hajigált le a magasból. Persze nem úgy egyszerűen, mert abból baj lett volna, hanem úgy, hogy mindegyik kis üveg hulló ernyővel volt ellátva. Így azután nem koppanhatott senkinek a fejbüdjén valami nagyot, hanem szép csendesen ereszkedett le a nép közé, amely örült az égből pottyant wiskeynek. Hogy még nagyobb legyen a feltűnés, még tüzijátékot is rendez a léghajós a magasból. Így csinálják a reklámot Ceylonban. Amerikában most a tőknek van nagy szerepe a reklám téren. A tőkökre, amikor még az indáikon vannak, mindenféle ajánlásokat karcolnak, úgy, hogy mikor loszedik s a kirakatokba rakják őket, szépen olvashatni rajtuk ilyesfélét:

!!! X. PILLULÁI MINDEN BAJT MEGGYÓGYITANAK !!!

!!! Y. SZEPANJA MÉG A SZERECSEST IS FEHÉRRE MOSSA !!!

Egy leleményes szabónak ugyancsak jó ötlete támadt. Felöltöztetett egy szobrot, s a ruhára táblát tett, amely hirdette készítményeinek a pazar olcsóságát és kiválóságát. Persze megbírságotlalt, de a neve egy nap alatt ismertebb lett, mintha ezreket költött volna a reklám rendes eszközeiért.

Amerikában a vendéglőkben ilyen táblákat függesztenek ki:

Hogy ver a pulzusod? Széraz a nyelved? Ha igen, akkor jól ide figyelj, fiacskám!!! X. sőre meggyógyít és boldogságot visz otthonodba! X. sőrére olyan szűkséged van, mint egy falat kenyérre! Légy rajta, hogy megszerezd, s aki megtagadja tőled, azt üsd le!!!

Kentuckyban egy halálra ítélt engedelmet kapott arra, hogy a kivégzés előtt beszéljen. Csönd támadt a vérpád körül, s az elítélt siri csöndben így beszélt:

— Rövid leszek, tisztelt uraim. Csak azt akarom mondani, hogy hasznáik Z. pilluláit. Ha én is élveztem volna őket, a májám nem lett volna beteg, a lelki nyugalomat megőriztem volna és most nem állnék önk előtt.

Arra meghalt. Bánatos özevgye pedig kétezer dollárt kapott ezért a kis szónoklatért Z. urtól.

Lehetetlen vágyak.

— Salamon Ödön. —

Hogy:

— egy fiatal leány hangosan és határozottan mondja ki az „igen” szót, amikor megkérlik a kezét.

— a menyasszony egészen a nászutazásig egyetlen egyszer se sírjon.

— amikor borzasztó meleg van, összes ismerőseid ne azzal fogadjanak:

— Borzasztó meleg van!

— egy negyvenéves szép asszony azt mondja:

— Én negyvenéves vagyok.

— a konflis kocsis vissza tudjon adni a forintból.

Napirend.

Naptár. Péntek, október 6. — Római katolikus: Brunó hv. — Protestáns: Brunó, — Görög-orosz: (szep-tember 24.) Tekla sz. — Zsidó: Markhesvan 2. — A nap két reggel 5 óra 51 percek. — Nyugszik délután 5 óra 11 percek. — A hold két reggel 7 óra 41 percek. — Nyugszik délután 5 óra 11 percek.

A miniszterek nem fojdnak.

A főudor pénzügyi és gazdasági bizottságának ülése d. e. 10 órakor a régi városbázán.

A főudor középítési bizottságának ülése d. u. 4 órakor az új városbázán.

Művészeti bonctani előadás az üllői-úti I. bonctani intézetben este 6 órakor.

A szabadság vértanúinak emlékünnepe. Délelőtt 10 órakor gyászmisék a szent Ferenc-rendiek és a belvárosi főplébánia templomában. Az egyetemi ifjuság gyászmiséje délelőtt 9 órakor az egyetemi templomban. Gyűlésnapok d. e. 10 órakor a városbázán díszteremben. — Az egyetemi ifjuság kivonulása a temetőbe d. u. 3 órakor. Gyűlekezés a központi egyetem előtt d. u. fél 3 órakor.

A postamester ülése a Fehérlő szállóban.

Nemzeti múzeum: Régisírtára, nyitva van d. e. 9-1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett megtekinthetők.

Iparművészeti Múzeum zárva.

Teknológiai Iparmúzeum nyitva délelőtt 9-12-ig és délután 3-5-ig.

Országos Képtár az Akadémiában, nyitva délelőtt 9-1-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9-1-ig.

Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 10-1-ig és este fél 7 órától fél 9 óráig.

Wagner-kiállítás a Nemzeti Szalon termében (Ferenciek-tere 9. sz.) nyitva reggel 9 órától este 9 óráig. Belépődíj 20 krajczár.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye nyitva délelőtt 10-1 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12-ig, és délután 3-8-ig.

Akadémiái könyvtár nyitva délután 3-8-ig.

Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9-1-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Állandó kiállítás, kereskedelem-történeti múzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban délelőtt 9-12-ig és délután 3-6-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-ipar központi bazár, Kerepesi-út 22. I. emelet délelőtt 9-től déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakozó iroda és nyilvános szakkönyvtár, Kerepesi-út 20. szám alatt, délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3-6-ig. Vasár- és finnpennapokon délelőtt 9 órától 12-ig.

Grubbe Mária.

(51)

— Dán regény. —

Irta: JACOBSEN J. P.

Most, mikor ugrált, hogy Sti eszméletét veszté, már, egy erőszakos utolsó mozdulattal előre hajolt, úgy, hogy a barna ember feje erős koppanással ütődött a padlóra, a szőke pedig visszarántotta a karját, úgy, hogy Sti egy pillanatra lélegzetet vehetett. Egy erős, ügyes mozdulattal oldalt vetette magát Sti, rárohant a szőkére, hogy az a földre bukott, aztán öngöngő dühvel hajolt le hozzá, de ugyanekkor a szive felé rugott a szőke s Hög Sti majd elájult. De aztán félkézrel elkapta a lábát, a másik kezével a csizma szárát szorította meg vad, erővel húzta fel a levegőbe, aztán megint visszavágta a padlóra, úgy, hogy a csontok ropogással lehetett hallani. A szőke eszméletlenül hanyatlott vissza, Hög Sti kitérte a rugdalódzó ember lábát.

Mikor a másik ezt meglátta, olyan fájdalom-ordítást hallatott, mintha a lábát törték volna ki. Aztán rémülten szökött az ablak melletti pad alá s evvel vége volt a verekedésnek.

De az a szilajság és vakmerőség, amelyet Hög Sti mutatott, nagy hatással volt Máriára. Mikor ezen az estén lefeküdt, megvallotta önmagának, hogy szereti ezt az embert s mikor másnap Hög Sti észrevette ezt a változást s bátorságát merített magának ahhoz, hogy megváltja szerelmét, végre megkapta a várva-várt választ.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET.

Most Párisban!

Elmult egy fél év s az oly hirtelen támadt szerelmi viszony meg is lazult azóta. Grubbe Mária és Hög Sti már messze voltak egymástól. Mindketten tudják ezt, de sohasem beszélnek róla egy szót sem. A dolog nyílt bevallásá-

ban annyi a megalázkodás, a keserűség, az önmegvetés és a fájdalom, hogy szinte enyhülést ad, ha elhallgathatják vagy legalább elodzhatták.

Ezen a ponton csodálatos módon megegyezik a véleményük.

A bánat elviselésében azonban lényegesen különböznek egymástól, mert míg Hög Sti reménytelen kilődások között, eltoppulva s fáradtan egy jár-kél, mint a fogoly vadállat a kretrecben, addig Mária olyan, mint a börtönéből szabadult madár, amely ijedten, feltartóztatlanul, nyugvás nélkül repül tovább, mert a rabság emléke üzi tovább, egyre tovább.

Mária feledni akart.

De a feledés olyan, mint a mező, amely önmaga termeli a fűvet s semmiféle ápolás s a világ minden gondossága sem növeszti meg csak egy ujjnyival is.

Tele kézzel szórja a pénzt s pompát, gazdagságot vásárol rajta. Az élvezet minden serlegéből iszik, amit arányért, szellemességért és szépségért meg lehet vásárolni, mindabból kivieszi a részét. De mindez hasztalan.

Nagyon nyomorultnak érzi magát s nem tud olyant találni, ami megvizsgáltja s megmente. Ha a Hög Stitől való elválása nem is szabadulást, de legalább változást hozott volna, bizonyosan régen megvált volna tőle. De teljesen közömbös volt rá nézve, hogy együtt marad-e vele, avagy nem. Nem volt menekvés, a fájdalom enyhülését nem várhatta többé semmitől.

Mégis elváltak. Hög Sti volt az, aki megtette az ajánlatot.

Egy pár napig nem látták egymást, mikor Hög Sti a pompás szobába lépett, melyet Gilles Izabellától, a „La croix de fer” című korema tulajdonosnőjétől bérelt Mária.

Mária a szobában volt s sirt, mikor Hög Sti belépett.

Sti a fejét rázta, rosszkezdű volt s a szoba tulsó sarkába telepedett.

Nyomasztó érzés vett rajta erőt, amint Máriát sirti látta s elkiserítette az a tudat, hogy

minden vizsgálató szó, minden szánakozó sóhaj-tás és résztvevő pillantás csak növelni fogja kín-jait és forróbbá teszi könnyeit.

Melléje lépett.

— Mária — mondta lassan, tompán. Legyünk még egyszer őszinték és nyíltszívűek egymás iránt. Aztán váljunk el.

— Mi haszna?

— Ne mondj azt Mária. Lásd még szép napok is virradhatnak. Sok, szép nap.

— Az. Sirás közt muló napok, könnyezés közt muló éjszakák. Hosszu, szakadatlan sorban.

— Mária, Mária! Vigyázz a szóra. Értem, amit mondasz. Jobban érzem, mintsem gondold-nád s megsebez a szíved, ha így beszélsz.

— Azokat a sebeket, melyeket a szó út a szívünkön, nem sokra becsülöm s sohasem törődöm vele, ha így sebesítek meg.

— Akkor hát folytatd! Ne kimélj, ne.

Mondd, hogy megalázt az én szerelmem, gyalázatosan megalázt. Mondd, hogy egy pár évet adnál az életedből, ha ki tudnád tépni emlékeimet a lelkedből! Aztán mond, hogy a kutyád vagyok, adj valami kutyanevet s nevezd a leg-ocsmányabbnak, amit valaha elképzeltél. Én megértem a kutyanevet is azt mondom, hogy igazad van, tökéletes igazad — fáj, hogy be kell vallanom, de igazad van. Mert hallod Mária, hallod, hidd el, amit mondok: Tudom, hogy megborzadsz, ha arra gondolsz, hogy az enyém voltál, hogy a lelked beteg, ha rám gondolsz, hogy az utatból és gyötrelomból ráncba verődik a homlokod, — de mégis azt mondom neked, hogy szeretlek, egész erőmmel, minden szenvedélyemmel szeretlek, Mária.

— Nem! Szégyeld magad Hög Sti! Oh szégyeld, szégyeld magad. Nem is tudod, hogy mit beszélsz. És mégis, Isten bocsása meg bü-nömet, igaz, amit beszélsz. Oh Sti, Sti, miért vagy az a csuszó hernyó, amely le engedí magát taposni s mégsem szur?

(Folytatása következik.)

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.
Somssy Mulató. Nagyszombat-utca. Ma egész új azónáció mősor.
Folies Caprice. VI., Révay-utca 13. Naponta fős mősor.
Colosseum. Kerepesi-ut 83. Naponta nemzeti és nemzetközi tánc. mulatságos alakítások stb.
Cirous Henry. Naponta változatos mősor.
Europa kávéház. Ferenc-József-tér, Farkas Pista és fiai zenekara.
Budapest kávéház. Andrásy-ut, Rácz Laci híres zenekara.
Miklós M. bor és sörösarnoka az Urania színház mellett Kerepesi-ut 19. naponként zenecstély. Saját termései borok
Walter kávéház. Sárbogárdi Farkas Sándor hangversenye.
Páris szálloda. Váci-kört. Éttermek. Elegáns kávéház. Látnyosság: Bachus-pince.
Ehm János étermeiben (ezelőtt Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Panda Marci hangversenye.
Müncheni valódi Pschorr malátásór mindenütt kapható.
Putzer-pince Deák-tér naponta a pince ét-termekben Schrammel és kítinó cigányzene.
Wekerle kávéház. Kerepesi-ut. Veres Sándor dal-farsulatának hangversenye.
Oriente kávéház. Kerepesi-ut. Csóka József zenekarának hangversenye.
Gregorits Ferenc éttermei Duna- és Lipót-utca sarkán. Fővárosi látványosság. Hetenként kétszer katonazene.
Margithid-kávéház. Lipót-kört 2. sz. Balogh Lajos és Dobronyi Géza zenekara hangversenyez.
Kerekpárkocok: Legnagyobb és elegáns berendezéssel Révay-utca 18. szám alatt. (Dénés és Társa tulajdonosok.)
Union-Szálloda diszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitások *herék-póterem*.
Magyar Színház-kávéház. Wesselényi-utca 51. naponta **Dankó Pista** híres magyar dallásalata.
Garbrius. Nagy sörösarnok Erzsébet-kört 27. Naponta katonazene-hangverseny. Szabad bemenet.
Margit-park kávéház Budán a Margit híd mellett Pécsi Péter Károly zenekarának hangversenye.
Othón kávéház Kerepesi-ut Farkas Pali zenekara.
Elotild kávéház Lipót-utca katonazene.
Raszt-Sopron- és Pozsony vidéki kítinó borokat helyben házhoz szállít a *Forinca* Eötvös-utca 29.
Tatra nagy kávéház Király-utca 77. naponta művésznőkből álló nőzenekar.

KÖZGAZDASÁG.

Mezőgazdasági szeszgyárosok a kormánytól.

Budapest, október 5.

Az új mezőgazdasági szeszgyárosok ma délelőtti tisztelték *Szél* Kálmán miniszterelnöknél, *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszternél és a pénzügyminiszter távollétében *Gränzenstein* államtitkárnál, hogy a kontingens csekély kiosztása miatt panaszukat, illetve memorandumukat előterjeszték. Az új szeszgyárosok mintegy negyven a Continental kávéházban találkoztak reggel 9 órakor s onnan indultak előbb a földművelésügyi miniszterhez.

Bujanovics Sándor, a Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesületének elnöke mutatta be a küldöttséget és annak szószólóját *Kroll*er Miksa pannonhalmi perjekt s kérte a minisztert, hogy a mezőgazdaságunkra oly fontos termelési ág fejlesztése érdekében vessen lúba határozat szavát, hogy a sérelmes kontingens-kiszabás amel az új szeszgyárosok az őket ért kalamitástól szabadulhassanak.

*Kroll*er Miksa hangsúlyozta, hogy Magyarországot agrikulturnak alannak hívják, nem lehet tehát vita tárgya, hogy a földművelés abban a mederben nem haladhat, mint haladt a múltban s hogy a földművelés viráozzék, ehhez szükséges, hogy az iparral is összekötessék s minden tényezőt meg kell ragadni, ami az ország gazdaságát előmozdítja. Midőn — ugymond szóló — Nagyméltóságod előtt megjelentünk, az vezelőt bennünket, hogy a legkompetensebb forum elé járuljunk. Kifejtettük, hogy a szeszgyárosokat az a vad nem érheti, hogy a törvényt nem ismerve mentek bele az új szeszgyár-építkezésbe, mert miközök a gyárakat építették, az 1888-iki törvény alapján állottak és a pénzügyminisztériumból, tehát a legilletékesebb forumtól kaptak a megnyugtató biztatást az iránt, hogy minden aggodalom nélkül építhetnek, mert hisz az új törvény még inkább fog kedvezni a mezőgazdasági szeszgyáraknak. Azután ányújtotta a miniszternek a szeszgyárosoknak memorandumát, s kérte őt, járjon közbe a pénzügyminiszternél, hogy a szeszgyárosok méltányos elbánásban részesíthessék.

Dr. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter körülbelül a következőket válaszolta:

Oszja a szónok nézetét, hogy valamely ország gazdaságilag annál inkább virazik, minél több gazdasági szeszgyára van, hisz litjuk a nyugati államokban, hogy a szeszgyártás mily helyet foglal el. Kifejté, hogy nagy fontosságot tulajdonít a szeszgyárnak s fel fogja annak hordozását s e kérdésben több ízben tárgyalt a pénzügyminiszterrel, akinek nyilatkozatát nem akarja megelőzni, mert hisz nem az ő reszortjába tartozik; de ismeri a pénzügyminiszter érdeklődését minden iránt, ami a mezőgazdasággal kapcsolatban van s meg van győződve róla, hogy a szakminiszter megtalálja a módokat és eszközöket arra, hogy az új szeszgyárosok helyzetén könnyítve lesz. Ez — ugymond — nekem is nagy megnyugtató

tásomra szolgál s legyen meggyőződve, hogy ügyüket teljes hatályal szándékozom kollégámnál támogatni.

Azután még *Bujanovics* Sándor a Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete nevében is csatlakozott a kérelmezhez.

A földművelésügyi minisztériumból felhajtattak a várba a szeszgyárosok *Szél* Kálmán miniszterelnökéhez, akinek szintén ányújtották a memorandumukat. A miniszterelnöknél is *Bujanovics* Sándor mutatta be a küldöttséget és kérte a miniszterelnököt, hogy annál a nagy érdeklődésénél fogva, melylyel mezőgazdasági fejlődésünk minden mozzanata iránt viseltetik, támogassa a szeszgyárosok kérelmét. Azután *Kroll*er Miksa fejtette ki a miniszterelnök előtt a szeszgyárosok kérelmét; a szeszgyárosok abban a biztos tudatban fogtak a gyárépítéshez, hogy méltányos igényeik kielégítést nyernek s a legilletékesebb forumtól, a pénzügyminiszter szakközvegitől nyertek erre nézve biztatást olyformán, hogy az új törvény még több kedvezményt fog részükre nyújtani. Hangsúlyozta, hogy a kontingens új kiszabása rájuk nézve lesújtó intézkedés s ezért kéri a miniszterelnököt is, hogy úgy is mint a kormány feje s úgy is mint az ország első gazdája támogassa ügyüket és szerezzen orvoslást sérelmükre.

Szél Kálmán miniszterelnök erre a következőket mondta:

Mélyen t. uraim! Midőn tegnap este arról értesültem, hogy szivesek hozzám is fordulni ezen kérellem, rögtön kijelenttem, hogy szivesen fogadom önököt, mert kötelességemnek tartom, hogy minden irányban közvetlenül is értesülést szerezsek azok baok és panaszokról, melyek a közkormányzat és törvényhozás intézkedései következményeként egyes érdeklőket érintenek. Én a szesztermelés gazdasági fontosságát ismerem és méltányolom, mert hisz e kérdéssel is foglalkoztam elég hosszú során keresztül. Én azt tartom, hogy a kormányzat és törvényhozásnak ezen termelési ág fontosságát méltányolni kell nemcsak fiskális, de gazdasági szempontból is, hiszen a kettőt egymástól elválasztani nem lehet. Szivesen foglakozom uraim, a kérdéssel és a pénzügyminiszterhez beterjesztett beadványukat tanulmányozom, vele értekezni fogok e tárgyban és azon leszek, hogy amennyiben lehetséges, az itt felhozott sérelmek orvosoltassanak. Csak egyet nem hallgathatok el, az az, hogy ez a törvény hosszú időig fektűt a Ház asztalán, közkezen forgott, s a kontingens-felosztás kérdése minden érdeklő bevonásával intéztetett el, s mégis ily későn kerülnek a panaszok a kormányzat elé. De tan megkapom erre a választ e beadványukból és értekezni fogok a pénzügyminiszter ural, hogy e kérdést, mely nem csak szakkérdés, de közkormányzati kérdés is — amennyire tőlem telhetik, kedvezően intézzék el úgy, amint az igazság magával hozza (Eltérzés.) A miniszterelnök beszédre *Bujanovics* Sándor válaszolt, megjegyezvén, hogy az, amire ő nagyméltósága utalt, t. i. a kontingens felosztásáról szóló törvény nyilvánosságra hozatala, letárgyalása és törvényerőre emelkedése között oly rövid időköz, pár nap volt csak, hogy a szeszgyárosoknak agyaljaik kifejezésére alkalmuk nem volt. Az eljárásban az volt az egyik hiba, hogy a gazdasági szeszgyárosok méltányos igényei figyelembe nem vétettek.

A miniszterelnöktől a pénzügyminisztériumba ment a küldöttség. *Lukács* pénzügyminisztert hivatalos ügyei elszólitották Budapestről, helyette *Gränzenstein* államtitkár fogadta a küldöttséget, melynek szószólói: *Bujanovics* Sándor és *Kroll*er Miksa adták elő a szeszgyárosok sérelmét, kérve az államtitkárt, hogy a miniszternél ügyük kedvező elintézését szorgalmazza. Az államtitkár megígérte, hogy a szeszgyárosok sérelmét előterjeszti a miniszternek, de nem helyezheti kilátásba, hogy novelláris utou lehetne a bajt orvosolni, mert a törvényt a kiegészítő törvények egy része. A törvény keretén is orvosolhatónak véli a szeszgyárosok sérelmét, olyképp, hogy kevesebb új szeszgyár lesz üzemben, mint amennyi bejelentetett s a 170 hl. kontingens megkét-szeresedik, s a megszűnő ipari gyárak kontingensének egy része és felosztható lesz az új szeszgyárak között.

Még *Weisz* Berthold szólott s utalt arra, hogy a törzskontingens kiosztása Magyarországnak belpénzügyi dolga, ami aligha áll összefüggésben az Ausztriával való kiegyezéssel. A gyárosok a szeszgyár-építésbe abban a reményben fogtak, hogy az 1888. évi t.-c. a rendeletek szokások alapján, javított alapon lesz megoldva a törzskontingens kérdése. A pótkontingensre nem lehet szeszgyárt alapítani, s az új szeszgyárosok két millió ötszáz ezer forintot építettek be, amely most értéktelen. Ezen az állapot nem lehet — szerinte — könnyelműen keresztülsiklani s most, midőn a mezőgazdák helyzete rossz, az adófizetés terhes, szükséges, hogy az óvatosság a szakminisztériumnál meglehetősen e dologban, amely megmenti a polgárokat az elkeseredéstől. A miniszter és szakközvegitnek kötelessége lett volna ellenőrizni, hogy ne épüljön több gyár, mint amennyi megfelelő kontingenssel

ellátható. A törvényhozás előtt kellett volna szerinte erre nézve nyilatkozni, hogy a gazdák a költséges és hasznot nem hozó befektetésektől visszatartassanak. Azért jöttünk ide, hogy hangsúlyozzuk, hogy ami jogos és igazságos érdeke a gazdákak e kérdésben, első sorban a pénzügyminiszter új által védecsék meg.

Még *Bujanovics* Sándor ajánlotta a memorandumot a Szesztermelők Egylete nevében az államtitkár figyelmébe, aki biztató ígérettel boosította el a küldöttséget.

Ipar és kereskedelem.

A kamatláb felemelése. *Bécsből* jelentik: Az osztrák-magyar bank főtanasca ma ülést tartott, amelyen a főtítkárnak a bank-, azonkívül a pénz- és valuta-piac helyzetéről beszámoló jelentése után a főtanasca elhatározta, hogy a bankkamatlábat *egy százalékkal* felemeli. Október hó 6-tól kezdve tehát váltó és értékpapír leszámítolásoknál 6%, állami járadékok és bankzáloglevelekre adott kölcsönöknél 6 1/2% és más értékpapiroknál 7% lesz a kamatláb. Ugyanakkor elhatározta a főtanasca, hogy az új koronás bankjegyek tervebe vett szövegéhez kéni fogja a két kormány hozzájárulását. Végül a főtanasca 15.000 forintot boosított a kormány rendelkezésére az ausztriai árvízkarosultak fölségítésére.

Vánkezdésnyer Szerbiában. A budapesti kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket köröket, hogy a Törökország és Szerbia között létrejött ideiglenes egyezmény szerint a következő kedvezményes vámdíjtételek állapították meg, amelyek a Szerbiába való bevitelnél a legfőbb kedvezmény alapján a Magyarországból és Ausztriából származó árukra nézve is fennállanak, még pedig 100 kilogrammonként frankban: citrom, narancs 3.—, szőlő és egyéb friss gyümölcs 3.—, mandula 10.—, paprika törve vagy nem, 20.— forint.

Aszalt szilvák bevitelére Franciaországba. A budapesti kereskedelmi és iparkamara értesítése szerint a franciaországi szilvatermes kedvezőtlenül ütvén ki, kedvező alkalom nyílik az aszaltszilva bevitelére. Ottani megbízható közvetítő megnevezésére s egyéb értesítésekre a párisi osztrák-magyar kereskedelmi kamara (Chambre de Commerce Austro-hongroise 54. Rue Richer, Paris.) vállalkozott.

A magyar asztyengáz-részvénytársaság (Budapest VI., Felső-erdősor 3. sz.) felügyelőbizottsága e hó 2-án tartott ülésében elhatározta, hogy az e hó 19-én tartandó közgyűlésen az 1898/99-iki első ülésterve 7 1/2% osztaléknak kiifizetését fogja javasolni.

Fizetési képtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetési képtelenségeket jelenti: *Hevesi* Adólf kereskedő *Ungvár*, *Sternberg* Mala cég *Krakko*, *Deutsch* Samu kereskedő *Budapest*, *Grohmann* G. W. cég *Nagy-Szeben*, *Weisz* Károly kereskedő *Kis-Eőrv*.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapest*en 18.75 forint pénzben, 19.25 forint áruban. *Bécsben* a kontingentált készáru 19.80 forint pénzben, 20.20 forint áruban.

Petroleum. (*Hesz* *Isidor* és *Társas* cég jelentése a *Budapesti Napló* részére.) Az üzlet menete igen lenk, az irányzat szilárd, újabb áremelkedés várható. Jegyzéseink: Amerikai 1 csillagos petroleum 23.— forint, orosz három csillagos petroleum 21.25 forint, finnei két csillagos petroleum 20.— forint, ipari három keresztet petroleum 21.25 forint, első rendű standard petroleum 20.— forint, amerikai csaszárolaj ottani finomítás 30.— forint, amerikai csaszárolaj belföldi finomítás 26.— forint. Az áruk 100 kilonként készpénzfizetés mellett hordóval együtt 20 százalék próngyvsuly az itteni állomáshoz szállítva értendők. Kékgalic I-ső rendű vasmentes 33.— frt. Zöldalic 4.— forint, carbolineum I-ső rendű 9.— frt, carbolineum II-ső rendű 8.— forint.

Baromkiállítás. Az országos baromfiévesztő egyesület e hó végén *Budapest*en baromkiállítást rendez. A kiállítás iránt érdeklődők forduljanak az egyesület igazgatóságához. (*Budapest*, *Rottenbiller-utca* 30.)

Luxuslövésár. Ma déiben befejeződött az állami lovak árverése a *Tattersall*ban. Elkelt összesen: a *kisbéri* ménesből 29 hl, darabonként 737 forint átlagáron, a *bábolnai* ménesből 14 darab 365 forint átlagáron, a *mezőhegyesi* ménesből 44 darab 419 forint átlagáron, a *fogarasi* ménesből 9 darab 392 forint átlagáron, s végül 24 darab méntelepi hl 399 forint átlagáron. Az ősi vásárokat végleg befejezi az e hó 11., 12. és 13-án tartandó ménlövésár, amelyre eddig 85 darab angol telivér és 24 darab egyéb vérű ménlő van bejelentve.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénzár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: *Vágomarkák*. Magyar ökör 792 darab, magyar tehén 571 darab, szerbiai ökör 1894 darab, szerbiai tehén 155 db, boszniai ökör — drb, boszniai tehén — drb, bivaly 195 drb, bika 146 darab, összesen 3753 drb. Gazdasági marhák: Igás- és hizalmi való ökör 27 darab, fejős tehén 204 darab, igaz bivaly 2 darab, tinó — darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósítás zartáig, vágomarkákért: Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 31.— firtól 34.— firtig, kivételesen 36.— firt, 100 kilonként 60 sulyban, középminőség 28 firtól 30.— firtig, silányabb minőség 25 firtól 27 firtig. Magyar legelő marha jobb minőségű 25 firtól 28 firtig, kivételesen —

frtg. gyengébb minőségű 21 frttól 24 forintig. Tarka hizott ökr, legjobb minőségű 32 frttól 35. — forintig, középminőségű 28 frttól 31 forintig, silányabb minőségű 24 frttól 27 forintig. Szerb és boszniai ökr, legjobb minőségű 24 frttól 31. — forintig, kivételesen — forintig, silányabb minőségű 20 — frttól 23 forintig. Bika jobb minőségű 28 frttól 33 frtg. kivételesen 34 1/2 forint, silányabb minőségű 24 frttól 27 frtg. Bivaly 17 frttól 22 frtg. kivételesen — frt. Magyar tehén 20 frttól 27 frtg. kivételesen — frtg. Tarka tehén 22 frttól 32 frtg. Gazdasági marhákért: Igás ökr elsőrendű — frttól — forintig, — frttól — forintig páronként, közép — frttól — frtg. — frttól — frtg. páronként, silányabb 225 frttól 290 frtg páronként. Hízalmi való ökr fehér — forinttól — frtg. — frttól — forintig páronként. Fejős tehén fehér — forinttól — forintig; keresztzett szines 80 forintól 130 frtg darabonként. Bonyhádi faj 135 forintól 185 forintig darabonként. Igás bivaly — forintól — forintig. A vágómarha felhajtása a mult hetizhez képest nem változott, miután azonban több idegen vevő volt a vásáron, élénk forgalom volt különösen szerb marhában s az árak 100 kilogrammonként 1/2 frttal emelkedtek. A kereslet különösen jó minőségű szerb ökrökre irányult, míg silány minőségű magyar marha el volt hanyagolva. Bivalyokra a kereslet gyengébb volt. Jármos ökr alig volt néhány darab felhajtva. Fejőstehenekre néhány nagybani vevő jelenléte élénk vásárt hozott.

Borjvásár. (A budapesti marhavásártéri vásár pénzár részvény-társaság tudósítása.) Felhajtás: Belföldi élő borju 815 darab, leült borju — darab, növendékmarha — darab, bárány 416 — darab, leült bárány — darab. Árjegyzések: Belföldi élő borju 30 — 38 krajcártól 39 — 44 krajcárig, elsőrendű 45 — 46 krajcárig levonás nélkül, kivételesen — krajcárig, leült borju — krajcárig, növendék marha — krajcárig kilonként, I-ső rendű — krajcárig. Élő bárány — forintig páronként. — A vásár lanyha volt.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székcs-fővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1899. évi okt. 4-én. Készlet 443 darab. Elkészett 509 darab. Összesen: 952 darab. Eladott 571 darab. Maradt 381 darab. — Napi árak: 120 — 180 kg. súlyban 42 — 43 — krajcárig, 220 — 280 kg. súlyban 41 — 43 krajcárig, 320 — 380 kg. súlyban 41 — 43 krajc. Öreg nehéz páronként 400 — 500 kilos 41 — 43 krajcárig. Malaecok 36 — 40 krajcár kilonként. A vásár hangulata lanyha volt.

Bécsi juhvásár. A mai juhvásáron a felhajtás 5423 darab juh volt. Gyenge irányzat. Árak páronként: kivitteli juh 22. — 25. — forint, selejtes 19. — 21. — forint.

Bécsi szurómarhavásár. A mai vásárra felhoztak 3012 darab borjut, 2156 darab élő sertést, 1040 darab levágot sertést, 529 darab levágot juhot és 44 darab bárányt. A borjuja csendes, sertés gyenge, sülldök változatlanok.

Eladási árak: Levágot borju 40 — 48 krajcáron, elsőrendű 50 — 54 krajcáron, élő borju 32 — 50 krajcáron, kivételesen — krajcáron, legelsőrendű 50 — 60 krajcáron, fiatal sertés 32 — 42 krajcáron, levágot nehez sertés 45 — 50 — krajcáron, könnyű sertés — kron, elsőrendű sülldő 45 — 50 krajcáron, levágot juh 30 — 42 krajcáron kilogrammonként. Bárány 5 — 12 frt páronként.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, október 5.

Korlátolt vételkedv következtében ma nem volt nagy az üzlet. Nyugodt hangulat mellett 24000 méter-mázsza került a forgalomba 5 krajcárral alacsonyabb árakon. Rozsban az irányzat nyugodt volt. Egyéb gabonaneműekben a forgalom csekély volt és az árak nem változtak.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 2000 mm. 80-5 k. 8 frt 97 1/2 kr, 2000 mm. 80 k. 8 frt 97 1/2 kr, 300 mm. 80 k. 8 frt 82 1/2 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 70 kr, 100 mm. 77-5 k. 8 frt 70 kr, 200 mm. 78-5 k. 8 frt 70 kr, 300 mm. 80 k. 8 frt 77 1/2 kr, 150 mm. 79-5 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 79-5 k. 8 frt 55 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 55 kr, 100 mm. 79-5 k. 8 frt 75 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 75 kr, 200 mm. 78-8 k. 8 frt 65 kr, 300 mm. 78 k. 8 frt 55 kr, 200 mm. 78-5 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 77-4 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 76-5 k. 8 frt 35 kr, 200 mm. 76 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 75-5 k. 8 frt 35 kr, 200 mm. 75-5 k. 8 frt 25 kr, 100 mm. 78-3 k. 8 frt 45 kr, 100 mm. 76 k. 8 frt 32 kr.

Fehérmegyevidéki: 1500 mm. 77 k. 8 frt 70 kr.

Kalocsai: 3800 mm. 75 k. 8 frt 45 kr.
Pestmegyevidéki: 300 mm. 80-5 k. 8 frt 85 kr, 300 mm. 80 k. 8 frt 62 1/2 kr, 200 mm. 79-5 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 60 kr, 200 mm. 78 k. 8 frt 40 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 35 kr, 100 mm. 77-8 k. 8 frt 50 kr, 150 mm. 77-5 k. 8 frt 40 kr, 100 mm. 77-5 k. 8 frt 40 kr, 300 mm. 76-6 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 76-4 k. 8 frt 30 kr, 100 mm. 75 k. 8 frt 25 kr.
Bácskai: 100 mm. 74-5 k. 8 frt 35 kr.
Szerbiai: 5100 mm. 77 k. 7 frt 40 kr.
Raktári: 600 mm. 77 k. 8 frt 60 kr.
Minő 3 hónapra.
Zab: 200 mm. 5 frt 50 kr.
Árpa: 400 mm. 6 frt 10 kr.
Élesztőszifettes mellé.
 A készaru hivatalos jegyzése a budapesti aru-és értéktözsde szokásai szerint, készpénzben 100 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Buza (6)	75 k. 8,30 — 8,35	77 k. 8,25 — 8,30	77 k. 8,30 — 8,40
bánásgri	78 k. 8,40 — 8,50	79 k. 8,25 — 8,35	80 k. 8,30 — 8,40
tiszavidéki	78 k. 8,29 — 8,35	78 k. 8,25 — 8,35	77 k. 8,35 — 8,45
pestvidéki	78 k. 8,45 — 8,55	79 k. 8,50 — 8,55	80 k. 8,70 — 8,75
pestvidéki	78 k. 8,15 — 8,20	78 k. 8,20 — 8,30	77 k. 8,30 — 8,40
fejérmegyei	78 k. 8,40 — 8,50	78 k. 8,45 — 8,50	78 k. 8,50 — 8,55
bácskai	78 k. 8,45 — 8,50	78 k. 8,50 — 8,55	78 k. 8,55 — 8,65
román	78 k. —	78 k. —	78 k. —
szerb	78 k. —	78 k. —	78 k. —
bolgár	78 k. —	78 k. —	78 k. —

A határidőzúlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza októberre	8,33 — 8,54	8,35 — 8,36
Buza (1900.) áprilisra	8,74 — 8,75	8,76 — 8,77
Rozs októbr.	6,64 — 6,65	6,66 — 6,67
Rozs áprilisra	7,08 — 7,10	
Zab októberre	5,00	
Zab áprilisra	5,41 — 5,42	
Tengeri 1900. májusra	5,05 — 5,06	5,07 — 5,08
Repece augusztusra		

Délatán fél 5 órakor zárul:

Buza októberre	8,35 — 8,36
Buza áprilisra (1900.)	8,78 — 8,79
Rozs októberre	6,66 — 6,68
Rozs áprilisra	7,08 — 7,10
Zab októberre	4,97 — 4,99
Zab áprilisra	5,40 — 5,41
Tengeri szeptemberre	
Tengeri májusra 1900.	5,11 — 5,12
Repece augusztusra	

A budapesti értéktözsde.

Nyomom követik egymást a kamatlábemelésekről szóló hírek. Londonban most már 5%-ra szökött föl a kamatláb s a mi jegybankunk is egy egész perccel emelte a hivatalos rátát. Bécsben ma a magándiscont 6%-ra emelkedett. S hogy ennek dacára ma inkább tartott volt az irányzat, annak magyarázata a mai helyzetet. A forgalom azonban nagyon mérsékelt maradt.

A helyi piac inkább gyengének volt mondható, habár a forgalom alárendelt jelleget öltött. Kivéteelt csupán városi villamos részvények tettek, melyek árfolyama ellenőrizhetetlen híresztelések és a contemmine folytonos fedezésének hatása alatt emelkedő irányt vett s legmagasabb napi árfolyam mellett zárultak.

Valuták és ércváltók ismét magasabbak. Az előtözsde. **Jegyzetek:** Magyar hitelrészvény 369. — 369,50. Osztrák hitelrészvény 363. — 363,70. Osztrák-magyar államvasut 334. — 334,50. Rimamurányi vasut részv. 334. — 335,25. Közüti vasut 344,50 — 345. —. Városi villamos vasut 187,50 — 189. — forinton.

A déli tözsde. **Jegyzetek:** Magyar hitelrészvény 368,25 — 368,50. Osztrák hitelrészvény 362,60 — 363,50. Osztrák-magyar államvasut részvény 333,25 — 333,75. Koronajáradék 94,05 — 94,15. Jelzálogbank 232,25 — 233. —. Rimamurányi vasut részv. 333,25 — 333,50. Közüti vasut 341. — 342,50 forinton.

Utótözsde. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 363. —. Magyar hitelrészvény 368. —. Leszámitóbank 248. —. Rimamurányi vasut részvény 333,50. Osztrák-magyar államvasut 333,25. Közüti vaspálya 341,50. Városi villamos vasut 187. — forinton.

Leszámitóbank árfolyamok:

Magyar általános hitelbank	375. —
Osztrák hitelintézet	370. —
Magyar aranyjáradék	117. —
Magyar koronajáradék	95. —
Magyar ipar- és kereskedelmi bank	98. —
Magyar jelzálog hitelbank	238. —
Magyar leszámitóbank	253. —
Rimamurányi vasut	339. —
Budapesti közüti vasp. részj.	350. —
Déli vasut	72. —
Osztr.-magy. államvasut	341. —
Budapesti bankgyesület	90. —
Fiumei hitelbank r.-t.	89. —
Pesti m. kereskedelmi bank	1415. —
Felsőmagy. bányá- és kohottól	100. —
Közszénbánya és téglagyár r.-t.	225. —
Salgó-Tarjánai közszénbánya	323. —
Ulaki téglagyár	160. —
Magyar cukoripar r.-t.	1054. —
Magyar fém- és lámpagyár r.-t.	100. —
Adria m. kir. tengerhajóz. r.-t.	243. —
Budapesti vill. városi vasut	190. —

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Allamadósság.

a) Magyar Allamadósság.

Aranyjáradék 3%	115 00	115 43	Magyar nyereség ny. kölcön (50 ft)	101. —	102. —
Koronajáradék 4%	94 15	94 45	Magyar regaleit. kölcön 3%	60. —	100. —
Közüti vasut kölcön 3%	119 25	120 25	Horv.-szlav. regaleit. kölcön 4%	100. —	100 50
Allamvasut kölcön 4%	110 25	120 25	Magyar földteremt. 4%	98. —	94. —
Allamvasut elzárt. kölcön 4%	65 50	69 50	Horv.-szlav. földteremt. 4%	90. —	90 75
Vasapukclerem. kölcön 4%	101. —	102. —	Tiszai sorozat 4%	137. —	132. —

b) Osztrák Allamadósság.

Egyes. papíráradék 3%	90 25	90 75	Koronajáradék 4%	90 25	100 75
Egyes. osztályárak 3%	90 25	90 75	1874-es sorozat 4%	171 25	172 25
Aranyjáradék 4%	117 23	117 73	1874-es sorozat (100 ft) 5%	13. 50	138. 50
			1874-es sorozat	106 50	106 50

c) Idegen Allamadósság.

Boisgr vasut kölcön 6%	103 75	104 75	Eszb 100 frankos sorozat 3%	34. —	35. —
------------------------	--------	--------	-----------------------------	-------	-------

Záloglevelek és kölcönkötvények.

Budapesti intézetek kibocsátása.

Bélvárosi lakart. zálog. 4 1/2%	100. —	101. —	Jelzálogbank nyer. kötvény 3%	120 50	121 50
Egyes. f. társ. takarék. zálog. 4 1/2%	90 50	100 00	Jelzálogbank nyer. lezj.	14 50	15 50
Egyes. f. társ. takarék. zálog. 4 1/2%	94. —	95. —	Jelzálogbank nyer. kötvény 3%	103 50	104 40
Kisbiklak. zálog. 4 1/2%	102. —	103. —	Osztr. k. társ. takarék. zálog. 4 1/2%	90 75	100 75
Kölcönkötvények zálog. 4 1/2%	102. —	103. —	Osztr. k. társ. takarék. zálog. 4 1/2%	94 50	95 50
Érdi hitelintézet zálog. 4 1/2%	92 75	100 75	Közp. jelzálogbank zálog. 4 1/2%	90 50	100 50
Érdi hitelintézet (60 éves) 4 1/2%	92 70	94. —	Közp. jelzálogbank kötvény 4 1/2%	98. —	98 50
Érdi vasut (70 éves) 4 1/2%	92 70	94. —	Közp. jelzálogbank kötvény 4 1/2%	99. —	100. —
Hejty érdekt. vasut kötvény 4 1/2%	95 50	97 50	Közp. jelzálogbank kötvény 4 1/2%	98. —	98 50
Hejty érdekt. vasut kötvény 4 1/2%	95. —	96. —	Osztrák-magyar bank zálog. 4 1/2%	90 80	100 80
Hejty érdekt. vasut (v. 100%) 4 1/2%	97. —	98. —	Hazai takp. kölcön. kötv. 4%	95. —	95 50
Jelzálogbank zálog. lezj. 4 1/2%	101. —	102. —	Hazai takp. zálog. lezj. 4 1/2%	96 75	97 75
Jelzálogbank zálog. lezj. 4 1/2%	100. —	101. —	Kereset. bank zálog. lezj. 4 1/2%	90 75	100 75
Jelzálogbank zálog. lezj. 4 1/2%	97 75	98 75	Kereset. bank zálog. lezj. 4 1/2%	96 50	97 50
Jelzálogb. k. társ. (v. 110%) 4 1/2%	97 50	98. —	Kereset. bank (v. 110 ft) k. társ. kölcön. kötvény 4 1/2%	103 25	104 25
Jelzálogbank k. társ. kötvény 4 1/2%	97 25	98 25	Kereset. bank (v. 210 ft) k. társ. kölcön. kötvény 4 1/2%	97 50	98 50

Elsőbbségi kötvények.

Adria elsőbbségi kötvény 4 1/2%	100. —	100 50	Folyamhajtást és tengerhajózást 100. —	101. —	
Közüti vasut 4 1/2%	95 50	96 50	Magyar-galliaei I. kibocs. 5%	105 50	107 50
Budapest-pesti vasut 4 1/2%	95 50	97 00	Beruházás kölcön ar. 4 1/2%	118 50	119 50
Kassa-odorbéri 1880. évi 4%	96 50	97 00			
Kassai k. társ. 1881. évi 4%	96 50	97 50			

Bankok részvényei.

Bankgyesület	90. —	91. —	Kereskedelmi részv. 171. —	172. —	
Érdi m. k. társ. bank	88. —	89. —	Magyar takp. közp. jelzálogbank	600. —	605. —
Fiumei hitelbank	92. —	94. —	Osztrák-magyar bank	900. —	905. —
Fővárosi bank r. t.	92. —	94. —	Kereskedelmi bank	1338. —	1336. —
Hazai bank	92. —	94. —			
Horvát-szlavon jelzálogbank	92. —	94. —			

Takarékpénztárak részvényei.

Bélváros	103. —	104. —	Egyes. fővárosi	1118. —	1160. —
III. kerület	112. —	114. —	Magyar általános	208. —	200. —
László-bérváros	92. —	95. —	Országos központi	735. —	770. —
Budapesti takp. és zálogt. r. társ.	233. —	235. —	Pesti hazai	5850. —	5850. —

Bányák és téglagyárak részvényei.

Borsói bányá	670. —	680. —	Kőbánya gőstör. Kőbánya és tegla (Drasche)	217. —	221. —
Budapesti téglár és cement	150. —	161. —	Asztalgyár	187. —	192. —
Egyesült tegla és cement	27. —	30. —	Általános közszénb.	90. —	98. —
Egys. magy. közszénb.	125. —	127. —	Koromai gyár	135. —	128. —
Felsőmagy. bányá	100. —	101. —	Soproni árt.	210. —	218. —
Ujvári téglagyár	12. —	17. —	Uljai téglagyár	130. —	135. —
Kassa-somodi	12. —	15. —			

Gőzmalmok.

Concordia	580. —	590. —	Honfermalom	565. —	575. —
Első budapesti	680. —	685. —	Molnárak és sültsk.	224. —	228. —
Ezresbői	265. —	266. —	Viktória	139. —	140. —
Lujza	162. —	165. —			

Biztosító társaságok részvényei.

Bécsi biztosító társ.	200. —	210. —	Felcséze	100. —	102. —
Erőteljes	100. —	100. —	Polgári szerződés	260. —	260. —
Gazd. bizt. társ.	100. —	100. —	M. ág. s. vizsónb.	114. —	118. —
Ért. magy. által.	2800. —	2800. —	Nemzeti baleset	115. —	117. —
			Pannónia vizsónb.	735. —	770. —

Vasművek és gépgyárak részvényei.

Gazdasági gépgy.	140. —	145. —	Nicholson	105. —	111. —
Erőteljes	100. —	100. —	Recht	200. —	200. —
Gaz	1600. —	1620. —	Wetzlar-waggon	204. —	205. —

Kőnyomdák részvényei.

Athenaeum	250. —	260. —	Pallas	190. —	195. —
Franklin	200. —	207. —	Pesti kőnyomda	1420. —	1450. —
Kosmos	90. —	95. —			

Külföldi vállalatok részvényei.

Alt. waze. kölcön	688. —	690. —	Király szerződés	85. —	87. —
Bpesti villamos	12 50	127. —	Polgári szerződés	85. —	90. —
Ért. magy. által.	1200. —	1200. —	Mag		

üzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzékek: Heremag: lucerna 44.—50.— forint. vörös tiszai, alföldi és felvidéki 46.—49.— forint. Vörös erdélyi — Vörös bánási — Vörös közpészemi 56.—59.— Nagyszemi 60.—63.— Disznósír: budapesti 49.—49.50 forint, vidéki — frt. Táblaszalonna: légenszártott vidéki — városi 4 darabos 41.50—42.— forint, 3 darabos 42.50—43.— forint, füstölt 47.—47.50 forint. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség — forint, 120 darabos 14.50—15.— forint, 100 darabos 17.75—18.25 forint, 85 darabos 22.—22.50 forint azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 18.50—18.75 forint, 100 darabos 16.50—16.75 forint, 85 darabos 21.—21.25 forint. Szilvaiz: szilvóniai 17.50—18.— forint, szerbiai 16.—16.25 forint azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatözsde.

Hécs, október 5. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.)

Jegyzékek: Tavaszi buza 8.89. Őszi rozs 7.04. Őszi zab 7.04. Őszi zab 5.26. Május—júliusi tengeri 5.87—5.38. Októberi tengeri 5.58—5.00.

A bécsi értéktözsde.

Az előződézen nagyon tartózkodó volt a vétel-kezd, dacára jobb külföldi híreknek csak bányapírok javultak.

A déltözsden a bank kamatlábnak felemelése következtében gyengült az irányzat, később jobb londoni jegyzékre valamivel javult az irányzat.

Zárulatkor bágyadtabb az irányzat, mert az angol bank felemelte a kamatlábat.

Berlini magándiskont 5 százalék.

Hécs, október 5. (Magyar értékek zárulata.) 4% aranyjárdék 116.—. Tiszai és szegedi kölesön sorsjegy 137.50. Magyar vasuti kölesön ezüstben 99.—. Magyar keleti vasuti állami kötvény 119.—. Magyar leszámítoló és pénzügybank 247.—. Rimamurányi vasműrészvény 332.25. Magyar koronajárdék 93.95. 4%-os Magyar földtengeri kötvény 92.50. Magyar hitelbank részvény 369.—. Magyar nyerevemény kölesön sorsjegy 101.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény 181.—. Magyar kereskedelmi bank 1383.

Hécs, október 5. (Osztrák értékek zárulata.) 4%-os papírjárdék 99.40. 4%-os osztrák aranyjárdék 117.40. 1860-iki sorsjegy 135.—. Osztrák hitelsorsjegy 195.50. Angol-osztrák bank 149.50. Bécsi bankgyűléslet 268.50. Osztrák-magyar bank 901.—. Déli vasút 60.75. Dunagőzhajózási részvény 383.—. Dohányrészvény 133.50. Császári és királyi arany 5.71.—. Német bankváltók 59.05. 4%-os ezüst járdék 99.30. Osztrák koronajárdék 99.—. 1884-iki sorsjegy 195.50. Osztrák hitelintézet részvény 332.20. Unionbank 296.15. Osztrák Länderbank 232.75. Osztrák-magyar államvasút 333.—. Elbavölgyi vasút 251.25. Alpesi bányarészvény 274.75. 80 frankos arany 8.57.—. Londoni váltóár 121.05. Bécsi Tramway 430.—. Az irányzat gyengébb.

Hécs, október 5. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magánforgalomban a zárulatk a következők voltak: Osztrák hitelsorsjegy 363.— Magyar hitelsorsjegy 369.—. Angol-Osztrák bank 149.50 Union bank 267.—. Länderbank 236.50, bankgyűléslet 233.—, osztrák-magyar államvasút részvény 333.—, eszaki nyugati vasút részv. 70.—, elbavölgyi vasút 251.50, dunagőzhajós részv. 239.50, alpesi bányarészvény 133.50, májusi járdék 333.50, osztrák koronajárdék 276.50, magyar aranyj. 99.40, magyar koronajárdék 94.— német birodalmi márka készpénz 56.90, ultimóra 59.07, török sorsjegyek —, rimamurányi vasút —, déli vasút —, dohányrészvény —, Napoleon d'or —, Lombard —.

Külföldi értéktözsdek.

Berlin, október 5. (Tőzsdei tudósítás.) A tőzsde jobbra tartott árfolyamokkal nyit meg. A készenlésvények részben javultak. Az irányzat tartózkodó, az üzlet pedig zottantott volt, ami a transzvali kérdésre vonatkozó ellent-

mondó híreknek tulajdonítandó. Azt is beszélték, hogy a búrok betörték Natabla. Később a kedvező londoni aranybányakuruzsokra némileg javult az irányzat, különösen német bankértékekben. Vasuti részvények eleinte egyenlőtlenek, azután szilárdak voltak. Kanada-Pacific részvényeket a 95.000 dollárnyi plusz hatása alatt keresték. A második tőzsdésdörb a bankok részvényeit tovább is szilárdak voltak, a bányarésztékek pedig ártartók. A spekuláció a nyugati tőzsdék jelentéseit várta be. Magánleszámítolási kamat 5%.

Berlin, október 5. (Zárulata.) 4%-os papírjárdék 98.90. 4%-os osztrák aranyjárdék 99.30. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajárdék 94.—. Osztrák-magyar államvasút 142.10. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltóár 169.—. Magyar vasuti beruházás kölcsön 201.25. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 190.60. Általános villamosági Edison 250.25. Gelsenkirchen 194.50. Laurakohó 253.25. 4%-os ezüstjárdék 98.75. 4% magyar aranyjárdék 97.10. Osztrák hitelsorsjegy 227.—. Déli vasút 31.75. Károly Lajos vasút —. Orosz bankjegy 216.90. 4% új orosz kölcsön 99.—. Török dohányrészvény —. Osztrák járdék —. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 151.90. Harpeni 194.90. Az irányzat gyengébb.

Hamburg, október 5. (Zárulata.) 4%-os ezüstjárdék 99.75. 1860. sorsjegy 140.—. Déli vasút 31.50. 4% osztrák aranyjárdék 99.15. Osztrák hitelsorsjegy 227.—. Osztrák-magyar államvasút 141.75. Osztrák járdék 91.65. 4% magyar aranyjárdék 97.45. Az irányzat gyengült.

Frankfurt, október 5. (Zárulata.) 4%-os papírjárdék 98.75. 4% osztrák aranyjárdék 99.40. Magyar koronajárdék 93.90. Osztrák-magyar bank 150.30. Déli vasút 31.90. Elbavölgyi vasút —. Londoni váltóár 204.82. Bécsi bankgyűléslet 133.50. Villamos részvény 147.50. 3% os magyar aranykölcsön 82.—. 4%-os ezüstjárdék 98.85. 4% magyar aranyjárdék 97.15. Osztrák hitelsorsjegy 227.10. Osztrák-magyar államvasút 142.20. Eszaki vasút —. Bécsi váltóár 169.12. Párisi váltóár 809.25. Unionbank —. Alpesi bányarészvény 277.—. Az irányzat nyugodt.

Páris, október 5. (Zárulata.) 3% francia járdék 100.62. Olasz járdék 92.—. Osztrák-magyar államvasút —. Francia törleszt. járdék 99.80. 4% magyar aranyjárdék 98.50. Török dohányrészvény 296.—. Osztrák Länderbank —. 3% os francia járdék 102.65. Osztrák földhitelintézet részvény —. Déli vasút —. 4% osztrák aranyjárdék 98.50. Otomanbank 556.—. Párisi bankrészvény 1058.—. Alpesi bánya részvény —. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 5. A sertésüzlet irányzata: változatlan.

A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. Öreg közep (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 41 1/2—42 1/2 krajcár. Fialat közep (páronként 251—320 kilogramm valóságos) 43—43 1/2 krajcár. Fialat könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 44—44 1/2 krajcár. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. Közep (páronként 220—280 kilogramm súlyban) — krajcár. Könnyű (páronként 220 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. — Közep (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 400 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 42—42 1/2 krajcár. — Közep (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 42 1/2—43 krajcár. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 43—44 krajcár.

Sertésárak: 1899. október hó 3. napján volt készlet 38.771 darab, 1899. október hó 9. napján felhajtott — darab, 1899. évi október hó 4. napján elszállításra 376 darab, 1899. október hó 5. napjára maradt készletben 38.395 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 5. —

Kinevezések: A miniszterelnök Manasteriotti Heliodor ideiglenes minőségű díjtalan fogalmazógyakornokot a fumei és magyar-horvát tengerpart kir. kormányzóhoz miniszteri segédfogalmazóvá nevezte ki. — Az igazságügyminiszter ifj. Braun Károly egri törvényszéki joggyakornokot az egri és Szentkirályi Lajos egri járásbírói joggyakornok-

kot a gyöngyösi járásbíróhoz aljegyzőkké nevezte ki. — A kereskedelmiügy miniszter Navratil Ákost, az államügyminőségben sus auspiciis regis felavatott doktorát, fizetés nélküli miniszteri fogalmazóvá nevezte ki. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter Molnár Sándor okleveles tanítót a dolovai állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Dimitrijevič Stojanovics Constance okleveles tanítónő a csepjái állami elemi népiskolához rendes tanítónővé nevezte ki. — A kassai itélőtábla elnöke dr. Oravetz Andor ügyvédjelöltet és Springer Zoltán esperjisi lakos végzett joghallgatót díjtalan joggyakornokká nevezte ki. — A lugosi pénzügyigazgatóság Száva Sándor tordai pénzügyigazgatási díjnyel iradakezelési gyakornokká nevezte ki.

Athelyezések: Az igazságügyminiszter Krayzel Andor nyitrai törvényszéki aljegyzőt a szepes-alföldi járásbíróhoz, Irányi Géza gyöngyösi járásbírói aljegyzőt pedig az egri törvényszékhez helyezte át. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter Stefek István lucatói és Stráhle György dubravici állami elemi iskolai tanítókat és Boér Buzbáya mező-livádiai és Csiki Klára válszuti állami elemi iskolai tanítóknak költségesen áthelyezte.

Pályázatok: Adóügyi állásra a m.-szegedi kir. adóhivatalnál 14 nap alatt; egy intézeti bábi és egy tanársegédi állásra a debreceni kir. bábaképzőnél október 15-ig; albirói állásra az egri törvényszéknél 2 hét alatt; adóügyi állásra az aradi kir. adóhivatalnál 14 nap alatt; irnoki állásra a pozsonyi törvényszéknél 4 hét alatt; irnoki állásra a csurgói járásbírósnál 2 hét alatt; számgyakornoki állásra a nyiregyházi pénzügyigazgatóságnál 4 hét alatt; állatorvosi állásra Sopron sz. kir. városnál 2 hét alatt; postamesteri állásra Riényen (Bihar vm.) és Szatmár-Hegyen (Szatmár vm.) október 26-ig.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorologiai intézet jelentése. —

Budapest, október 5.

A barometrikus helyzet lényegesen megváltozott. A brit szigetek felett egy új maximum jelent meg, egy másik Ausztria-Magyarország és Olaszország felett záródik. Az oroszországi maximum helyét engedett a depresszió; a depresszió pedig északra felé vonult el, úgy hogy ma reggel a légnyomás az egész kontinensen 7800 milliméter felett van. Az idő egész Európában inkább száraz jellegű, szóróvony csapadék csak északi Németországban, az Alpokban és Magyarországon keleti felében esett.

A hőmérséklet eloszlása annyiban változott, amennyiben Franciaországban tetemesen emelkedett, míg Németországban és Magyarországon nyugati felében tovább süllyedt. Hazánkban, főleg annak keleti felében — tegnap még szóróvonyosan esett csekély eső (átlag 1 mm. körül), az északioldali határon és Erdélyben pedig jelentősen több mérvben, ahol déltájjban az idő zivataros volt. A hőmérséklet egy keveset süllyedt északon és az Alföldön, egyébként a normálishoz képest az idő enyhe. Sok helyütt reggeli köd volt.

Kilátás: Részben felhős, enyhe és száraz idő várható.

Vizállás.

Table with 3 columns: Location (e.g., Inn, Dun, Bics, Pápa), Date (okt. 5.), and Water Level (m. t. a.).

Advertisement for 'Budapesti Napló' featuring 'Jefte leányai' and 'ELBESZÉLÉSEK'. Includes text about subscriptions and contact information.

Advertisement for 'Dr. Garai Antal' medicine, describing its benefits for various ailments and providing contact details for the Budapest Dispensary.

Advertisement for 'Kiss József' tailoring services, offering suits and coats with detailed pricing and contact information.

Advertisement for 'Gummi' (rubber) products, including various types of gum and their uses, with contact information for the Budapest Dispensary.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Péntek, 1899. évi október hó 6-án.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Péntek, 1899. évi október hó 6-án.
Az anyósok.
Vigjáték 1 felvonásban. Irta Gabányi Árpád.
Személyek:
Dernőné Rákosi Szidi Dernőy Horváth
Margit K. Gerő I. Erzsike Rudai
Kozárdi Vizvári Katalin Vizvári

Az attacké.
Vigjáték 4 felvonásban. Irta Meilhaas. Fordította: Knyaskó L.
Személyek:
Scharpf báró Ujházi De Meré Pálfi
A felesége Maróthy Frondville Gyenes
Prachs gróf Náday Ramsay Horváth
Madeleine Csillag Maceray Nádai B.
Estillac Egressy Fejgel Vizvári
Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Péntek, 1899. évi október hó 6-án.
Nap és hold.
Vig operette 3 felvonásban. Irta A. Vanloo és E. Leterrier. Fordították Erva Lajos és Fáy J. Béla. Zenéjét szerezte Charles Leocq.
Személyek:
Pierates Kovács M. Manola Küry Klára
Brasero Raskó Beatrix F. Hegyi A.
Miguel Kenedich Sanyó Vidorné
Degomez Szabó A. Cris. Lubinszky
Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.
Péntek, 1899. évi október hó 6-án.
A férj vadászni jár.
Bohózat 3 felvonásban. Irta: Georges Feydeau. Fordította: Mihály József.
Személyek:
Justinian Hegedüs Babette Boros F.
L'ontine Raskó Gustave Góth
Latour Nikó L. Bridois Gyöngyi
Kezdeté 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Péntek, 1899. évi október hó 6-án.
Aranylakodalm
(1848-1898).
Látványos alkalmi játék, nyolc képpben, dalokkal és táncal. Írták Beöthy László és Rákosi Viktor. Zenéjét összeállította Fekete József.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

VÁR-SZÍNHÁZ.
Péntek, 1899. évi október hó 6-án.
Zárva.

Somossy Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, bérli.
Pénztárnyitás 7. — a nagy műsor miatt kezdete pont 8 órakor.
Ma

Thaller Willy
a bécsi Raimund színház jeles komikusának első vendégfellépte.
„Der gebildete Hausknecht.“
Bohózat, írta Nestroy. *
Knitsch, háziözölga Thaller ur m. v.

Aquamarihoff
a legjobb orosz ének- és tánc-csoport
Mr. Roberts
equilibrista.
Blank Henrich
ventriloquista
Miss Capell Milly
szencziációs sportjelenet.

Holnap szombaton Thaller Willy II. vendégfellépte: „Zwölf Mädchen in Uniform.“
A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöltetik. a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készítették
Elővételi jegyek Weiss A. nagy szivartárszde IV., Károly-körut 26. és a mulató nappali pénztáránál kaphatók.

Major I. Gyula
zene- és énekekadémiája
VII., Akácsa-utca 63. és V., Váci-körut 42.
Negyedik évfolyam.
Beiratások mindkét helyen naponta.

FOLIES CAPRICE
VI., Révay-utca 18. sz.
Ma
„Menachem álmai“
énekes játék ballettel Leitner H.-tól, zenéje Knoch A.-tól.
Ágoston remete Schönberg ur
Menachem, damaszki zsidó Rott ur
Sára, felesége Weissen
Ezt megelőzi:
„Családi dráma“
tragikus kimeneteli bohózat. Irta: H. H. Továbbá balletársaság fellépte a
Enriquetta Holzer
L'école de l'abbé,
ballett némajáték:
Cesira e Carlo Calamari
Artisti di Canto.

Egyévi önkéntesek
elegánsan és olcsón felszerelhetnek.
Spitz Bernát
elsőrangú egyenruházati intézetében, a legmagasabb cs. és kir. udvar szerződött egyenruhákészítője és szerb kir. udvari szállító
BUDAPEST,
V., Fürdő-utca 7. szám.

Metternich herceg-féle
Richard forrás.
Legjobb asztali víz a világon. Gyógyhely és acélfürdő Königswart, Csehország.
Magyarországi főraktár:
Budapest, VIII., József-körut 9. sz.

M. k. Államvasutak. 141207/99. sz.
Pályázati hirdetés.
Az 1900. években kisebb mennyiségekben szükséges műhelyi faanyagokat biztosítani óhajtván, azok szállítására nyilvános pályázatot hirdetünk.
A szükséges mennyiségek a következők:
1. 13.0 m³ erdei bükkfa deszka,
2. 6.1 m³ (260 drb) emelőfa szilfából vagy gyertyánfából,
3. 117.8 m³ válogatott lucfenyőfa,
4. 2.3 m³ (180 drb) feszítőfa szilfa v. gyertyánfából,
5. 187.0 m³ díofapalló,
6. 88.0 m³ erdei bükkfapalló,
7. 20.0 m³ gyertyánfapalló,
8. 150.0 m³ hársfapalló,
9. 40.4 m³ (340 drb) lucfenyőpalló,
10. 175.0 m³ nyárfapalló és
11. 16.1 m³ (250 drb) kemény szálfá, kizárólag szilfából.
Az ajánlatok f. évi október hó 28-án déli 12 óráig heterjesztendők, a bánatpénz pedig október hó 27-én déli 12 óráig budapesti főpénztárunknál teendő le.
A részletes pályázati felhívás, nemkülönböztetve az ajánlatra használandó ajánlati űrlapok, melyekben az előreláthatólag szükséges méretek és az azokból biztosítandó mennyiségek vannak felsorolva aulirt igazgatóság anyag és leltárbeszerzési szak osztályánál (Andrássy-ut 73/75. sz. II. emelet 43 a) és valamennyi üzletvezetősnél megtekinthetők, — illetőleg ott megszerezhetők.
A 122291/98. sz. általános, valamint műhelyi célokra szükséges fák szállítására vonatkozó é. 82144/98. sz. a. érvényben levő új különleges szállítási feltételek szintén ezen hivataloknál megtekinthetők és a budapesti nyomtatványtárunknál (Andrássy-ut 73-75) a vételár (általános feltételek 25 kr., különleges feltételek 15 kr) lefizetése mellett beszerezhetők, de posta útján is kaphatók, ha a vételáron kívül postaköltség fejében 10 kr. nevezett nyomtatványtárhoz beküldetik.
Budapest, 1899. évi szeptember hóba.

A m. kir. Államvasutak igazgatója.
Ütönnyomás nem díjaztatok.

Sneidig egyenruhákat
készít
BLUM SÁNDOR
Budapest,
Váci-utca 12. szám.

Hatóságilag engedélyezett végeladás.
GRANICHSTÄDTEN TESTVÉREK
ékszerészek
Budapest IV. ker., Kristóf-tér 2. szám
tisztelttel jelentik, hogy
ékszerék, arany- és ezüst-árak, valamint zsebórákból álló nagy raktárunknak hatóságilag engedélyezett végkiárulása megkezdődött. Biztosítva a t. közönséget arról, hogy raktárunkat mélyen leszállított árak mellett árusítjuk ki, van szerencsénk a n. é. közönséget ezennel meghívni, hogy reális és értékes árak beszerzésére szolgáló, e ritkán kínálkozó alkalmat ne mulasztassa el.
Kiváló tisztelttel
Granichstäden Testvérek.
Az üzlethelyiség és annak berendezése 1900. május hó 1-jével eladó.

Az
„Aradi Vértanúk Albuma“
Arad m. sz. kir. város közönsége és az aradi „Kölcssey-Egyesület“ megbízásából szerkesztette: **Varga Ottó.**
4-ik kiadás.
E könyv a tizenhárom vértanu alakja köré csoportosítva leírja a szabadságharcot, a harc utolsó napjainak szomorú eseményeit, a legázót haza sorát és hogy a gyászból-pusztulásból mint ébredt új életre a nemzet és a bitófák gyalázatából mint kelt ki a vértanúk dicsősége. E könyv a vértanúk emelt igazi IRODALMI EMLÉK.
Szövegét egykoruak, jeles tollú írók írták: Vendrei (Asehermann), Irányi, Vadnay, Degré, Marczali, Márki, Concha és mások.
Illusztrációit készítették: Zichy Mihály, Manheimer, Papp és más hazai művészek.
Megható emlékművé avatják Kossuth, Klapka és több vértanu utolsó levelének az eredetieket a családiaság utánzó hű autogrammjai.
A 14 ives, velinre nyomott, aranyvágású díszkötésű könyvnek
Ára 6 frt 50 kr.
Kapható a
„BUDAPESTI NAPLO“
kiadóhivatalában
VIII., József-körut 18. sz. a.

GYEREKRUHÁT
és fehérneműt, valamint egész gyermek-kelengyét, divatos és szolid kivitelben, olcsón készit
FRIEDMANNÉ
HERZ
IRÉN
Budapesten, VI. ker., Bajnok-utca 1. szám.

„Őrizzük szeretettel
a haza vértanuinak emlékét!”

Ez év október havában jelenik meg
a „**Könyves Kálmán**”

magyar irodalmi és könyvkereskedési részvény-társaság kiadásában

THORMA JÁNOS nagyhatású festményének
az

Aradi Vértanuk-

nak művészi reprodukciója. A színes
mülap a modern sokszorosító technika
legújabb vívmányai szerint aquarell-
modorban készül. — A kép szélessége
100 cm. és magassága 50 cm. Hogy e
képet, mely hazánk legmegrendítőbb
tragédiáját ábrázolja, minden magyar
család megszerezhesse, nemcsak kész-
pénzfizetésért, hanem kedvező felté-

telek mellett

**havi részletfizetésre is
szállítjuk.**

.....sz.

Rendelő-lap.

Alulírott a „Könyves Kálmán” magyar irodalmi és könyv-
kereskedési részvénytársaságnál a Budapesti Napló kiadóhivatala
által, ezennel megrendeli a következő képet;
Thorma János: Aradi Vértanuk a művész által stylizált
keretben

	ár	havi részlet
passe partout nélkül	32.—	2.—
passe partouttal	38.—	2.—

azaz frtkrért, 189..... hótól kez-
dőddleg Budapesten fizetendő frt kros részletfizetések kötelezett-
sége mellett. A részletfizetések be nem tartása esetén sziveskedjék a társaság
az esedékes összeget postai megbízás útján, a postaköltség hozzászámításával
beszedni. A postai megbízás be nem váltása esetén a részletfizetési kedvez-
mény megszűnik, s a kép hátralekös vételára esedékessé válik. — Az első
részlet a szállításkor utánveendő.

Lakhely és kelet..... Név és állás.....

Bármintemű megállapodás ezen a rendelő-lapon trásbelleleg kitéendő, különben
érvénytelen.

Sziveskedjék ezen rendelő-lapot kivágni és becses aláírásával ellátva

a „Budapesti Napló” kiadóhivatalának, Budapest, VIII. ker., József-kört
18. szám alá beküldeni.

A nem kívánt kiadás áthuzandó. Az itt jelzett árak cso-
magolással és bérmentes szállítással értendők.

Fizetendő postakörékpénzár útján.

APRÓ HIRDETÉSEK

Minden azo egyszeri beiktatasa potit betikkol 2 kr. Cimmet ellatott hirtetesekert kulon 30 kr. kincstari helyegidj jar.

A hirdetesekre dijmentesen ad folvilagositast a kiadohivatal Jozsef-kortut 18. szam.

Levelebi tudakozodásra ingyen adunk felvilagositast, csak a valaszra szuksages beleyget kell mellekelni. Tudakozodasoknal a hirdetes szamat a kiadohivatalal mindig kozolni kell.

ARPO HIRDETSEK es ELOFIZETESEK felvetetnek a BUDAPESTI NAPLO reszere

a kiadohivatalban Jozsef-kortut 18. szam. valamint a kovetkezo dohany-tozskoben:

Breuer udvarc, Teresz-kortut es Podmaniczky-utca sarok. Nemesek-felo tozsde Peto-ti-ter. Weitzenfeld Jakab, Kiraly-utca 1.

Benda Jozsefné, Andrássy-ut 50. Schwartz hirdetes iroda Marokkoi-utca 2.

Sopronyi V. dohany-nagytozsde, Keresepalot-ut 1. Deutsch Miksané, Andrássy-ut 33.

Szántó Mór tozsde-eben, Kecskeméti-utca 14.

Oktober 4. Imadom en edes gyonyorusugem s mindig imadni fogom. Beteg vagyok, hogy nem latom. Irjon mert ketsegbeesem. Ezer-szer csokolom. 5064

Majus 10. Ugy nem igen jothetek, hogy előre ne tudjak, mert hisz vele jövök. Tehat akkor nem? Irni nem merek, hátha megint ugy történik! Cimre meg felvehetsz, mert később is megkapom. Csokollak. Ugye lehet majd? 5053

R. G. Mi oéja ennek megint? A türelmemet akarja próbára tenni? Ugy vélem, hogy ebből a tárgyból már levizsgáztam, még pedig jelesre. 5055

Vidam Zizi levele van Bus Lovagtól. 2574

Hü I. Tegnap és tegnapielőtt is irtam. Erőmet drága leveleiből mecsittem, melyek örök hűségéről biztosítanak. Lelem mindig nálad van. A szenvedésnapom megtört. Menis meg aggodalmamtól, az Isterre kérek! Tudom, hogy Brassó mellett nyaralásodat befejezve, Szatmáron vagy. Milliószer csokol hü O. 5046

Correpetitori állást keres egy bölcsészethallgató. Szives ajánlatokat a laphoz. Sikeres tanítás* jellegével kér. 2462

Jó hírnévnek örvendő, évek hosszú sora óta fennálló szépirodalmi laphoz intelligens előfizető gyűjtök felvetetnek — és állandó alkalmazást nyerhetnek — napi 3-5 frot kereshetnek. Cim a kiadohivatalban. 5062

A főlépcsőházból nyíló elegánsan burtozott utcai szobák, fürdőszoba használatl három vagy négy fiatalembernek teljes ellátással kiadó. Cim a kiadohivatalban. 2582

Megvételre keresek egy használt maljoka függőlámpát. Cim a kiadohban. 2583

Köser huszfüstölde a legelőnkebb helyen, bor és szöröngedőilyvel, hol intelligens urak délben es este étkeznek, azonnal eladók. Levelek "jó üzlet" jelöge alatt a kiadóba kéretnek. 2515

Egy szakképzett költöves ajánkozik urasági gazdaságba konvekcóra. Cim a kiadohivatalban. 2575

Intelligens ügyes comptoirista nagyobb vállalatnál alkalmazást keres. Szives megkeresések "S. I." jelöge alatt a kiadohivatalba küldendők. 2568

Rövid fekete zongorát keresek megvételre. Ajánlatokat az ár megjelölésével "Rövid zongora" jelögevel a laphoz kérek. 2560

Nevelői vagy bármilyen irodai munkát elvállal fiatal jogász. Cim a kiadohban. 2559

Borhügnök 250 Hl. bor eladásért díjaztatik. Cim a kiadohivatalban. 5001

November 1-re keresek egy 3 szoba, fürdő, előszoba és egyeb. hozzá tartozókkal a VIII. kerületben, új épületben lakást. Ajánlatokat a lakberjelölésével "Lakás" címon a laphoz kérek. 2550

Ügyes szabónő ajánkozik házakhoz és házban kívül is mérsékelt díjazásért. Cim a kiadohban. 2341

Olesó telek eladó. Pest közelében 1600 □-öi telek azonnal eladó, esetleg négy részbe is osztható. Cim a kiadohivatalban. 2537

English lessons. Angolul tanulni óhajtoókna kitünő gyakorlatl bíró születeit angol tanító áll rendelkezésükre mérsékeltáron. Methodusa igen célszerű és érdekes, miálatt tanítványai nagyon rövid idő alatt alaposan elsajátítják emittet nyelvet. Próbakélt is ad. Leveleket "Mr. Scott" jelögevel kér a laphoz. 6725

Bernátsfalván (Pusztapéterin) 1500 □-öi telek kuttal együtt sürgösen eladó. Cim a kiadohivatalban. 2536

Vetögép 17 soros Nicholson-féle egészen jó karban eladó. Cim a kiadohivatalban. 2542

Tanárjelölt korrepetitori állást keres, emenne helyben nevelök is. Cim a kiadohban. 2556

Kereskedelmi iskolai tanárjelölt nagyon hálás tudna lenni azon hölgynek, ki öt egy korrepetitori vagy nevelői állásához segítené. — Szives ajánlatok "Hálás" jelöge alatt poste restante felposta kéremek. 2537

Butor angol hálószoba, asztal, díván, székek, matraccok stb. azonnal eladók. Cim a kiadohban. 2577

Butor oszlopos hálószoba, asztal és borszékek sürgösen eladók, esetleg a lakás azonnal átvehető. Cim a kiadohban. 2578

Distingvált izlésü divatárusnó modell kalapok és általakítócsok elkészítését elvállalja. Cim a kiadohivatalban, vagy leveleket "divatárusnó" jelögevel továbbít a kiadohivatal. 4993

Ügyes varrónök állandó foglalkozást találnak. Cim a kiadohban. 2579

Virágzó fetelep eladó Budapesthez közel, vasutállomás közelében. A telep 2000 □-öi területen fekszik, rajta új, nagy lakóház, magtár, göré, caelédalak. Forgatam évi 26-30,000 forint. Cim a kiadohivatalban. 2586

Gazdasszony, ki egy nagyobb háztartást önállóan vezetni és főzni jól tud, magányos urhoz ajánkozik azonnali belépésre. Cim a kiadohban. 2561

Egy pékműhely két modern kencenóval, bolt helyiség olesó árért azonnal kiadó. Cim a kiadohivatalban. 2583

4000 □-öi telkek, □-öle 3 forintjával a keletföldi vasuti állomás közvetlen közelében remek fekvéssel beállott anyagi viszonyok folytán eladók. Venni szándékozik ajánlatát "Br. V." jelöge alatt a lap kiadohivatala továbbít.

Ménesi csemege szőlő nemesfajú rözsa, valamint legfinomabb kevert arad-högy aljai csemegefajok 5 kigrnos postakosarankint bérmetve bármely állomáshoz — 2 frt 30 krért kapható — utánvét mellett Ring Zsigmondnál Aradon.

Köhögésnél, rekedésnél vegyen 30 krért Réthy-féle pomotofüncükörkát.

Zálogházi cédulákat veszek. Eladok 13 latos ezüst evökészleteket, grammja 5 kr., girandolokat, gyertyatartókat, háltaákat, tálcákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evökészök 6 frt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evökészleteket 138 frittól kezdve, és választék mindennemű ezüst műtövs tárgyakban, arany fírtáncok köllöggóval, grammja 85 kr., masszív arany gyűrök 2 frt 40 krtól, tula remontoir órák 6 frt.

Grünberger Armin Béla örököséi Budapestben, IV., Városház-ter 9. l. em. 23 Harisbazar. Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen.

KÖSZVÉNY (Rheuma) biztos gyógyulás a dr. Szabó-féle Rheumagyógyruha által.

Karre 1.20, lábra 1.50, tórde és lábára 1.50, vállra 1.20, hátra 1.80, ing 4.20, nadrág 4.50. Tudományos orvosi feljegyzés a berlini "Erdbecher für Kranke" párt-ban (1888). Számos elismert oklevél orvostól és gyógyulatóktól.

Arjegyzéket ingyen küld a Nemez-gyár Részvénytársaság Temesvár 31. sz. 31. Budapestben: Weber és Tea, Erzsébet-körtut 19.

Őszi felöltés 8 frt, loden öltözötek minden színben 15 frt, mindigraktáron vannak. Rothberger Jakob cs. és kir. udvari szállítónál Budapestben, IV., váci-utca 23. Használt ruhák ujakra kicseréltetnek és a legmagasabb árban beszámíttatnak. 8457

Nevelőnök észak- és dél-németoniak angol és franciánök gyermekkeresztöznök, zene és nyelvtanítónök fénápokra is azonnali alkalmazást keresnek. Okleveles magyar tanítónök zene és nyelv ismerettel, vagy a nélkül sürgösen keresek. Szegeheón S. Lujza Budapest, Erzsébet-körtut 30.

Gyümölcset, a legnemesebb fajú uradalmi termést, mely félen át tartos, a következök árak mellett szállítok utánvétellel: 100 db szerscsika alma 2.-, 100 db jeges alma 2.-, 100 db bór alma 2.-, 100 db óriás (citrom izü) 3.-, 100 db császárkörle 2.50 100 drb a legn. fajtából 3.- Ezeket a gyümölcsfajokat suly szeriat is szállítom, és pedig: a fent jelzett almákat 18 krjával kigr-ként, a "körtéket 24 krjával kigr-ként. Rendelmenyeknél kérem az utolsó vasuti állomást is megnevezni.

Perlesz Fülöp Mohácsón.

Kávés Tea és Tea Fiuméből. most érkezett idei termés. — Szétküldés közvetlen a tengeri hajóról. A legjobb keverékek. 1 zsák 2 kgr. Salvador-kávés 5.-, 1 zsák 2 kgr. Rio lavej gyöngy kává 5.-, 1 zsák 2 kgr. Szultán Mocca-kávés 5.80, 1 zsák 2 kgr. Aranyjávés 5.80, 1 zsák 2 kgr. Kubakávés 5.94, 1 zsák 2 kgr. Portorico gyöngykávés 5.94, 1 zsák 2 kgr. Nelligerry-kávés 6.60, 1 zsák 2 kgr. Kékjávás 6.60, 1 zsák 2 kgr. Ceylon-kávés 6.80, 1 zsák 2 kgr. Menadokávés 6.80

A kávéhoz csomagolható 1 doboz 1/4 kgr. legfin. Császár keverék-tea 1.60, 1 doboz 1/4 kgr. legfin. Orosz karavan-tea 1.29, 1 doboz 1/4 kgr. legfin. Csász. kevt. órm-tea —.85, 1 Demijohn 4 liter Király-um 7.80

Az árak elvámolva, bérmentve és csomagolva minden más közönsé u. u. árúknól 25 kgr. vételnél vasuton szállítva minden kiló 10 krral olcsóbb. Arlapot ingyen küld

Fratelli Deisinger Fiume.

Első budapesti Kávemagazin szétküldési osztálya KÁVÉ

Elvámolva és bérmentve. Postán utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldésével 4 1/2 kg. Kuba, Mocca, Jáva. Gyöngy 6.50, 1/4 kg. Császár kev. tea 1.50, 1/4 kg. Karaván tea 1.40, 1/4 kg. Törmelék tea —.90, 1 kg. Takarékek kává —.80

Pénteken és szombaton a maradék és kirostált kávék eladásapörkölvé 1/2 kgr. —.60

Belák István BUDAPEST, VII., Rottenbiller-u. 4.

Most jelent meg! Második bővített kiadásban, csinos kiállításban és tetszetős alakban

MIRIAM Irta: DR. KISS ARNOLD veszprémi főorv. Remeke nyelvezetelt no. számára írott magyar nyelvű zsidó

Imádságos Könyv. ARA: Vászonskötésben 2 frt 50 kr. Bőrökötés 3 frt 50 kr. Csontutánzatú díszes kötés 5 frt. Legfinomabb bőrökötés 6 frt. Kapható a "Budapesti Napló" kiadohivatalában, József-körtut 18. szám.

Már megjelent! Jókai Mór: Öreg ember nem vén ember.

"Képzelt regény négy részben" című legújabb műve. Ára 1 frt 60 kr., mely összeg előleges beküldése esetén bérmentve küldetik. Kapható: a Budapesti Napló kiadohivatalában, Budapest, József-körtut 18. szám.

Chryszantéhemé asszonyság. Irta: Pierre Loti. Francia eredetiből fordította: IRJ. LONYAY SÁNDORNE. Ára 1 frt 20 kr. Megrendelhető: a Budapesti Napló kiadohivatalában,

Hatsék Ignác Megyei térképeinek részletes jegyzéke.

Méretük: 1:500,000 Egyes térképek ára kr.

- 1. Post-Pilis-Solt-Kia-Kunmegye... 30, 2. Bács-Bodrog... 30, 3. Nógrád... 20, 4. Hont... 15, 5. Bars... 15, 6. Zólyom... 15, 7. Liptó... 20, 8. Árva... 20, 9. Turóc... 20, 10. Trencsén... 30, 11. Nyitra... 30, 12. Pozsony... 30, 13. Komárom... 15, 14. Esztergom... 15, 15. Moson... 20, 16. Győr... 15, 17. Sopron... 15, 18. Vas... 20, 19. Zala... 20, 20. Veszprém... 20, 21. Fehér... 20, 22. Somogy... 20, 23. Tolna... 20, 24. Baranya... 20, 25. Jász-Nagy-Kun-Szolnok... 20, 26. Heves... 15, 27. Borsod... 20, 28. Gömör és Kis-Hont... 20, 29-30. Abauj-Torna... 20, 31. Szepes... 15, 32. Sáros... 15, 33. Zemplén... 20, 34. Ung... 15, 35. Bereg... 15, 36. Ugocsa... 15, 37. Maramaros... 20, 38. Szatmár... 20, 39. Szilágy... 20, 40. Szabolcs... 20, 41. Hajdú... 15, 42. Bihar... 20, 43. Békés... 15, 44. Csongrád... 20, 45. Csánád... 20, 46. Arad... 20, 47. Torontál... 20, 48. Temes... 20, 49-50. Krassó-Szörény... 30, 51. Hunyad... 20, 52. Szeben... 15, 53. Alsó-Fehér... 15, 54. Torda-Aranyos... 20, 55. Kolozs... 20, 56. Szolnok-Doboka... 20, 57. Beszterce-Naszód... 20, 58. Csik... 20, 59. Maros-Torda... 20, 60. Udvarhely... 15, 61. Nagy-Küküllő... 20, 62. Kis-Küküllő... 20, 63. Fogaras... 16, 64. Brassó... 20, 65. Háromszék... 15, 66. Fiume város és ker... 15, 67. Fiume m... 15, 68. Zágráb m... 20, 69. Varasd... 15, 70. Körös... 15, 71. Belovár... 15, 72. Pozsega... 15, 73. Verőce... 15, 74. Szerém... 15, 75. Pétervárdi ker... 15, 76. Bródi kerület... 15, 77. Gradiskai kerület... 15, 78. Báni kerület... 15, 79. Ogulin-Szlunji ker... 20, 80. Lika-Ótocsányi ker... 20, 81. Magyarország átnézeti térképe... 20

Magy. kir. Államvasutak 118355/99. Pályázat. Az alulírott igazgatóság a m. k. Államvasutak részére a jövő 1900. évben, illetőleg 1902. év végéig a távirdai telefon és villamos jelzőanyagokból merülök tényleges szükségletnek kielégítését biztosítani kívánván, erre ezenel nyilvános pályázatot hirdet.

A kirás tárgyat képezök cikkeket öltöztető jegyzék, mely egyszerűsdim ajánlat mintául szolgál, valamint a szállítókra vonatkozó részletes módózatok, valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetök és a m. kir. államvasutak igazg. anyag- és leltárszerzési (A. V.) szakosztályánál (Bpest, Andrássy-ut 73. sz., II. em. 43. a.) kaphatók. Szabályszeriően kiállított, ievintki egy koronás m. kir. okmányblyeggel ellátott ajánlatok legkésőbb f. é. október hó 17-ki déli 12 óráig a m. k. Államvasutak anyag- és leltárszerzési szakosztályában átadandók, illetve posta útján oda küldendök és a boríték ezen külcimmel látandó el:

"Ajánlat 118355/99. sz. hoz." — Bánatpénzül és az ajánlott ár értékének 5 százaléka legkésőbb 1899. évi október 16-ig a m. k. Államv. főpénztárnál letendő.

Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és a részletes módózatok betartása mellett állítanak ki, végre azok melyek után nem letettett le az előírt bánatpénz, nem vétettek figyelembe. Budapest, 1899. szept. hóban. Az igazgatóság.

Hirdetmény. A m. k. Államvasutak vonalain rendszeresített pénztárkezelőnőállásokra régebbi folyamódások folytán a már előjegyzett, vizsgázott jelöltek száma oly nagy, hogy ezen állások aránylag csekély számánál fogva a beállítók szükségét évekre fedezve van. Minthogy pedig ennek dacára egy a nagymért. kereskedelmiügyi m. k. miniszterhez, mint az állami vasutak igazgatóságához folyamódások folytán nagy számmal érkeznek, a keresk. m. k. miniszter elrendelte, hogy mindaddig, míg a már előjegyzésben lévő jelöltek elhelyezést nem nyernek, a kezelelőnő állásokra való további kiképzés beosztintetése és a bekezdő folyamódványok minden érdemleges tárgyalás nélkül a folyamódónak egyszerűen visszaadásának; és pedig a már előjegyzett jelöltek elhelyezve lesznek, a további intézkedések nyilvános pályázat útján történessenek. Ily körülmények közt bizonyára is illetök saját érdekében is áll, hogy az előre látható céltalan kényvezés költségtől és fáradságtól a magukat megkíméljék. Budapest, 1899-dik évi szeptember 20. Az igazgatóság.

A Sárga Dominó. Irta: PREVOST MARCEL. Fordította: Dr. Bethlen Oszkár. Ara: 50 krajcar. Megrendelhető: a Budapesti Napló kiadohivatalában